

ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА МІЖНАРОДНИХ ПРАКТИК КРАЇН У СФЕРІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ СТАНОМ НА 24.04.2024

Ця публікація була створена Проектом USAID «ГОВЕРЛА» та стала можливою завдяки щирій підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст цієї публікації не обов'язково відображає погляди USAID чи Уряду США.

В основу публікації покладено матеріал дослідження, яке проведено командою експертів Центру розвитку інновацій, Львівського національного університету імені Івана Франка, Інституту міста Дрогобич за сприяння Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України в рамках проєкту “Комплексне дослідження потреб у даних на місцевому рівні та розробки концепції муніципальної статистики й відповідного законопроєкту”, яке стало можливим завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА». Зміст цієї публікації не обов’язково відображає погляди USAID чи Уряду США.

Рецензенти:

Сариогло В.Г. - член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, завідувач відділу Інституту демографії та проблем якості життя НАН України

Dr Marek Cierpiak-Wolan - Жешувський університет · Кафедра статистики та економетрики доктор філософії (Rzeszów University · Department of Statistics and Econometrics, PhD)

Огляд досліджень міжнародних організацій та міжнародних практик країн у сфері муніципальної та регіональної статистики. Аналітичний звіт / [Кондзьолка В., Краєвська О., Лутчин Н., Матковський С., Явдоцина Т., Васьків С.]

У звіті подано огляд досліджень міжнародних організацій та міжнародних практик країн у сфері муніципальної та регіональної статистики.

Розглянуто досвід Європейського Союзу у сфері розвитку регіональної та місцевої статистики. Проведено аналіз стандартів та рекомендацій, які розробляють міжнародні організації та які визначають загальні принципи збору та представлення місцевої статистики для збору та обробки даних самими міжнародними структурами та їхнього пізнішого використання в національних практиках різних держав.

Здійснено огляд практик семи країн ЄС, з урахуванням проведених глибоких інтерв'ю з міжнародними експертами окремих країн ЄС, а також аналіз міжнародного досвіду Великобританії та Канади у сфері муніципальної та регіональної статистики. Матеріал публікації базується на конкретних прикладах, узятих із реальних джерел.

Публікація адресована студентам, аспірантам, здобувачам наукових ступенів, науково-педагогічним працівникам у сфері політичних, економічних наук та державного управління, а також може бути корисним працівникам засобів масової інформації та усім, хто не байдужий до питань муніципальної та регіональної статистики. Публікація також стане у нагоді керівникам державної служби, державним службовцям, службам управління персоналом, іншим фахівцям, до повноважень яких належать вирішення питань муніципальної та регіональної статистики та впровадження у діяльність органів державної влади кращої міжнародної практики.

Виконавці дослідження: команда експертів Центру розвитку інновацій, Львівського національного університету імені Івана Франка, Інституту міста Дрогобич за сприяння Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. Дослідження проводили з грудня 2023 року по квітень 2024 року.

УДК [352:311.3](477)

ЗМІСТ

ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА МІЖНАРОДНИХ ПРАКТИК КРАЇН У СФЕРІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ	1
ПЕРЕДМОВА ДО ЗВІТУ	5
1. ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ	7
1.1 ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ	7
1.2 ДОСВІД МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЄС З ПИТАНЬ ОФІЦІЙНОЇ СТАТИСТИКИ ТА МОНІТОРИНГУ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ	15
1.3 ВИСНОВКИ	40
2. ОГЛЯД МІЖНАРОДНИХ ПРАКТИК КРАЇН У СФЕРІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ	44
2.1 ПРАКТИКИ КРАЇН ЄС	44
ПОЛЬЩА: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	44
НІМЕЧЧИНА: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	56
АВСТРІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	60
ШВЕЦІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	64
ДАНІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	73
ФІНЛЯНДІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	79
ФРАНЦІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	82
2.2 ПРАКТИКИ КРАЇН ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА КАНАДИ	85
ВЕЛИКОБРИТАНІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	85
КАНАДА: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ	99
2.3 ВИСНОВКИ	112
2.4 РЕКОМЕНДАЦІЇ	114
ДОДАТКИ	115

КЕРІВНИКИ КОМАНДИ АВТОРІВ ЗВІТУ

- **Олена Нижник** – старший експерт з МЕР, Проєкт USAID «ГОВЕРЛА»
- **Катерина Іванченко** – директор ГС «Центр розвитку інновацій»

КОМАНДА АВТОРІВ ЗВІТУ

- **Володимир Кондзьолка** - координатор групи експертів Проєкту, директор Інституту міста Дрогобича, міжнародний експерт Центру розвитку інновацій
- **Оксана Красівська** - експерт Проєкту, доцент кафедри європейських та регіональних студій, провідний фахівець відділу міжнародних зв'язків / Інституційний координатор програми Еразмус+ в ЛНУ імені Івана Франка
- **Наталя Лутчин** - доцент кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка
- **Семен Матковський** - ключовий експерт Проєкту, професор кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка, засновник кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка, начальник Львівського Головного управління статистики у 1992–2012 роках
- **Тетяна Явдощина** – експерт Проєкту, працівник кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка
- **Степан Васьків** - асистент кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка

ПЕРЕДМОВА ДО ЗВІТУ

ВІД КОМАНДИ АВТОРІВ ЗВІТУ

З огляду на те, що Україна обрала курс на європейську інтеграцію аж до набуття повноправного членства в ЄС, доцільним є вивчення досвіду ЄС, його держав-членів та провідних країн світу у різних сферах їхньої діяльності з метою запозичення кращих практик, які мали найбільший успіх в інших країнах і який можна адаптувати в Україні.

Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері статистики націлена на удосконалення законодавства України у цій сфері, напрацювання нових стандартів та залучення передових практик. Останнім часом оцінка розвитку європейських країн все більше зосереджується на проблемах і перспективах розвитку регіональної та місцевої статистики, що дозволяє забезпечити прийняття рішень, які базуються на реальних даних і відповідають потребам місцевих громад.

В рамках проєкту “Комплексне дослідження потреб у даних на місцевому рівні та розробки концепції муніципальної статистики й відповідного законопроєкту” команда експертів Центру розвитку інновацій, ЛНУ імені Івана Франка, Інституту міста Дрогобича за підтримки Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» провели дослідження міжнародних практик країн у сфері місцевої та регіональної статистики.

Цей Аналітичний звіт є відображенням проведеного нами вивчення досвіду міжнародних організацій та окремих країн світу у сфері муніципальної та регіональної статистики.

Метою цього звіту є систематизація знань про міжнародний досвід, виявлення найкращих практик та аналіз їхньої придатності для українського контексту.

В цій публікації ми намагаємося акцентувати увагу на основних стандартах та рекомендаціях, які розробляють міжнародні організації та які визначають загальні принципи збору та представлення місцевої статистики для збору та обробки даних самими міжнародними структурами та їхнього пізнішого використання в національних практиках різних держав.

Також це спроба привернути увагу до тенденцій розвитку муніципальної та регіональної статистики в інших країнах світу через огляд існуючих підходів, інструментів та викликів у сфері статистичного забезпечення місцевого самоврядування цих країн. Для цього до звіту включено результати аналізу досвіду 9 країн (Польща, Німеччина, Австрія, Швеція, Данія, Фінляндія, Франція, Великобританія, Канада). Під час дослідження використовувалася інформація з відкритих джерел.

Варто зазначити, що більш всебічне дослідження кращих світових практик країн стало можливим ще й завдяки проведенню глибинних інтерв'ю з міжнародними експертами.

Ми щиро дякуємо усім міжнародним експертам, котрі відгукнулися на наше прохання поділитися досвідом статистичних та державних служб своїх країн та знайшли час долучитися онлайн до наших інтерв'ю з ними.

Зокрема, ми дякуємо за співпрацю через онлайн-участь у глибинних інтерв'ю:

- **польським експертам** Управління статистики у м. Жешуві (Urząd Statystyczny w Rzeszowie) з питань місцевої статистики (dla statystyki lokalnej), а саме:
 - пані **Andželika Malinowska**, начальнику відділу організації управління статистики у м. Жешув;
 - пані **Bernadeta Ziomek-Niedzielska**, начальнику підкарпатського відділу регіональних статистичних спостережень управління статистики у м. Жешув;
 - пані **Oksana Lipitak**, провідному експерту з питань статистики управління статистики у м. Жешув;
- пану **Piotr Wierzchosławski**, польському експерту, заступнику директора Департаменту стратегії інвестиційного планування та моніторингу міської ради

Кракова (Zastępca Dyrektora Wydziału Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji UMK Miasta Krakowa);

- пані **Linda Johansson**, ГІС-експерту зі Статистики Швеції;
- пану **Jesper Ellemose Skou Jensen**, головному раднику відділу міжнародного консалтингу Статистики Данії (International Consulting Chief Adviser of Denmark Statistics).

Також наша величезна подяка працівникам Статистики Швеції, які на додаток до інтерв'ю підготували ще свою письмову відповідь з досвіду Статистики Швеції. Серед них, зокрема, фахівці - **Marie Glanzelius** (ÖREBRO), **Linda Larserö** (Ekonomisk statistik och analys - Економічна статистика та аналіз), **Barbro von Hofsten** (sakkunnig - експерт).

На додаток хочемо подякувати ще й тим, хто посприяв та допоміг у проведенні глибоких інтерв'ю з міжнародними експертами і без яких вони не відбулися би, зокрема,

- пані **Åsa Arrhén** з Комунікаційного підрозділу Статистика Швеції (Communication Unit Statistics Sweden);
- пану **Stefan Svanström**, ГІС-експерту зі Статистики Швеції, розробнику ГІС-інформаційних панелей DeSO та RegSO;
- пані **Irina Bernstein**, яка від Статистики Данії неодноразово приймала участь в якості радника проектів Twinning в Україні;
- пані **Лідії Юсіній** - заступниці директора Департаменту стратегічного планування та регіональної політики Мінвідновлення.

Висловлюємо також щирю подяку керівникам Проєкту USAID “ГОВЕРЛА”, які забезпечили професійне керівництво наших досліджень та консультації з питань підготовки матеріалів звіту, його висновків і рекомендацій.

Сподіваємося, що наш огляд досліджень міжнародних організацій та міжнародних практик країн з різною історією досвіду становлення, впровадження та розвитку власної муніципальної та регіональної статистики дає можливість ширше глянути на проблематику, розглянути додаткові можливості впровадження реформи української статистики, застосувати та адаптувати кращі міжнародні практики.

Результати цього дослідження вже частково враховані при розробці основних підходів до побудови Проєкту Концепції місцевої статистики в Україні та дозволили сформувати науково обґрунтовані рекомендації для розробки ефективної системи муніципальної статистики в Україні, яка б відповідала сучасним вимогам та забезпечувала надійну інформаційну основу для прийняття управлінських рішень на місцевому рівні.

Ми впевнені, що це дослідження і надалі також допоможе зважити певні ризики, переглянути підходи до поширення місцевої статистики та отримати відповідь на низку запитань, які, зокрема, стосуються конфіденційності такої статистичної інформації, долучення до переліку вже визначених у дослідженні статистичних показників місцевої статистики нових статистичних показників, внесення можливих до них певних змін та уточнень та подальше їх ГІС-відображення.

Ми розуміємо, що не можемо претендувати на повноту охоплення матеріалу, оскільки дослідження в рамках проєкту “Комплексне дослідження потреб у даних на місцевому рівні та розробки концепції муніципальної статистики й відповідного законопроєкту” було обмежено часовим проміжком, тому огляд подає тільки певний набір прикладів практик окремих країн, хоча звісно, що їх може бути набагато більше. Водночас навіть розглянуті приклади 9 країн, серед яких Польща, Німеччина, Австрія, Швеція, Данія, Фінляндія, Франція, Великобританія, Канада, дозволяють проаналізувати можливість їх застосування в Україні з урахуванням особливостей нашої політичної та соціально-економічної системи, розробити і запровадити подібні заходи в нашій країні.

Як автори звіту ми висловлюємо сподівання, що завдяки такому аналітичному та інформаційному характеру наша публікація послужить меті поширення нових ідей та кращих практик у сфері муніципальної та регіональної статистики для України. А тих, хто зацікавився нашою роботою, хочемо заохотити до майбутніх проведеннь схожого аналізу, адже він є достатньо цікавим та пізнавальним, до того ж міжнародні стандарти і практики інших країн постійно змінюється в результаті вдосконалення підходів до питань муніципальної та регіональної статистики та розвитку сучасних інформаційних та технологічних можливостей.

1. ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ

1.1 ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

З 2014 року в Україні здійснюється комплексна реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації. Міжнародна спільнота послідовно підтримує цю реформу, виділяє значні ресурси на її впровадження, продовжуючи це робити навіть під час війни. Питання і проблеми якості інформаційно-аналітичного забезпечення місцевого розвитку розглядаються в проєктах Міжнародної технічної допомоги (МТД). На сайті “Децентралізація в Україні”¹ узагальнено інформацію про такі проєкти та програми з посиланнями на їхні сторінки, де розміщено основну інформацію про діяльність, новини, анонси подій, результати роботи (Див. Додаток 1.1).

USAID «ВРЯДУВАННЯ ТА МІСЦЕВА ПІДЗВІТНІСТЬ» (ГОВЕРЛА)

Завдяки цим проєктам та програмам було проведено низку досліджень на місцевому рівні. Зокрема, в межах реалізації проєкту USAID «Врядування та місцева підзвітність» (ГОВЕРЛА) проводиться комплексне дослідження потреб у даних на рівні громади та муніципальній статистиці для розвитку Концепції муніципальної статистики України та відповідного законопроекту. Проєкт ГОВЕРЛА покликаний підтримати Україну в розвитку самостійного місцевого врядування, включаючи законодавчі реформи, методології стратегічного планування за участю, покращення послуг, місцевий економічний розвиток, залучення громадянського суспільства та розбудову спроможності субнаціональних органів влади. ГОВЕРЛА працює над тим, щоб система місцевого самоврядування в Україні ставала все більш інституціоналізованою та ефективною, щоб субнаціональні органи влади були більш самостійними, а громадяни могли відігравати все більш впливову роль у процесах місцевого управління.

Основною метою дослідження “Врядування та місцева підзвітність” є ґрунтовне вивчення існуючих потреб у детальних адміністративних даних та статистиці на рівні територіальних громад України, проведення детального аналізу та аудиту існуючих систем збору, обробки, обміну та надання статистичних та адміністративних даних у різних сферах (демографія, економіка, бюджети, освіта, охорона здоров’я, соціальна сфера, екологія тощо), розробити концепцію муніципальної статистики (статистики на рівні територіальних громад) в Україні та відповідний законопроект. У результаті виконання цього проєкту ГОВЕРЛА підтримуватиме розробку комплексної концепції та законодавчої бази системи муніципальної статистики (статистики на рівні територіальних громад) на основі фактичних даних.

Результатом проєкту USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА») у 2022 році стала розробка “Практичного порадирика для представників органів місцевого самоврядування по налагодженню співробітництва територіальних громад”², який розповідає про механізми співробітництва територіальних громад (СТГ) та допоможе знайти відповіді на запитання як правильно користуватися цими механізмами, яких помилок бажано уникати, як ефективніше налагодити роботу місцевої ради спільно з її партнерами.

Ще одним доробком в межах реалізації проєкту «Формування програм місцевого економічного розвитку через інтеграцію переміщених підприємств і ВПО в економічне життя місцевих громад» за підтримки програми USAID «Підвищення ефективності роботи і

¹ Децентралізація в Україні URL: <https://decentralization.gov.ua/donors>

² Практичний порадирик для представників органів місцевого самоврядування по налагодженню співробітництва територіальних громад, https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/816/Практичний_порадирик_з_організації_співробітництва_ТГ.pdf

підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА») став **Посібник «Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період»³**, адже війна зумовила формування нової реальності для територіальних громад і нові виклики для органів місцевого самоврядування. В умовах щоденної роботи громад над проблемами поточного життєзабезпечення вкрай важливо зуміти мобілізувати зусилля у громадах та переорієнтувати їх роботу на активізацію місцевого економічного розвитку.

“ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПРИНОСИТЬ КРАЩІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ”: ПРОГРАМА USAID DOBRE

В межах Програми USAID DOBRE “Децентралізація приносить кращі результати та ефективність” у 2023 році підготовлено **Звіт “Як територіальні громади можуть планувати свій сталий та інклюзивний економічний розвиток?”⁴**. Метою звіту є аналіз методології місцевого економічного розвитку, яка була застосована Програмою DOBRE у 100 територіальних громадах України впродовж 2016-2022 років, визначення її сильних і слабких сторін, розробка рекомендацій для ОМС, центральної влади, донорів і виконавців програм міжнародної технічної допомоги щодо покращення умов для місцевого економічного розвитку та інструментів їх реалізації в Україні. Громади створили та опублікували актуальну інформацію з базою даних показників у вигляді економічного профілю, який становить інвентаризаційний і зручний для перегляду список і деталі всіх ключових місцевих ресурсів для розвитку громади. 43 громади візуалізували свої економічні профілі на платформі «Dosvit». З’ясувалося, що часто певної інформації, яку потрібно внести в економічний профіль, просто немає в ОМС, а для її отримання потрібно робити дослідження, запити, інтерв’ю або опитування. У підсумку звіту зазначається, що для розв’язання системної проблеми браку статистичних даних на рівні ТГ на національному рівні уряду рекомендовано розробити систему ведення бази даних муніципальної статистики, що адмініструється однією з асоціацією ОМС, а також доцільно переглянути перелік показників економічного профілю⁵. Матеріали звіту можуть бути використані для уточнення системи показників місцевої статистики, зокрема економічного профілю, необхідних для розробки і моніторингу реалізації програм місцевого економічного розвитку на засадах сталості та інклюзивності.

ФОРМУВАННЯ КРИТЕРІЇВ ТА МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОГРАМА «U-LEAD З ЄВРОПОЮ»

U-LEAD з Європою є програмою співпраці між українським Урядом, Європейським Союзом та його державами-членами (Німеччиною, Польщею, Данією та Словенією) у створенні багаторівневої системи управління, яка є прозорою, підзвітною та відповідає на потреби громадян України⁶.

У межах програми у жовтні 2023 року експертами Центру політико-правових реформ підготовлено аналітичні матеріали на тему **«Формування критеріїв та методики**

³ Посібник «Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період», <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>

⁴ Як Територіальні Громади Можуть Планувати Свій Сталий та Інклюзивний Економічний Розвиток? Звіт Про Досвід Застосування Методології Місцевого Економічного Розвитку В Межах Програми USAID DOBRE https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/869/web_DOBRE_Lessons_Learned_Report_LED_Planning_UA_approved.pdf

⁵ Як Територіальні Громади Можуть Планувати Свій Сталий та Інклюзивний Економічний Розвиток? Звіт Про Досвід Застосування Методології Місцевого Економічного Розвитку В Межах Програми USAID DOBRE. - С. 20, https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/869/web_DOBRE_Lessons_Learned_Report_LED_Planning_UA_approved.pdf

⁶ U-LEAD з Європою, URL: <https://u-lead.org.ua/our-mission>

оцінювання спроможності територіальних громад»⁷. У матеріалах сформовано систему індикаторів для визначення рівня фінансової спроможності органів місцевого самоврядування у контексті здатності забезпечувати виконання визначених законом повноважень.

Для детального вивчення та оцінювання діяльності громад запропоновано використовувати додаткові показники (загальний обсяг видатків на одного мешканця, видатки на утримання апарату управління у розрахунку на 1 мешканця, видатки на освіту у розрахунку на 1 учня та на 1 мешканця, видатки на благоустрій та ЖКГ у розрахунку на одного мешканця, дохідність земель громади, частка видатків бюджету громади за рахунок трансфертів тощо). На думку авторів дослідження, **основна група показників має включати:** доходи на одного мешканця; частка управлінських видатків (співвідношення видатків на утримання апарату управління з обсягом доходів); частка капітальних видатків; рівень дотаційності бюджету⁸.

«З метою комплексного оцінювання потенціалу територіальних громад **поряд із фінансовими показниками необхідно здійснювати оцінювання показників, що характеризують основні демографічні, фінансово-економічні та інфраструктурні параметри**, які визначають функціонування та розвиток відповідної територіальної громади. З використанням зазначених показників розроблено методичні підходи до оцінювання фінансової спроможності територіальних громад. У контексті запропонованих показників щодо комплексного підходу з оцінки спроможності територіальних громад **актуалізується питання запровадження муніципальної статистики**, яка б охоплювала максимально можливу кількість показників та параметрів»⁹.

Автори методики оцінювання спроможності територіальних громад зазначають, що значна кількість статистичних даних (на відміну від фінансових показників, які доступні на офіційних відкритих ресурсах) про діяльність громад відсутня (окремі дані формуються лише на регіональному або субрегіональному рівні). Зокрема, «наголошується на потребі в даних офіційної статистики щодо наявності та руху робочої сили, кількості та динаміки підприємницьких структур, стану та протяжності доріг, інвестиційної діяльності та ін. Для покращення роботи в частині адміністрування місцевих податків і зборів важливо надати органам місцевого самоврядування доступ до відповідних баз даних податкових органів»¹⁰. Ці питання дискутувалися ще на початку 2023 року¹¹ і були включені у Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік» від 14 березня 2023 р. № 221-р.¹²

⁷ Формування критеріїв та методики оцінювання спроможності територіальних громад // Аналітичні матеріали, Київ, жовтень, 2023. URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1347/Аналітичне_дослідження_щодо_оновленої_Методики_з_додатками.pdf

⁸ Формування критеріїв та методики оцінювання спроможності територіальних громад // Аналітичні матеріали, Київ, жовтень, 2023. URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1347/Аналітичне_дослідження_щодо_оновленої_Методики_з_додатками.pdf

⁹ Формування критеріїв та методики оцінювання спроможності територіальних громад // Аналітичні матеріали, Київ, жовтень, 2023. URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1347/Аналітичне_дослідження_щодо_оновленої_Методики_з_додатками.pdf

¹⁰ Формування критеріїв та методики оцінювання спроможності територіальних громад // Аналітичні матеріали, Київ, жовтень, 2023. URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1347/Аналітичне_дослідження_щодо_оновленої_Методики_з_додатками.pdf

¹¹ Адміністрування місцевих податків органами місцевого самоврядування: що варто врахувати? Юлія Маркуц, Ліна Задорожня, Вокс Україна, <https://voxukraine.org/administruvannya-mistsevyyh-podatkov-organamy-mistsevogo-samovryaduvannya-shho-varto-vrahuvaty>

¹² Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік» від 14 березня 2023 р. № 221-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2023-%D1%80#Text>

ПІДСИЛЕННЯ НА МІСЦЯХ, ПІДЗВІТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК: ПРОГРАМА U-LEAD 3 ЄВРОПОУ

За результатами реалізації програмних завдань міжнародний експерт програми Хосе Сервера у дослідженні “Розробка системи моніторингу територіального розвитку”¹³ представив короткий опис системи моніторингу реалізації політики регіонального та місцевого розвитку, яку бачимо в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки (ДСРР 2027). Система моніторингу охоплює оцінку поточної ситуації, представлена у вигляді SWOT-аналізу (сильні та слабкі сторони, можливості та загрози), з подальшими пропозиціями конкретних цілей і заходів системи моніторингу Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки (ДСРР 2027)¹⁴.

В Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки зазначено, що стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року досягається на основі **трьох стратегічних цілей**:

I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.

II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.

III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Оперативні цілі та основні завдання, що забезпечують досягнення стратегічних цілей, наведені у додатку 2 Стратегії. Зокрема, в Оперативній цілі 6 “Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об’єктивних даних та просторовому плануванні” йдеться про “створення єдиної системи проведення статистичних спостережень та збору і подання інформації на рівні територіальних громад” та “забезпечення підвищення кваліфікації фахівців, які проводять аналіз статистичних та просторових даних за допомогою сучасного програмного забезпечення, здійснюють розроблення рекомендацій для супроводження процесу планування, моніторингу та оцінки регіонального розвитку”¹⁵

Ця Стратегія реалізується двома етапами: перший етап (2021-2023 роки); другий етап (2024-2027 роки). На кожному етапі передбачається розроблення та виконання плану заходів на відповідний період та програм і проектів регіонального розвитку, в рамках яких будуть конкретизовані пріоритетні завдання кожної стратегічної цілі Стратегії.

У рамках реалізації цієї Стратегії та регіональних стратегій розвитку запроваджується **проведення моніторингу досягнення цілей** шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів з їх прогнозними значеннями, який проводиться щороку Мінрегіоном, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями.

Оцінка досягнення цілей цієї Стратегії проводиться за результатами виконання першого та другого етапів її реалізації центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями через один рік після завершення відповідного етапу. Узагальнена оцінка результативності цієї Стратегії проводиться через півтора року після завершення строку її дії та подається на розгляд Кабінету Міністрів України.

¹³ Сервера Хосе Л., Розробка системи моніторингу територіального розвитку, 19.07.2021. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13779>

¹⁴ Сервера Хосе Л., Розробка системи моніторингу територіального розвитку, 19.07.2021. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13779>

¹⁵ Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки (ДСРР 2027), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

Показники моніторингу Стратегії та досягнення її цілей наведені у додатках 3 і 4 Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки¹⁶.

ПРОЦЕС ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС У КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ: ПРОГРАМА U-LEAD З ЄВРОПОЮ

В березні 2023 року опублікований аналітичний документ Програми «U-LEAD з Європою» **“Процес вступу України до ЄС у контексті регіонального та місцевого розвитку”**. Огляд цього Аналітичного документа був представлений та обговорений з експертами на зустрічі, спільно організованій Міністерством розвитку громад та територій України (Мінрегіоном)¹ і Програмою «U-LEAD з Європою» 7 жовтня 2022 року¹⁷. В документі розглянуто теоретичні засади та практичні аспекти процесу вступу до ЄС, політика згуртування ЄС як основа регіонального розвитку країн-членів ЄС, концепція, досвід, отримані уроки і спроможність освоювати кошти фонду згуртування ЄС.

ІНКЛЮЗИВНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЗА ЛІДЕРСТВА ГРОМАД: ПРОЄКТ МТД “СУПРОВІД УРЯДОВИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ”

Проєкт МТД “Супровід урядових реформ в Україні” (SURGe) реалізує ініціативу **CLIR (Community-led Inclusive Recovery)** з підтримки територіальних громад у сталому, інклюзивному, соціальному та економічному відновленні¹⁸. Експерти проєкту надають територіальним громадам підтримку за такими напрямками: стратегічне управління та планування, налагодження партнерств із міжнародними організаціями та залучення зовнішніх інвестицій, розвиток сфери соціальних послуг, підтримка з розробки планів і стратегій відновлення та розвитку, впровадження принципів сталого розвитку тощо¹⁹.

ПРОЄКТ USAID «ПІДТРИМКА РЕФОРМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»: РЕЄСТРАЦІЯ ТА ОБМІН ДАНИМИ ЩОДО ВИПАДКІВ ТА ПРИЧИН СМЕРТІ. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ І ПРАКТИК

Український центр суспільних даних (socialdata.org.ua) за підтримки Проєкту USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я» здійснив дослідження, пов'язане з проблемою повноти, доступності, достовірності даних щодо померлих і причин смерті, яка «суттєво ускладнює, а то й унеможлиблює прийняття поінформованих рішень у сфері охорони здоров'я та соціальної політики».

За результатами детального вивчення процесів і практик документування, реєстрації, систематизації, зберігання, публікації та обміну даними про випадки і причини смерті, представлення базової схеми відповідних процесів, їх інтерактивної візуалізації, сформульовано висновок, що основною передумовою виявлених проблем у якості даних є «паперовий документообіг практично на всіх етапах реєстрації даних про смертність»:

«Держстат вносить дані у регіональні річні бази даних (єдиної державної бази даних просто не існує) вручну з паперових свідоцтв, витрачаючи ресурси на їх уточнення та перевірку».

Серед інших проблем – низька деталізація статистики, відсутність або обмеженість доступу до даних:

- **«Зміна адміністративно-територіального устрою спровокувала проблеми.**
Нових комплексів обробки інформації (програмного забезпечення) немає, відтак дані

¹⁶ Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки (ДСРР 2027), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n189>

¹⁷ Процес вступу України до ЄС у контексті регіонального та місцевого розвитку <https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/c63b0eb665fdf3266d87a52bf3de8ec9.pdf>

¹⁸ ПРОЄКТ «СУПРОВІД УРЯДОВИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ» (SURGe). URL: <https://decentralization.gov.ua/donors/surge>

¹⁹ Канада сприятиме інклюзивному відновленню у 19 територіальних громадах України, 29 Січня 2024, <https://mtu.gov.ua/news/35196.html>

групуються за укрупненими районами і для деяких міських громад, а не для усіх громад.

- **Існуюча система обміну даними практично залишає без даних органи медичної статистики** - доступу до відповідної статистики ці органи не мають, що робить їх заручниками ДРАЦС (куди працівники щомісяця ходять переписувати дані) та Держстату (у органів якого медичні статистики мусять купувати дані про причини смерті)».

Головною рекомендацією авторів дослідження для вирішення виявлених проблем є **«запровадження комплексної електронної системи з розподілим доступом та обміном даними між усіма зацікавленими сторонами»**. Ці рекомендації враховують Міжнародні рекомендації (ООН, ВООЗ) про «необхідність об'єднаної системи реєстрації (так званої CRVS - Civil Registration and Vital Statistics system) – коли медична та адміністративна статистика координуються одним органом (в Україні за реєстрацію події смерті та за медичний облік цієї події зараз відповідають різні органи виконавчої влади – Міністерство юстиції та Міністерство охорони здоров'я), а також застосування вербальної аутопсії, інтеграції сучасних електронних технологій, запровадження реєстрів лікарських свідоцтв про смерть»

У дослідженні представлена інтерактивна візуалізація запропонованої комплексної електронної системи, яка передбачає «запровадження модуля «Смерть особи» як інтегральної частини ЦБД ЕСОЗ з розподілим доступом через МІСи, що включатиме також створення багатовимірного електронного Реєстру лікарських свідоцтв про смерть»²⁰.

НАУКОВО-АНАЛІТИЧНІ РОЗРОБКИ ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Інформаційно-аналітичне забезпечення управління регіональним і місцевим розвитком досліджується науковцями ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», зокрема у таких науково-аналітичних доповідях, як: «Виклики економічного розвитку регіонів України в умовах війни та повоєнного відновлення» (2023 р.)²¹, «Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад України в координатах поведінкової економіки» (2021 р.)²².

У науково-аналітичній доповіді **«Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад України в координатах поведінкової економіки»** йдеться, зокрема, про те, що наразі не можна однозначно стверджувати про остаточно сформований перелік загроз бюджетній безпеці, рівно як і не існує уніфікованого переліку індикаторів оцінки бюджетної безпеки. Питання існування універсальної методики оцінювання бюджетної безпеки регіонів (чи громад) теж відкрите, що може свідчити про складність прогнозування майбутніх ризиків, від ефективного управління якими суттєво залежить дієвість бюджетної політики на регіональному чи локальному рівні.

З метою напрацювання низки заходів щодо зміцнення бюджетної безпеки на регіональному та локальному рівні доречно ідентифікувати бюджетні ризики, які під дією певних чинників можуть заповдіяти фінансові збитки місцевим бюджетам, а відтак і нанести загрози бюджетній безпеці територій (регіонів/громад).

²⁰ Реєстрація та обмін даними щодо випадків та причин смерті. Дослідження процесів і практик: Проект USAID Підтримка реформи охорони здоров'я. Київ: Український центр суспільних даних.2022. URL: <https://socialdata.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/DeathRegistration2022.pdf>.

²¹ Виклики економічного розвитку регіонів України в умовах війни та повоєнного відновлення: науково-аналітична доповідь / С. О. Іщук, Л. Й. Созанський, М. І. Мельник, І. Р. Залуцький, Т. Г. Васильців, О. М. Мульська, О. О. Левицька, І. З. Сторонянська, Х. М. Патицька, Х. М. Питула, С. Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2023. 31 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/e20230002.pdf>

²² Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад України в координатах поведінкової економіки: науково-аналітична доповідь / наук. ред. Г. В. Возняк; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2021. 126 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20210037.pdf>

На думку авторів дослідження, для оцінювання слід обрати систему одиничних показників та індикаторів оцінювання, які будуть найбільш достовірно відтворювати обраний об'єкт дослідження (рис. 1.1)²³:

Система показників та індикаторів оцінювання бюджетної безпеки територій	
Індикатори	Одиничні показники
<ul style="list-style-type: none"> • Коефіцієнт бюджетної збалансованості (Відображає ступінь покриття видатків доходами); • Коефіцієнт бюджетної забезпеченості (Характеризує загальний обсяг видатків на одного мешканця); • Коефіцієнт бюджетної результативності (Характеризує загальний обсяг доходів місцевих бюджетів на одного мешканця); • Коефіцієнт бюджетної незалежності (Характеризує ступінь бюджетної незалежності місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету); • Коефіцієнт дотаційності (Характеризує залежність місцевих бюджетів від фінансування з державного бюджету); • Коефіцієнт бюджетної стійкості місцевих бюджетів (Характеризує здатність органів місцевого самоврядування фінансувати поточні видатки надходженнями без трансфертів) 	<ul style="list-style-type: none"> • Доходи місцевих бюджетів (сумарні, з трансфертами, без трансфертів), тис. грн.; • Видатки місцевих бюджетів (сумарні, з трансфертами, без трансфертів), тис. грн.; • Чисельність населення території, тис. • осіб; • Трансферти сумарні (дотації, субвенції), тис. грн.; • Податкові надходження, тис. грн.; • Неподаткові надходження, тис. грн.

Автори дослідження зазначають, що систему індикаторів оцінювання бюджетної безпеки територій доцільно формувати, враховуючи: а) доступність статистичних баз даних; б) комплексність відображення процесів формування та реалізації бюджетної політики територій; в) універсальність. На думку авторів дослідження інформаційну базу для аналізу бюджетної безпеки територій формують дані Державної служби статистики; Міністерства фінансів України (в т. ч. дані openbudget.gov.ua); звіти Державної казначейської служби України та дані Департаментів фінансів обласних державних адміністрацій. Оцінювати рівень бюджетної безпеки територій пропонується на основі методу прийняттого бюджетного ризику²⁴. Слід зазначити, що автори згаданого дослідження не аналізують рівень дезагрегації цих звітів, проте дане питання буде детальніше проаналізовано в рамках проекту під час польових робіт.

Одним із важливих висновків згаданих вище досліджень є наголос на проблемі “відсутності “твердої” статистики” про кількість населення в Україні та інших соціально-економічних показників, які змінилися в умовах війни.

“ДАНИ ТА СТАТИСТИКА ПРО МІСТА І ГРОМАДИ”: ДОСЛІДЖЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ CEDOS

²³ Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад України в координатах поведінкової економіки: науково-аналітична доповідь / наук. ред. Г. В. Возняк; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. - 126 с. - С. 58, URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20210037.pdf>

²⁴ Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад України в координатах поведінкової економіки: науково-аналітична доповідь / наук. ред. Г. В. Возняк; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. - 126 с. - С. 57, URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20210037.pdf>

Експерти **Аналітичного центру CEDOS у межах дослідження “Дані та статистика про міста і громади”**²⁵, зазначають, що дані та дослідження є критично необхідними для проведення обґрунтованої державної політики — зокрема й територіальної або регіональної. Для управління нерівномірним територіальним розвитком і розвитком громад, його необхідно насамперед оцінити. Оскільки значущі відмінності можуть існувати як між громадами різних регіонів, так і між громадами всередині одного регіону, саме громади, а не області, мають стати основним рівнем, на якому держава проводить дослідження, збирає дані і веде статистику²⁶.

Завдяки територіальній реформі і децентралізації, основним рівнем управління стануть громади, а тому дані доцільно мати саме на цьому рівні. Варто також оновити перелік показників, які збираються, відповідно до актуальних викликів і проблемних питань розвитку міст і громад²⁷.

Для розуміння соціально-економічного розвитку міст необхідні статистичні дані на рівні громад. Аналіз, який базується лише на сукупності статистичних показників, може бути описовим і не пояснювати причин наявного стану справ. Однак, надійна статистика є необхідним першим етапом, без якого подальші дослідження українських міст неможливі або суттєво обмежені²⁸.

ПІДСУМОВУЮЧИ

Отже, можемо підсумувати, що міжнародна та вітчизняна спільнота, програми, проєкти та окремі дослідники послідовно підтримують комплексну реформу місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на засадах децентралізації та виділяють значні ресурси на її впровадження шляхом реалізації низки проєктів МТД, серед завдань яких важливе місце займають аналітичні дослідження для напрацювання методології збору та обробки даних для місцевої статистики.

У межах реалізації цих проєктів створені низка продуктів та напрацьовані пропозиції, системи показників тощо. Зокрема, наголошено на важливості уточнення системи показників місцевої статистики економічного профілю, необхідних для розробки і моніторингу реалізації програм місцевого економічного розвитку на засадах сталості та інклюзивності. Запропоновано використовувати додаткові показники (загальний обсяг видатків на одного мешканця, видатки на утримання апарату управління у розрахунку на 1 мешканця, видатки на освіту у розрахунку на 1 учня та на 1 мешканця, видатки на благоустрій та ЖКГ у розрахунку на одного мешканця, дохідність земель громади, частка видатків бюджету громади за рахунок трансфертів тощо). Основна група показників має включати: доходи на одного мешканця; частка управлінських видатків (співвідношення видатків на утримання апарату управління з обсягом доходів); частка капітальних видатків; рівень дотаційності бюджету. Важливою є реєстрація та обмін даними щодо випадків та причин смерті, а також система індикаторів оцінювання бюджетної безпеки територій. Варто також оновити перелік показників, які збираються, відповідно до актуальних викликів і проблемних питань розвитку міст і громад.

Для формування методології, переліку показників, інших питань збору, аналізу інформації на рівні громад тощо, а також розробки Концепції доцільно використати досвід та напрацювання

²⁵ Дані та статистика про міста і громади: основні тези дискусії. URL:

<https://mistosite.org.ua/articles/dani-ta-statystyka-pro-mista-i-hromady-osnovni-tezy-diskusii>

²⁶ Що Україна знає про свої міста (спойлер: надто мало), URL:

<https://mistosite.org.ua/articles/shcho-ukraina-znaie-pro-svoi-mista-spoiler-nadto-malo?locale=uk>

²⁷ Що Україна знає про свої міста (спойлер: надто мало), URL:

<https://mistosite.org.ua/articles/shcho-ukraina-znaie-pro-svoi-mista-spoiler-nadto-malo?locale=uk>

²⁸ Що Україна знає про свої міста (спойлер: надто мало), URL:

<https://mistosite.org.ua/articles/shcho-ukraina-znaie-pro-svoi-mista-spoiler-nadto-malo?locale=uk>

цих проєктів в частині обґрунтування необхідності збору та аналізу даних для потреб громад, а також експертну та методологічну допомогу з розробки планів, програм і стратегій відновлення та розвитку.

1.2 ДОСВІД МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЄС З ПИТАНЬ ОФІЦІЙНОЇ СТАТИСТИКИ ТА МОНІТОРИНГУ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері статистики націлена на удосконалення законодавства України у цій сфері, напрацювання нових стандартів та залучення передових практик. **Україна підписала значну кількість міжнародних договорів та приєдналась до різних ініціатив** та як одна зі сторін взяла зобов'язання щодо їх виконання. Ці договори містять в тому числі розділи моніторингу та оцінки, а також набори певних індикаторів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ (ООН): МОНІТОРИНГ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. НАЦІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ «ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: УКРАЇНА»

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття Порядку денного розвитку після 2015 року, на якому було затверджено нові орієнтири розвитку. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань²⁹. Глобальний перелік індикаторів ЦСР міститься у Звіті Міжвідомчої та експертної групи (E/CN.3/2016/2/Rev.1) і включає 230 індикаторів, за якими досягнуто загальної згоди.

Порядок денний сталого розвитку на період до 2030 року містить спільний план миру та процвітання для людей і планети зараз і в майбутньому. ЦСР є невідкладним заклик до дій усіх країн – розвинених і тих, що розвиваються – у рамках глобального партнерства. Вони визнають, що подолання бідності та інших нестатків має йти разом зі стратегіями, які покращують здоров'я та освіту, зменшують нерівність і стимулюють економічне зростання – і все це одночасно бореться зі зміною клімату та працює над збереженням наших океанів і лісів³⁰.

Щороку Генеральний секретар ООН представляє звіт про досягнення ЦСР, який розробляється у співпраці з системою ООН і базується на системі глобальних індикаторів і даних, отриманих національними статистичними системами, та інформації, зібраній на регіональному рівні³¹.

Крім того, Глобальний звіт про сталий розвиток готується раз на чотири роки для інформування про чотирирічний огляд ЦСР на Генеральній Асамблеї ООН. Цей звіт пише Незалежна група вчених, призначена Генеральним секретарем ООН³².

Системи індикаторів Комісії ООН зі сталого розвитку (КСР ООН)

Одна з найповніших за охопленням систем індикаторів сталого розвитку розроблена КСР ООН^{33,34}. Індикатори розбиті на основні групи:

- індикатори соціальних аспектів сталого розвитку;
- індикатори економічних аспектів сталого розвитку;

²⁹ Як ООН підтримує Цілі сталого розвитку в Україні, <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>

³⁰ THE 17 GOALS, <https://sdgs.un.org/goals>

³¹ Implementation Progress / THE 17 GOALS, <https://sdgs.un.org/goals>

³² Implementation Progress / THE 17 GOALS, <https://sdgs.un.org/goals>

³³ Індикатори сталого розвитку, https://uk.wikipedia.org/wiki/індикатори_сталого_розвитку

³⁴ Системи оцінювання сталого розвитку <http://kxtp.kpi.ua/komarysta/oitsr-lec4.pdf>

- індикатори екологічних аспектів сталого розвитку (включаючи характеристики води, суші, атмосфери, інших природних ресурсів, а також відходів);
- індикатори інституційних аспектів сталого розвитку (програмування та планування політики, наукові розробки, міжнародні правові інструменти, інформаційне забезпечення, посилення ролі основних груп населення).

Запропоновані в проєкті індикатори вимагають спеціальних перетворень, пристосування до конкретних умов, а в деяких випадках – розширення для окремих країн. Індикатори розбито на три категорії з урахуванням їх цільової спрямованості:

- індикатори – рушійна сила, що характеризують людську діяльність, процеси і характеристики, які впливають на сталий розвиток;
- індикатори стану, що характеризують поточний стан різних аспектів сталого розвитку;
- індикатори реагування, дозволяють здійснювати політичний чи якийсь інший спосіб реагування для зміни поточного стану.

Індикатори Цілей сталого розвитку (ЦСР) можуть використовуватися на різних рівнях управління, включаючи локальний рівень громад. Застосування ЦСР на місцевому рівні залежить від кожної конкретної країни і її стратегій для досягнення сталого розвитку. Багато країн включають ЦСР у свої національні стратегії розвитку, і це може включати локалізацію ЦСР для відповідності конкретним потребам і контексту громад. Зазвичай на місцевому рівні розробляються плани та програми, які спрямовані на досягнення місцевих цілей сталого розвитку. Це може включати такі сфери, як енергоефективність, освіта, забезпечення справедливості, розвиток місцевих економік, охорона довкілля та інші. Використання індикаторів ЦСР на локальному рівні громад багатьох випадках реалізується через розробку місцевих стратегій та планів дій.

У 2017 році в Україні підготовлено **Національну доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна»**. З використанням широкого кола інформаційних, статистичних та аналітичних матеріалів **розроблено національну систему ЦСР (86 завдань національного розвитку та 172 показники для їх моніторингу)**, що забезпечить основу для подальшого планування розвитку України та моніторингу стану досягнення ЦСР³⁵.

У доповіді наведено **результати адаптації 17 глобальних ЦСР** з урахуванням специфіки національного розвитку³⁶. Аналіз наявної в Україні **інформаційної бази для моніторингу глобальних показників досягнення ЦСР** свідчить, що органи державної статистики збирають інформацію щодо 96 показників. При цьому інформація збирається та розробляється:

- за 52 показниками – у повній відповідності до існуючих міжнародних стандартів,
- за 44 показниками – у неповній відповідності (частковій) до існуючих міжнародних стандартів.

35 глобальних показників не підлягають кількісному вимірюванню і, як правило, можуть бути розраховані міжнародними організаціями. Решта показників залишаються невизначеними (щодо їх наявності потрібні додаткові консультації з органами державної влади) або потребують методологічних пояснень від Міжвідомчої групи експертів³⁷.

³⁵ Цілі сталого розвитку: Національна доповідь 2017, <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

³⁶ Цілі сталого розвитку: Національна доповідь 2017, <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

³⁷ Цілі сталого розвитку: Національна доповідь 2017, С. 174, <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

Згідно з Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» передбачено проведення аналізу і удосконалення прогнозних і програмних документів з урахуванням ЦСР та результатів їх адаптації, викладених у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна». Згідно з Указом необхідність перегляду і удосконалення стосується як загальнодержавних програмних документів, так і нормативно-правових актів, програм і проектів, що регулюють і забезпечують соціально-економічний розвиток міст і населених пунктів.

Внаслідок російської військової агресії, необхідності розробки планів відновлення та розвитку територій існує потреба аудиту зазначених груп показників, їх розширення та уточнення.

ГЛОБАЛЬНА ЦІЛЬ ООН ЦСР-11 «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ, БЕЗПЕКИ, ЖИТТЄСТІЙКОСТІ Й ЕКОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МІСТ І НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ»: АДАПТАЦІЯ В УКРАЇНІ

Сформульована глобальна **ціль ЦСР-11 для України адаптована як ЦСР-11 «Сталий розвиток міст і громад»**, що є дуже узагальненим, порівняно із змістовним навантаженням глобальної цілі. Саме на локальному рівні безпосередньо вирішуються питання добробуту, здоров'я, освіти, екологічних, соціальних, побутових та інших умов мешканців міст і громад³⁸.

Базовими елементами **сталого розвитку територіальних громад** є раціональне використання наявних на її території усіх видів ресурсів, збереження довкілля та реалізація інноваційних проектів, котрі забезпечили б такий розвиток промисловості, сільського господарства, туризму, освіти і культури, який, задовольняючи сучасні потреби громади, не загрожував би можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Відповідно до ЦСР-11 визначено наступні індикатори³⁹:

1. Коефіцієнт платоспроможності позичальника.
2. Частка відмов позичальникам іпотечних кредитів у загальному обсязі запитів на отримання кредитів з невідповідністю коефіцієнту платоспроможності.
3. Частка регіонів, що затвердили і впроваджують регіональні стратегії розвитку та плани заходів з їх реалізації, розроблені за участю громадськості.
4. Кількість об'єктів культурної та природної спадщини, які включені до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
5. Кількість пам'яток національного значення, включених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.
6. Площа природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.
7. Рівень реконструкції загальнодержавної системи централізованого оповіщення населення.
8. Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин.
9. Сумарний обсяг викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин від стаціонарних джерел, умовно приведений до оксиду вуглецю з урахуванням відносної агресивності основних забруднювачів.
10. Сумарний обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин від пересувних джерел, умовно приведений до оксиду вуглецю з урахуванням відносної агресивності основних забруднювачів.

³⁸ Дерун Т., Кочерга О. Цілі сталого розвитку в системі стратегічного планування розвитку територіальних громад // Державне управління: удосконалення та розвиток. - № 4, 2021. - DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.34 http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/36.pdf

³⁹ Дерун Т., Кочерга О. Цілі сталого розвитку в системі стратегічного планування розвитку територіальних громад // Державне управління: удосконалення та розвиток. - № 4, 2021. - DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.34 http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/36.pdf

11. Кількість міст, в яких середньодобові концентрації основних забруднюючих речовин в атмосферному повітрі перевищують середньодобові гранично допустимі концентрації.

12. Кількість робочих місць у сфері туризму (середньооблікова кількість штатних працівників колективних засобів розміщування та суб'єктів туристичної діяльності України)⁴⁰.

У Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» для досягнення ЦСР-11 визначені такі завдання:

11.1. Забезпечити доступність житла.

11.2. Забезпечити розвиток поселень і територій виключно на засадах комплексного планування та управління за участю громадськості.

11.3. Забезпечити збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору.

11.4. Забезпечити своєчасне оповіщення населення про надзвичайні ситуації з використанням інноваційних технологій.

11.5. Зменшити негативний вплив забруднюючих речовин, у т. ч. на довкілля міст, шляхом використання інноваційних технологій.

11.6. Забезпечити розробку і реалізацію стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури і виробництво місцевої продукції⁴¹.

UN HABITAT: СТАТИСТИКА ТА АНАЛІТИКА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Програма ООН з населених пунктів (ООН-Хабітат, англ. *The United Nations Human Settlements Programme, UN-HABITAT*) спрямована на сприяння сталому розвитку населених пунктів⁴². Генеральна Асамблея ООН уповноважила UN Habitat (ООН-Хабітат) підтримувати **соціально та екологічно стійкі міста** з метою забезпечення належного житла для всіх⁴³.

Відділ даних та аналітики (DAS) є спеціалізованим статистичним підрозділом ООН-Хабітат. Відділ в основному працює над такими **завданнями** як:

- сприяння послідовному збору міських даних і звітності для порівнянності;
- поліпшення спроможності країн і міст отримати доступ до відповідної інформації, встановлюючи глобальні стандарти аналізу дизайну та збору міських даних;
- попереднє перетворення даних/інформації в інформацію, що стосується політики;
- керівництво методологічними розробками пов'язаних з містом індикаторів і цільових показників, які використовуються міжнародною спільнотою розвитку для моніторингу глобального прогресу в реалізації Нового міського порядку денного (NUA) і міських ЦСР;
- покращення світової бази знань про місто, підтримуючи уряди, місцеву владу та громадянське суспільство в розробці та застосуванні міських показників, статистики та іншої міської інформації, орієнтованих на політику.

Відділ даних відповідає за **загальний нагляд за даними** в усіх областях **міського моніторингу** в рамках ООН-Хабітат, **методологічні розробки**, підтримку держав-членів у їхніх зусиллях з моніторингу щодо глобального порядку денного, такого як ЦСР,

⁴⁰ Дерун Т., Кочерга О. Цілі сталого розвитку в системі стратегічного планування розвитку територіальних громад // Державне управління: удосконалення та розвиток. - № 4, 2021. - DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.34 http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/36.pdf

⁴¹ СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ І НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ – ОДНА З ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН // СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО «РОЗУМНОГО» РОЗВИТКУ МІСТА ДО 2032 РОКУ. Біла Церква, https://appp.com.ua/wp-content/uploads/2020/06/STRATEGIYA_2032_BC.pdf

⁴² Заснована в 1978 році. Штаб-квартира організації знаходиться в Найробі (Кенія).

⁴³ UN-Habitat's Data and Analytics Section. URL:

<https://data.unhabitat.org/documents/8429aec1f8a84b44bdf04b53ce723cde/about>

впровадження прямого **збору та компіляції** даних, надання даних ООН-Хабітат, а також публічне та відкрите поширення міських даних через свою програму міських показників.

Наразі DAS координує діяльність з моніторингу та звітності щодо показників ЦСР 11 і міських ЦСР під опікою ООН-Хабітат. Секція також координує глобальну мережу місцевих, субнаціональних, національних і регіональних міських обсерваторій, які розроблені як багаторівневі системи для сприяння виробництву та використанню актуальних даних на міському рівні в процесах прийняття рішень.

DAS співпрацює з різними партнерами, деякі з яких включають національні статистичні системи, національні уряди та міністерства/агентства на міському рівні, наукові та дослідницькі центри, космічні агентства, групи громадянського суспільства, громади та окремих осіб, які працюють у сфері виробництва міських даних, а також всю систему ООН⁴⁴.

Під час другої сесії Асамблеї ООН-Хабітат (UN-HABITAT), яка проходила в м. Найробі (Кенія) з 5 по 9 червня 2023 р. під темою «Стале майбутнє міст на основі всеохоплюючої і ефективної багатосторонності: досягнення Цілей сталого розвитку в умовах глобальних криз», Голова правління Держмолодьжитла наголосив на зацікавленості України у зміцненні співпраці з ООН-Хабітат, включно із започаткуванням Програми ООН-Хабітат в Україні: «Досвід, знання та потенціал організації стануть важливою підтримкою наших зусиль з реформування житлової політики країни»⁴⁵.

ІНДЕКС ПРОЦВІТАННЯ МІСТ ООН-ХАБІТАТ

Індекс процвітання міст ООН-Хабітат⁴⁶ розроблений для того, щоб дозволити міській владі, а також місцевим і національним зацікавленим сторонам визначити **можливості та потенційні сфери втручання** для того, щоб їхні міста стали більш **успішними**.

Детальний аналіз **Індексу процвітання міст ООН-Хабітат**⁴⁷, показав його **композитний індекс**, що складається з **шести вимірів**, таких як: продуктивність; розвиток інфраструктури; якість життя; громада та соціальна інтеграція; екологічна стійкість; управління та законодавство⁴⁸:

- **Продуктивність** - процвітаюче місто сприяє економічному зростанню та розвитку, генеруючи дохід, створюючи рівні можливості для працевлаштування, що в подальшому забезпечує належний рівень життя для всього населення.
- **Розвиток інфраструктури** - процвітаюче місто розгортає інфраструктуру, фізичні активи та зручності - якісне водопостачання, санітарію, енергопостачання, дорожню мережу, інформаційно-комунікаційні технології тощо. - необхідні для підтримки населення та економіки, а також для забезпечення кращої якості життя.
- **Якість життя** - процвітаючі міста забезпечують такі зручності, як соціальні послуги, освіта, охорона здоров'я, відпочинок, безпека, необхідні для підвищення рівня життя, що дозволяє населенню максимізувати індивідуальний потенціал і вести повноцінне життя.
- **Справедливість та інклюзивність** - місто є процвітаючим лише в тій мірі, в якій бідність та нерівність є мінімальними. Жодне місто не може вважатися процвітаючим, якщо значні верстви населення живуть у крайній бідності та злиднях. Це передбачає зменшення кількості нетрів і нових форм бідності та маргіналізації.

⁴⁴ UN-Habitat's Data and Analytics Section. URL:

<https://data.unhabitat.org/documents/8429aec1f8a84b44bdf04b53ce723cde/about>

⁴⁵ Україна зацікавлена в започаткуванні програми ООН-ХАБІТАТ в нашій державі

<https://www.molod-kredit.gov.ua/pres-tsentr/novyny/ukraina-zatsikavlena-v-zapochatkuvanni-prohramy-oon-khabitat-v-na-shii-derzhavi>

⁴⁶ City Prosperity Index (CPI). URL: <https://data.unhabitat.org/pages/city-prosperity-index>

⁴⁷ City Prosperity Index (CPI). URL: <https://data.unhabitat.org/pages/city-prosperity-index>

⁴⁸ Measurement of City Prosperity. Methodology and Metadata.

<https://unhabitat.org/sites/default/files/2019/02/CPI-METADATA.2016.pdf>

- **Екологічна стійкість** - зростання міст та їхній економічний розвиток не руйнують і не погіршують навколишнє середовище; навпаки, природні активи міста зберігаються заради сталої урбанізації.
- **Управління та законодавство** - Міста найкраще здатні поєднувати сталість та спільне процвітання завдяки ефективному міському управлінню та трансформаційному лідерству, впровадженню належної та ефективної політики, законів та нормативно-правових актів, а також створенню адекватної інституційної бази з сильними місцевими інституціями та надійними інституційними механізмами⁴⁹.

Отже, **Індекс процвітання міст** слугує для **визначення цілей і завдань**, які можуть підтримати формулювання політики, заснованої на **фактичних даних**, включаючи визначення бачення міста та довгострокових планів, які є одночасно амбітними та вимірними. Індекс процвітання міст **забезпечує комплексну основу для розуміння різних аспектів міського розвитку**, включаючи такі виміри як **економічні** (ВВП на душу населення, рівень зайнятості, розподіл доходів та економічне розмаїття); **соціальні** (доступ до базових послуг, освіти, охорони здоров'я, житла та мереж соціального захисту, показники нерівності та бідності); **екологічні** (якість навколишнього середовища, такі як рівень забруднення повітря та води, доступ до зелених насаджень, практики поводження з відходами та енергоефективність), а також **інституційний** (ефективність структур управління, прозорість, підзвітність та участь громадян у процесах прийняття рішень)⁵⁰.

Композитний індекс, що складається з **шести вимірів**, слугує для **визначення цілей і завдань**, які можуть підтримати формулювання політики, заснованої на **фактичних даних**, включаючи визначення бачення міста та довгострокових планів, які є одночасно амбітними та вимірними.

Індекс процвітання міст є як **показником, так і інструментом** політичного діалогу, який пропонує містам із розвинених країн і країн, що розвиваються, можливість **створювати індикатори та базову інформацію** (часто вперше), на основі яких можна будувати послідовне **відстеження прогресу**. Це також глобальний **механізм моніторингу**, адаптований до національного та місцевого рівнів, який може забезпечити загальну основу, що дозволяє містам, країнам і міжнародній спільноті вимірювати прогрес і визначати можливі обмеження.

До 2020 року Індекс процвітання міст застосовувався для оцінки міських показників у 539 містах у 54 країнах у всіх регіонах світу⁵¹.

У звіті ООН-Хабітат «СТАН МІСТ СВІТУ 2012/2013. Процвітання міст» місто Київ було відзначено в категорії «Міста з надійними факторами процвітання – друга категорія (CPI: 0,700-0,799)»⁵².

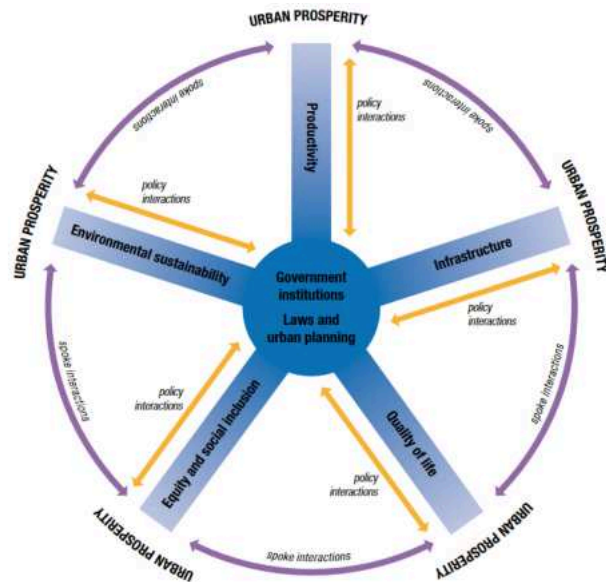
⁴⁹ Measurement of City Prosperity. Methodology and Metadata.
<https://unhabitat.org/sites/default/files/2019/02/CPI-METADATA.2016.pdf>

⁵⁰ Measurement of City Prosperity. Methodology and Metadata.
<https://unhabitat.org/sites/default/files/2019/02/CPI-METADATA.2016.pdf>

⁵¹ City Prosperity Index (CPI). URL: <https://data.unhabitat.org/pages/city-prosperity-index>

⁵² STATE OF THE WORLD'S CITIES 2012/2013. Prosperity of Cities, UN HABITAT, 2012
https://www.preventionweb.net/files/28495_urbanprosperity.pdf

Схематичне зображення індексу процвітання

- КОЛЕСО МІСЬКОГО ПРОЦВІТАННЯ (The Wheel of Urban Prosperity)⁵³

ГЛОБАЛЬНА СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ МІСТ

*Глобальна система моніторингу міст (The Global Urban Monitoring Framework)*⁵⁴ схвалена Статистичною комісією ООН у березні 2022 року для впровадження в рамках Узгодженої глобальної загальносистемної стратегії ООН для моніторингу Цілей сталого розвитку (ЦСР) і Нового міського порядку денного (NUA) та інших регіональних, національних і субнаціональних міських програм.

Вона гармонізує чинні міські індекси та інструменти, включно з широко впровадженим Індексом процвітання міст (CPI). Спрямована на забезпечення тематичної інтеграції та взаємозв'язку між різними вимірами розвитку, дезагрегації даних та включення груп, які традиційно виключаються. Сприяє роботі в різних масштабах і функціональних міських зонах, включаючи екологічні функціональні зони, що забезпечує порівняння міст і можливість глибшого аналізу політики⁵⁵.

GUMF також служить інструментом моніторингу для Програми ООН-Хабітат щодо розвитку міст у рамках ЦСР і підтримує звітування через Волонтерські місцеві огляди (Voluntary Local Reviews, VLR) і підготовку міських даних для Загальної оцінки ООН по країнах.

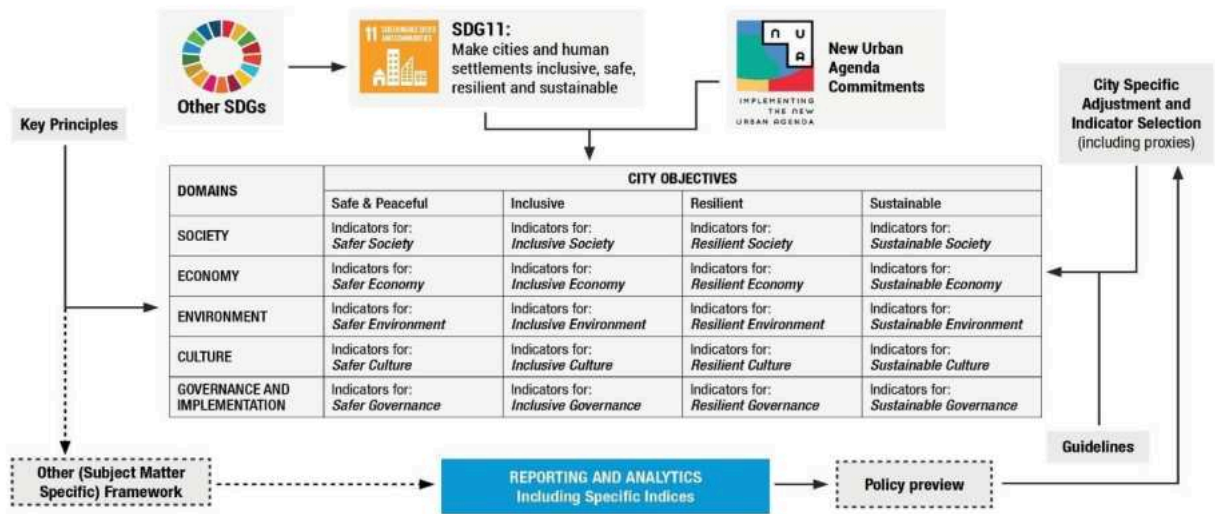
Система складається з набору показників, за допомогою яких зацікавлені сторони оцінюють прогрес міст і міських територій за показниками, доменами, цілями міста та порівняно з іншими містами в усьому світі.

⁵³ STATE OF THE WORLD'S CITIES 2012/2013. Prosperity of Cities, UN HABITAT, 2012 https://www.preventionweb.net/files/28495_urbanprosperity.pdf

⁵⁴ The Global Urban Monitoring Framework. URL: <https://unhabitat.org/the-global-urban-monitoring-framework>

⁵⁵ The Global Urban Monitoring Framework. URL: <https://unhabitat.org/the-global-urban-monitoring-framework>

Глобальна структура міського моніторингу (UMF)⁵⁶

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА І РОЗВИТКУ (ОЕСР)

ОЕСР об'єднує 37 країн світу, більшість з яких є країнами з високим доходом громадян і високим індексом людського розвитку і розглядаються як розвинені. ОЕСР також активно співпрацює з державами світу, які не є членами організації (зокрема з Україною), у рамках спеціалізованих програм, міжнародних заходів.

У липні 2022 року Україна подала заявку щодо набуття членства в ОЕСР. А 5 жовтня ОЕСР почала переговори про вступ України. На початку лютого 2023 року Верховна Рада України затвердила закон про ратифікацію Угоди між Урядом України та ОЕСР⁵⁷.

В травні 2023 року Україна приєдналася до Глобальної бази даних статистики доходів ОЕСР і стала 121 країною, що подає інформацію до найбільшого відкритого джерела даних про доходи. Зазначається, що податкові та неподаткові надходження до бюджетів усіх рівнів України за 2012-2021 році класифіковані відповідно до категорій доходів ОЕСР та стандартного шаблону. Вони містять співвідношення різних категорій податків до ВВП, до загальної суми надходжень. Метою цієї ініціативи ОЕСР є підвищення якості, узгодженості, порівнянності та доступності даних про доходи. Глобальна база доходів надає зіставні дані про рівні оподаткування, податкову структуру та зміни у надходженнях від окремих податків у часі для переважної більшості країн світу⁵⁸.

Широке визнання у світі отримала система екоіндикаторів ОЕСР, яка пояснює взаємозв'язки між економікою і захистом довкілля, виявляє економіко-екологічні та

⁵⁶ Глобальна структура міського моніторингу (UMF), Джерело: <https://data.unhabitat.org/pages/urban-monitoring-framework>

⁵⁷ Україна приєдналася до Глобальної бази даних статистики доходів ОЕСР, 19.05.2023 <https://shotam.info/ukraina-pryiednalasia-do-hlobalnoi-bazy-danykh-statystyky-dokhodiv-oesr/>

⁵⁸ Україна приєдналася до Глобальної бази даних статистики доходів ОЕСР, 19.05.2023 <https://shotam.info/ukraina-pryiednalasia-do-hlobalnoi-bazy-danykh-statystyky-dokhodiv-oesr/>

соціально-екологічні взаємозв'язки⁵⁹. Система індикаторів ОЕСР являє собою модель «тиск-стан-реакція» (TCP). Модель TCP працює таким чином: людина своєю діяльністю завдає «тиск» на довкілля і змінює кількість і якість природних ресурсів («стан»); суспільство реагує на ці зміни шляхом зміни державної політики, змінами громадської свідомості та поведінки («реакція на тиск»). Індикатори системи **розподілені** на кілька **типів**:

- набір екологічних показників для оцінки ефективності діяльності в галузі охорони довкілля;
- набори галузевих показників для забезпечення інтеграції природоохоронних питань в галузеву політику;
- набір показників, які визначають за даними природоохоронної звітності — для забезпечення включення природоохоронних питань в галузеву політику, стійкості управління та використання природних ресурсів.

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) визначає стратегію сталого розвитку як «узгоджений набір демократичних процесів аналізу, дискусії, нарощування потенціалу, планування та інвестицій, які постійно удосконалюються, поєднуючи в собі економічні, екологічні та соціальні цілі суспільства, та передбачають досягнення компромісу там, де поєднання неможливе»⁶⁰.

Система індикаторів включає широкий спектр показників, які використовуються для оцінки та аналізу економічного та соціального розвитку міст і регіонів. Ось деякі з ключових індикаторів, які можуть включати в себе:

- **Економічний розвиток:** ВВП на душу населення, рівень безробіття, зростання ВВП, продуктивність праці, конкурентоспроможність та інші економічні показники.
- **Соціальні показники:** здоров'я населення, освіта, доступ до соціальних послуг, якість життя, рівень бідності та нерівності, доступність житла тощо.
- **Інфраструктура та середовище:** якість інфраструктури (транспорт, енергія, водопостачання тощо), рівень забруднення повітря та води, енергоефективність та інші екологічні аспекти.
- **Управління та громадська участь:** ефективність місцевого управління, прозорість, участь громади в прийнятті рішень, рівень корупції тощо.

СВІТОВИЙ БАНК (WORLD BANK, WB)

Україна співпрацює з Групою Світового банку з 1992 року і є членом усіх п'яти структур цієї організації: Міжнародного банку реконструкції та розвитку (IBRD), Міжнародної фінансової корпорації (IFC), Міжнародної асоціації розвитку (IDA), Багатосторонньої агенції з гарантування інвестицій (MIGA) та Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів (ICSID)⁶¹.

Міжнародна допомога важлива для забезпечення повноцінного функціонування фінансової системи України, фінансування першочергових соціальних видатків та підтримки економіки. Світовий банк з перших днів широкомасштабної війни РФ проти України забезпечив безпрецедентну підтримку нашої держави. Так, у березні 2022 р., у надзвичайно короткі строки, було затверджено додатковий пакет підтримки для України в розмірі понад 500 млн

⁵⁹Indicators for Sustainable Development: Theory, Method, Applications / Hartmut Bossel <https://www.iisd.org/publications/indicators-sustainable-development-theory-method-applications>; Indicators for Sustainable Development: guidelines and methodologies / JoAnne DiSano. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/guidelines.pdf>

⁶⁰ Філяк М.С. Система показників у механізмі регулювання сталого розвитку території. - Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, Львів, 2016. https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/aref_filyak.pdf

⁶¹ Допомога групи Світового банку Україні у період війни та відновлення країни, <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/dopomoha-hrupy-svitovoho-banku-ukrayini-u-period-viyny-ta>

євро, які були спрямовані до загального фонду державного бюджету на покриття нагальних соціальних та гуманітарних витрат⁶².

Ресурси Світового банку використовуються для підтримки державного бюджету, здійснення інституційних та структурних реформ, підготовки та реалізації довгострокових інвестиційних проектів, які відповідають пріоритетним напрямам економічного розвитку України⁶³. Вторгнення Росії в Україну, яке триває вже другий рік, це трагедія з далекосяжними людськими та економічними наслідками. Світовий банк буде надалі підтримувати народ України через проекти екстрених ремонтів та координацію з українським урядом зусиль щодо відновлення і реконструкції⁶⁴.

Вебсайт Світового банку надає доступ до бази даних різних індикаторів. Зокрема, у розділі “Міський розвиток” визначено такі **індикатори**⁶⁵:

- смертність від ДТП (на 100 тис. населення);
- забруднення повітря PM2,5, середньорічний вплив (мікрограмів на кубічний метр);
- забруднення повітря PM2,5, населення піддається впливу рівнів, що перевищують рекомендоване ВООЗ значення (% від загальної кількості);
- щільність населення (осіб на кв. км площі);
- населення найбільшого міста (% міського населення);
- населення в міських агломераціях понад 1 мільйон (% від загального населення);
- населення, що проживає в нетрях (% міського населення);
- міське населення;
- міське населення (% від загального населення).

Індикатори світового розвитку (World Development Indicators (WDI)⁶⁶) — база **ключових показників розвитку**, зібраних з офіційних визнаних міжнародних джерел. Вона містить **найбільш актуальні і точні дані** глобального розвитку, а також загальні національні, регіональні та глобальні оцінки.

ЄВРОПЕЙСЬКА СТАТИСТИЧНА СИСТЕМА: ЄВРОСТАТ

Європейська статистична система була побудована поступово з метою забезпечення цілей надання порівнянної статистики на рівні ЄС. ЄСС є партнерством між статистичним органом ЄС, який є Комісією (Євростатом), Національними статистичними інститутами (NSI) і Іншими національними органами влади (ONAs) в кожній країні ЄС. Вони відповідають за розвиток, виробництво та поширення європейської статистики. Це партнерство також включає в себе країни Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ)⁶⁷.

Для отримання додаткової інформації рекомендують звертатися до переліку національних статистичних інститутів та інших національних органів, призначених країнами для розробки, виробництва та поширення європейської статистики (останнє оновлення: 3 січня 2024)⁶⁸.

Країни ЄС та ЄАВТ збирають дані та збирають статистику для національних та європейських цілей. ЄСС функціонує як мережа: Роль Євростату полягає в тому, щоб прокласти шлях у гармонізації статистики у тісній співпраці з національними статистичними органами. Робота

⁶² Допомога групи Світового банку Україні у період війни та відновлення країни, <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/dopomoha-hrupy-svitovoho-banku-ukrayini-u-period-viyny-ta>

⁶³ Світовий банк, <https://mof.gov.ua/uk/svitovij-bank>

⁶⁴ Світовий банк в Україні, <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

⁶⁵ Urban Development . URL: <https://data.worldbank.org/indicator>

⁶⁶ World Development Indicators / DataBank. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

⁶⁷ EUROPEAN STATISTICAL SYSTEM (ESS), Overview <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/overview?language=uk>

⁶⁸ List of National statistical institutes (NSI) and other national authorities https://ec.europa.eu/eurostat/documents/13019146/13574152/20240103_List_other_national_statistical_authorities_NO.pdf/9a135448-e387-f7e7-d8b1-9b84f1bb1657?t=1704280227184

ЄСС зосереджена в основному на ключових пріоритетах ЄС, але з розширенням політики ЄС гармонізація була поширена практично на всі статистичні поля.

ЄСС координує свою роботу також з:

- Країнами-кандидатами на членство в ЄС
- Комісіями та агентствами
- Європейським центральним банком
- міжнародними організаціями, такими як ОЕСР, ООН, МВФ та Світовий банк.

Євростат (англ. European Statistical Office, Eurostat) — статистична організація Європейської Комісії з офісом у Люксембурзі, яку було утворено в 1972 році. Завданнями Євростату є прогнози і статистичний аналіз, істотні при прийнятті рішень іншими інституціями ЄС, а також **координування діяльності статистичних організацій країн-членів ЄС з метою стандартизації методики досліджень та консолідування даних цих організацій**⁶⁹

Варто зазначити, що дані, зібрані Євростатом, відповідають потребі європейських органів влади мати елементи чисельного порівняння між різними регіонами.

Основними темами вимірювання є⁷⁰:

- Загальна та регіональна статистика
- Економіка та фінанси
- Населення та соціальні умови
- Промисловість, торгівля та послуги
- Сільське господарство та рибальство
- Зовнішня торгівля
- Транспортування
- Навколишнє середовище та енергія

Основне функціонування Євростату характеризується інтеграцією різних статистичних установ чи офісів членів Співтовариства. Цей конгломерат складає основу Європейської статистичної системи (SEE), яка гарантує узгодженість загальної методології отриманих даних.

Схема керівних організацій Євростату базується на списку із семи адрес, залежно від діяльності або обсягу роботи.

⁶⁹ EUROPEAN STATISTICAL SYSTEM (ESS), ESS partners
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/ess-partners>

⁷⁰ Євростат - що це таке, визначення та поняття, <https://uk.economy-pedia.com/11036189-eurostat>

Схема керівних організацій Євростату

economipedia.com

Отже, загалом є Сім Директоратів, які відповідальні за різні галузі діяльності Євростату, а саме:

- Ресурси
- Стандарти; Розповсюдження; Співпраця в Європейській статистичній системі
- Макроекономічна статистика
- Статистика державних фінансів (GFS)
- Галузева та регіональна статистика
- Соціальна статистика
- Статистика бізнесу та торгівлі

Основними темами, на які надаються статистичні дані, є поведінка індексів цін, коефіцієнти економічного зростання, еволюція рівня безробіття в різних країнах Європейського Союзу та інші показники.

Зібрані бази даних є безкоштовними та загальнодоступними через регулярно писані публікації у формі планів, річних звітів та інших електронних ресурсів.

Євростат відповідає за збір та структурування різноманітних типів даних у різних вимірах, що проводяться в країнах-членах. Таким чином, і ці території, і органи управління громадою базують свою різну економічну політику на цій інформації.

Євростат піклується про:

- **Формування загальної статистичної бази для всіх членів Європейського Союзу:** Євростат відповідає за надання статистичної бази для всіх членів. Крім того, він також робить це для основних установ на рівні Співтовариства, особливо Європейської комісії.
- **Доступ до цих баз даних публічно та прозоро:** Однією з місій Євростату є пропонування публічної та надійної бази даних. Не лише для установ, але й для будь-якого типу користувачів.
- **Базу даних Європейського центрального банку (ЄЦБ):** Для прийняття правильних рішень грошово-кредитної політики потрібні дані. ЄЦБ спирається на дані Євростату, щоб з'ясувати, куди він повинен спрямовувати монетарну політику. Тобто, якщо вона повинна проводити експансивну монетарну політику або обмежувальну монетарну політику.

- **Порівняння регіонів або країн:** Похідна від першої функції, це функція порівняння різних економік. Іншими словами, пропонування загальної статистичної бази дозволяє порівняти економічні показники різних країн із набагато більшою надійністю⁷¹.

17 вересня 2012 року Європейська Комісія ухвалила рішення щодо Євростату. Воно визначає роль та обов'язки Євростату в рамках внутрішньої організації Комісії щодо розробки, виробництва та розповсюдження статистичних даних, а саме:

- Збирати та групувати статистичну інформацію, необхідну для складання європейської статистики;
- Розробляти та просувати статистичні стандарти, методи та процедури;
- Керувати Європейською статистичною системою, посилювати співпрацю між її партнерами та забезпечувати її провідну роль в офіційній статистиці в усьому світі;
- Співпрацювати з міжнародними організаціями та третіми країнами з метою сприяння можливості порівняти європейської статистики зі статистичними даними, виробленими в інших статистичних системах, і, у відповідних випадках, підтримувати треті країни у вдосконаленні їхніх статистичних систем.

Євростат забезпечує доступність європейської статистики для всіх користувачів відповідно до статистичних принципів, зокрема принципів професійної незалежності, неупередженості та статистичної конфіденційності. У цьому відношенні Євростат надає технічні пояснення та підтримку, необхідну для використання європейської статистики, і може використовувати відповідні канали зв'язку з метою випуску статистичних новин. Євростат забезпечує співпрацю та регулярний конструктивний діалог з іншими службами Комісії та, у разі необхідності, з постачальниками даних з метою врахування потреб користувачів, відповідних розробок політики та інших ініціатив. З цією метою ті служби Комісії, які є потенційними користувачами конкретної європейської статистики, повинні бути проінформовані та залучені на ранній стадії розробки нової або зміненої статистики, серед іншого, щоб зрозуміти потенційні політичні наслідки нових або змінених статистичних методів.

Євростат встановлює рамки забезпечення якості, що відображають заходи, які діють або мають бути вжиті для забезпечення належного впровадження Кодексу практики європейської статистики.

Кодекс практики європейської статистики є наріжним каменем спільних рамок якості Європейської статистичної системи⁷². Це— саморегульований інструмент, в основі якого лежать 16 принципів, що охоплюють інституційне середовище, статистичні процеси та статистичні результати. Набір показників кращих практик та стандартів для кожного з принципів становить настанови та рекомендації для перегляду застосування Кодексу практики, підвищуючи прозорість Європейської статистичної системи.

Органи статистики, до складу яких входять орган статистики Європейського Союзу (Євростат), національні інститути статистики та інші національні органи, відповідальні за розроблення, вироблення та поширення європейської статистики, беруть на себе зобов'язання дотримуватися цього Кодексу практики.

Незалежний дорадчий орган, Дорадча рада з управління європейською статистикою¹ (ESGAB, Рада), здійснює огляд Європейської статистичної системи з точки зору застосування Кодексу практики. Рада щорічно аналізує застосування Кодексу практики органом статистики Європейського Союзу (Євростатом) та Європейську статистичну систему в цілому, та надає рекомендації щодо належних інструментів для полегшення застосування Кодексу практики,

⁷¹ Євростат - що це таке, визначення та поняття, <https://uk.economy-pedia.com/11036189-eurostat>

⁷² Кодекс практики європейської статистики, 2017, https://ukrstat.gov.ua/md/doc/Code_of_practice.pdf

інформування про нього користувачів та надавачів даних, а також щодо його можливих оновлень.

Глосарій основних термінів, що використовуються у Кодексі практики, доступний за адресою: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/overview>.

Спільні рамки якості Європейської статистичної системи складаються з Кодексу практики європейської статистики, рамок контролю якості Європейської статистичної системи та загальних принципів управління якістю (таких як постійна взаємодія з користувачами, зобов'язання лідерства, партнерство, задоволеність співробітників, постійне покращення, інтеграція та гармонізація)⁷³.

Ці саморегульовані спільні рамки якості доповнюють широку правову базу Європейської статистичної системи, що базується на Регламенті (ЄС) No 223/2009 про європейську статистику, який, у свою чергу, є наслідком Договору про функціонування Європейського Союзу. Тому високоякісну європейську статистику та послуги розробляють, виробляють та поширюють відповідно до дуже суворих правових рамок та рамок якості.

Декларація якості Європейської статистичної системи відображає рівень обізнаності щодо якості в межах Європейської статистичної системи, а також особисту мотивацію всіх її учасників щодо безперервного розроблення, вироблення та поширення високоякісної європейської статистики та послуг з метою сталого забезпечення вигоди для користувачів⁷⁴.

В вересні 2020 р. Євростат випустив **Регіональний щорічник Євростату за 2020 рік**, який містить статистичний огляд регіонів ЄС з широкого кола питань: населення, охорона здоров'я, освіта, ринок праці, умови життя, економіка, бізнес, дослідження та інновації, цифрове суспільство, туризм, транспорт, навколишнє середовище та сільське господарство⁷⁵. Це видання включає нові додаткові розділи: один про статистику, пов'язану з умовами життя, яка може бути використана для аналізу прогресу щодо Європейської хартії соціальних прав, а інший - про навколишнє середовище та природні ресурси, що допомагає оцінити розвиток подій у зв'язку з Європейським зеленим курсом. Публікація містить статистичні дані по 240 регіонах ЄС на рівні 2 NUTS-2 і, за деякими показниками, по 1 169 регіонах на більш детальному рівні NUTS -3. Дані доступні для всіх 27 держав-членів ЄС, Сполученого Королівства, а також, де це можливо, для статистичних регіонів ЄАВТ та країн-кандидатів на вступ до ЄС.

В прес-релізі представлено невелику вибірку з широкого спектру показників, включених до публікації. Євростат також пропонує три інтерактивні додатки, які допоможуть візуалізувати та аналізувати регіональні та місцеві дані:

- Статистичний атлас: інструмент візуалізації даних, що містить оновлений набір карт з регіонального щорічника Євростату;
- Регіони та міста в ілюстраціях: інструмент візуалізації даних з картами, графіками та анімованою шкалою часу
- Мій регіон: веб-додаток, орієнтований на показники одного регіону, який також існує у вигляді мобільного додатку⁷⁶.

⁷³ Кодекс практики європейської статистики, 2017, https://ukrstat.gov.ua/md/doc/Code_of_practice.pdf

⁷⁴ Кодекс практики європейської статистики, 2017, https://ukrstat.gov.ua/md/doc/Code_of_practice.pdf

⁷⁵ Regional diversity in the EU – how does your region fare? / Eurostat regional yearbook 2020 <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11337697/1-18092020-AP-EN.pdf/bfd412a2-0bba-7387-a8ab-b387364d2044>

⁷⁶ Regional diversity in the EU – how does your region fare? / Eurostat regional yearbook 2020 <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11337697/1-18092020-AP-EN.pdf/bfd412a2-0bba-7387-a8ab-b387364d2044>

В 2022 вийшло Інтерактивне видання Regions in Europe — 2022, яке представляє дані по 242 регіонах ЄС, а також 16 регіонам країн ЄАВТ. Ця інтерактивна публікація базується переважно на рівні NUTS 2⁷⁷.

СПІВПРАЦЯ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У СФЕРІ СТАТИСТИКИ

Відносини між Україною та ЄС мають складну та тривалу історію розвитку ще від початку проголошення незалежності України у 1991 році. Наполеглива праця привела до того, що в червні 2022 року Україна отримала статус країни-кандидата, а в грудні 2023 отримала позитивне рішення Європейською Радою про початок переговорів про членство в ЄС. Наразі передбачена процедура скринінгу національного законодавства на предмет відповідності нормам та стандартам ЄС у різних сферах.

Співпраця України та ЄС у сфері статистики регулюється **статтями 355-359 Глави 5 «Статистика» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС** від 2014 року⁷⁸, в якій йдеться про те, що Україна та ЄС співробітничать в в рамках **Європейської статистичної системи (ЄСС)**, де **Євростат є статистичним органом ЄС**⁷⁹.

Україна та ЄС домовилися про поступову **гармонізацію української статистичної системи з ЄС**.⁸⁰ Зокрема, сторони розвивають і посилюють співробітництво з питань статистики, роблячи таким чином внесок у досягнення довгострокової мети щодо надання вчасних і надійних статистичних даних, які можливо порівняти на міжнародному рівні. Передбачається, що стабільна, ефективна та професійно незалежна національна статистична система вироблятиме необхідну для громадян, суб'єктів господарювання й органів управління в Україні та ЄС інформацію, надаючи їм можливість приймати на її основі виважені рішення. Національна статистична система має ґрунтуватися на фундаментальних принципах ООН щодо офіційної статистики з урахуванням *acquis* ЄС у сфері статистики, зокрема Кодексу норм європейської статистики, з метою гармонізації національної статистичної системи з європейськими нормами та стандартами. *Acquis* у сфері статистики викладені у Збірнику статистичних вимог, який щорічно оновлюється та який Сторони розглядають у якості додатка до цієї Угоди (Додаток ХХІХ)⁸¹.

Співробітництво спрямовується на:

- Подальше посилення спроможностей національної статистичної системи, приділяючи особливу увагу надійній правовій базі, належній політиці поширення даних і метаданих та зручності для користувачів.
- Поступову гармонізацію української статистичної системи з Європейською статистичною системою (ЄСС).
- Налагодження механізмів надання даних ЄС, застосовуючи відповідні міжнародні та європейські методології, зокрема класифікації.
- Підвищення рівня професійних та управлінських знань і навичок працівників національної статистичної системи з метою створення можливостей для застосування ними європейських статистичних стандартів і підтримки розвитку української статистичної системи.
- Сприяння обміну досвідом між Сторонами щодо розвитку статистичного ноу-хау.

⁷⁷ Regions in Europe – 2022 interactive edition, <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/regions/#total-population>

⁷⁸ Глава 5 «Статистика», РОЗДІЛ V ЕКОНОМІЧНЕ ТА ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ugoda-pro-asociaciyu/TITLE_V.pdf

⁷⁹ Глава 5 «Статистика», РОЗДІЛ V ЕКОНОМІЧНЕ ТА ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ugoda-pro-asociaciyu/TITLE_V.pdf

⁸⁰ ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ЗА 2022 РІК https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf

⁸¹ СТАТИСТИКА ТА ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ, Пульс Угоди моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди, <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/statistics-and-exchange-information>

- Підтримку впровадження загальної системи управління якістю в усі процеси виробництва та поширення статистичної продукції⁸².

Відповідно до **Угоди про Асоціацію** співробітництво зосереджується, *inter alia*, **на таких сферах:**

- а) демографічна статистика, зокрема переписи;
- б) статистика сільського господарства, зокрема сільськогосподарські переписи та статистику навколишнього середовища;
- в) бізнес статистика, зокрема бізнес-ресурси та використання адміністративних джерел для статистичних цілей;
- г) енергетика, зокрема енергобаланси;
- д) національні рахунки;
- е) статистика зовнішньої торгівлі;
- ж) регіональна статистика;
- з) загальна система управління якістю всіх процесів виробництва та поширення статистичної продукції⁸³.

Україна та ЄС обмінюються інформацією і практичним досвідом, а також розвивають співробітництво з урахуванням досвіду з реформування статистичної системи, вже набутого в рамках різноманітних програм допомоги. Зусилля спрямовуються на подальшу гармонізацію з *acquis* ЄС у галузі статистики на основі національної стратегії розвитку української статистичної системи та з урахуванням розвитку ЄСС. Основна увага у процесі виробництва статистичних даних приділяється подальшому розвитку вибіркового опитування, враховуючи потребу зменшення звітного навантаження на респондентів. Дані мають бути прийнятними для розроблення та моніторингу впровадження політики в усіх ключових сферах соціально-економічного життя.

На сайті **пульсу Угоди про Асоціацію** розміщено дані про стан виконання цих завдань та зазначено 96 % як стан виконання завдань, які стоять перед Україною з 2014 р.⁸⁴.

Одним зі здобутків стало ухвалення Закону України «Про офіційну статистику», розробленого на основі Регламенту (ЄС) № 223/2009 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2009 року «Про європейську статистику» та Модельного закону про офіційну статистику (Generic Law on Official Statistics - GLOS), розробленого для країн регіону СЕКЦА. Закон набрав чинності з 01 січня 2023 року. Це стало визначною подією для національної статистичної системи України, зокрема через імплементацію в Статті 4 Закону принципів та положень Кодексу норм європейської статистики (European Statistics Code of Practice - ESCoP). Прийняття Закону створює належні правові умови для виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію, та гармонізації державної статистичної діяльності з вимогами європейської статистики та кращих світових статистичних практик.

Для ознайомлення цікавим є Висновок щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС) проекту Закону України «Про офіційну статистику» (реєстр.№ 5886 від 02.09.2021)⁸⁵

⁸² СТАТИСТИКА ТА ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ, Пульс Угоди моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди, <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/statistics-and-exchange-information>

⁸³ Глава 5 «Статистика», РОЗДІЛ V ЕКОНОМІЧНЕ ТА ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ugoda-pro-asociaciyu/TITLE_V.pdf

⁸⁴ СТАТИСТИКА ТА ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ, Пульс Угоди моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/statistics-and-exchange-information>

⁸⁵ Висновок щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС) проекту Закону України "Про офіційну статистику" (реєстр.№ 5886 від 02.09.2021), <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1450910>

В Законі України «Про офіційну статистику» (редакція 16.08.2022 р.), в Розділі Х. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО є Стаття 40. Міжнародне співробітництво у сфері офіційної статистики, в якій йдеться про те, що:⁸⁶

1. **Міжнародне співробітництво** у сфері офіційної статистики спрямовується на забезпечення стабільності, ефективності та професійності незалежної національної статистичної системи, її гармонізацію із статистичною системою Європейського Союзу і міжнародними стандартами, а також на обмін досвідом та статистичною інформацією, згідно із вимогами закону та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. **З метою гармонізації законодавства** у сфері офіційної статистики центральний орган виконавчої влади з питань статистики в рамках двостороннього та багатостороннього співробітництва із статистичними бюро іноземних держав і міжнародними організаціями ініціює, організовує та проводить заходи у сфері статистики, що становлять спільний інтерес.

3. **Обмін офіційною державною статистичною інформацією із статистичними органами Європейського Союзу та міжнародних організацій**, а також статистичними службами іноземних держав здійснюється через центральний орган виконавчої влади з питань статистики та інших виробників офіційної статистики відповідно до вимог цього Закону та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ АКТИВ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС (ACQUIS) ВІДПОВІДНО ДО ЗБІРНИКА СТАТИСТИЧНИХ ВИМОГ ЄС (STATISTICAL REQUIREMENTS COMPENDIUM)

Виконання положень Угоди про асоціацію з ЄС здійснювалося також разом з імплементацією активів законодавства ЄС (acquis) відповідно до Збірника статистичних вимог ЄС (Statistical Requirements Compendium, далі - Компендіум), який є додатком до Угоди (XXIX) та слугує довідковим документом з питань acquis ЄС у статистиці.

У цьому контексті Держстат здійснював реформування та удосконалення національної статистики відповідно до Програм розвитку державної статистики.

З метою розвитку національної статистичної системи та запровадження кращих світових практик і міжнародних стандартів у сфері статистики, Держстат у 2022 році здійснив **перегляд (інвентаризацію) державних статистичних спостережень відповідно до Компендіуму ЄС.**

Крім того, Держстат уживає заходів з подальшого вдосконалення методології збирання, оброблення й аналізу статистичної інформації, адаптації національних методологічних засад статистики до вимог міжнародних та європейських стандартів, покращення організації ДСС, оптимізації їх кількості та поліпшення змістовності. Цей напрям роботи організовує та координує Комісія з питань удосконалення методології та звітної документації, яка у своїй роботі бере до уваги оцінки й пропозиції користувачів та виробників статистичної інформації⁸⁷.

В контексті імплементації активів законодавства ЄС (acquis) відповідно до Збірника статистичних вимог ЄС (Statistical Requirements Compendium) можемо відзначити, що **зміст та перелік показників Збірника** дає можливість зрозуміти систему показників ЄС та може стати важливим дороговказом при розробці системи показників для місцевої статистики, оскільки показує методологію та підходи ЄС щодо загальних статистичних вимог.

⁸⁶ Стаття 40. Міжнародне співробітництво у сфері офіційної статистики, Розділ Х. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, Закон України «Про офіційну статистику» від 16.08.2022 р. - № 2524-ІХ (редакція 16.08.2022 р.), https://protocol.ua/ua/pro_ofitsiyну_statistiku_stattya_40/

⁸⁷ ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ЗА 2022 РІК https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf

Отже, в Збірнику є чотири розділи таких як: **Демографія та соціальна статистика; Економічна статистика; Секторальна статистика; Навколишнє середовище та багатодоменна статистика**⁸⁸. Перелік розділів та показників Збірника – дивись Додаток 1.2.

Варто зазначити, що **Довідковий посібник з міського аудиту** (збір даних за 2003/2004 рр.) (Urban Audit Reference Guide (2003/2004 data collection), European Commission, 2007) пропонує певний перелік індикаторів⁸⁹ (Додаток 1.3):

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТАТИСТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ З МІЖНАРОДНИМИ СТАТИСТИЧНИМИ КЛАСИФІКАЦІЯМИ (ЄВРОСТАТ І СТАТИСТИЧНИЙ ВІДДІЛ ООН)

У рамках співробітництва зі статистичними органами Європейського Союзу та міжнародними організаціями у 2022 році Україна бере участь у глобальних консультаціях Статистичного відділу ООН Комітету експертів ООН з міжнародних статистичних класифікацій. Фахівцями Держстату було надано пропозиції до проєкту оновленого Класифікатора видів статистичної діяльності (CSA, версія 2.0), проєкту переглянутої структури Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC Rev. 4), Класифікації основних продуктів (CPC ver. 2.1) з метою підготовки її нової версії⁹⁰.

З метою дотримання принципів гармонізації національних класифікаторів з міжнародними у 2022 році було проведено актуалізацію таблиці відповідності між Основною номенклатурою продукції, яка є національним аналогом Статистичної класифікації продукції за видами економічної діяльності Європейського Союзу (CPA ver. 2.1) та Комбінованою номенклатурою Європейського Союзу (ОНП 2020 - CN 2015-2022).

З метою вдосконалення класифікацій статистики національних рахунків, споживчих цін, обстеження умов домогосподарств і запровадження змін у представленні статистичної інформації щодо споживання товарів та послуг розпочато роботи з розроблення проєкту Класифікації індивідуального споживання за цілями (проєкт KICЦ-2025) на основі Класифікації індивідуального споживання за цілями Статистичного відділу ООН (CO-ICOP 2018) на заміну чинної Класифікації індивідуального споживання за цілями (KICЦ), гармонізованої з Класифікацією індивідуального споживання за цілями Європейського Союзу (COICOP HBS).

На виконання плану заходів з виконання Програми розвитку державної статистик до 2023 року розроблено та затверджено національний класифікатор НК 028:202 "Статистичний класифікатор територіальних одиниць України" (наказ Міністерства економіки від 25.05.2022 № 1381)⁹¹.

СИСТЕМА НОМЕНКЛАТУРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ДЛЯ ЦІЛЕЙ СТАТИСТИКИ – THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICS (NUTS).

Поряд зі зростанням у країнах Європи кількості адміністративно-територіальних одиниць (АТО), які можуть чи реалізовувати адміністративні обов'язки у складі певної держави, або ж стати автономним утворенням територіальної спільноти, все частіше з'являються **території регіонального розвитку** (регіони у сенсі законодавчого права у сфері планування), які не є

⁸⁸ Statistical requirements compendium, 2022 edition, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14649643/KS-GQ-22-009-EN-N.pdf/011d6791-9971-229b-da9c-e7013deeabf9?t=1652367485303>

⁸⁹ Urban Audit Reference Guide (2003/2004 data collection), European Commission, 2007, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902753/KS-RA-07-016-EN.PDF.pdf/23b5af3c-3348-4155-bab9-f79b89c44dd6?t=1414781479000>

⁹⁰ ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ЗА 2022 РІК, https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-goeel/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf

⁹¹ ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ЗА 2022 РІК https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEL/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf

АТО⁹². Залежно від типу планування та мети такі регіони можуть бути сформовані у вигляді штучних структур для діагностики й планування цілей території. Поява так званих статистичних регіонів та зміцнення їх ролі в регіональній структурі європейських країн зумовлені регіональною політикою Європейського Союзу.

Потреби регіональної політики ЄС та моніторингу регіональних і місцевих структур як її важливого інструменту зумовила **впровадження** 1988 року **NUTS-класифікації** (системи номенклатури територіальних одиниць для цілей статистики – The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), яка почала оперувати **трьома регіональними** (NUTS – 1, 2, 3) та **двома місцевими рівнями** (LAU-1, 2 – до 2003 року NUTS – 4, 5).

Отже, **NUTS** – це **єдина офіційна класифікація європейських регіонів**, яка ґрунтується на **трьох критеріях**: **чисельність населення**, прагнення до **відповідності адміністративному поділу** (передусім для NUTS-1 і NUTS-2) та **географічним ареалам**⁹³. Вона **диференціює** як адміністративно-територіальні одиниці, так і території розвитку, не беручи до уваги адміністративні чи самоврядні складові. Тому для оцінки структури регіонального самоврядування країн Європи значно більший інтерес становлять класифікації, котрі враховують кінцеві результати регіоналізації, тобто **систематизують форми регіонального врядування**, які нині виникають.

Компендіум статистичних вимог⁹⁴ добре проявив себе довідковим документом для статистичного зведення. Деякі цікаві характеристики європейської регіональної статистики полягають у наступному:

- **регіональна статистика** є результатом застосування загальної географічної розбивки (Регламент NUTS ЄС⁹⁵) у всіх статистичних обстеженнях та інших формах збору даних. Регіональні дані публікуються відповідно до класифікації NUTS, в основному на рівнях NUTS 2 і 3 для полегшення аналізу міжрегіональних відмінностей та розробки більш цілеспрямованих політик;
- **субнаціональні дані** публікуються відповідно до типології територій (для міських і сільських, приморських регіонів, прикордонних регіонів тощо), ступеня урбанізації та рівня міст;
- конкретні правові акти відносяться до кожної відповідної сфери — домену (соціальна статистика, економічна статистика, статистика навколишнього середовища тощо). Рівень географічної деталізації залежить від домену.

В ЄС використовується також **ієрархічна система 5-значних кодів LAU** для ідентифікації та порівняння локальних адміністративних одиниць країн ЄС у статистиці Евростату. LAU (Local Administrative Units) - це система кодів, яка використовується Евростатом для ідентифікації адміністративних одиниць нижчого рівня в країнах ЄС.

Евростат підтримує систему місцевих адміністративних одиниць (LAU), щоб задовольнити попит на статистику на місцевому рівні, включаючи муніципалітети та громади в ЄС.

До 2016 року існувало два рівні місцевих адміністративних одиниць (LAU):

- Верхній рівень LAU (рівень LAU 1, раніше рівень NUTS 4) було визначено для більшості, але не для всіх країн;

⁹² Панченко Т. Регіональна структура країн Європи: спроба типологізації // Політичний менеджмент, № 3, 2011. - С. 157 - 169.

⁹³ NUTS — The Nomenclature of Territorial Units for Statistics / European Commission. Eurostat. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction

⁹⁴ Statistical requirements compendium 2014 Edition. EUROSTAT, 2014. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-13-008>

⁹⁵ Регламент (ЄС) № 1059/2003 Європейського парламенту та Ради від 26 травня 2003 року про встановлення загальної класифікації територіальних одиниць для статистики (NUTS - Nomenclature of Territorial Units for Statistics). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-03#Text; Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32003R1059>

- Нижній рівень LAU (LAU рівень 2, раніше рівень NUTS 5) складався з муніципалітетів або еквівалентних одиниць у 28 країнах-членах ЄС.

3 2017 року зберігся лише один рівень LAU⁹⁶. Оскільки LAU часто змінюються, Євростат публікує оновлений список наприкінці кожного року.

Регламент NUTS передбачає, що країни-члени ЄС надсилають списки своїх LAU до Євростату. За наявності, Євростат отримує додаткові базові адміністративні дані за допомогою щорічних списків LAU, а саме загальну кількість населення та загальну площу для кожного LAU.

Код LAU складається з 5 цифр - перші дві позначають країну за стандартом ISO, наступні три - конкретну адміністративну одиницю. **Коди LAU** використовуються Євростатом та національними статистичними управліннями **для збору та поширення регіональної статистики** по країнах ЄС. Коди LAU дають можливість **порівнювати дані** між адміністративними одиницями країн ЄС **з урахуванням їх розміру та статусу**.

Система кодів LAU є частиною статистичної територіальної системи Європейського Союзу і використовується **для забезпечення узгодженості** в місцевій статистиці між різними країнами ЄС. Ось деяка детальна інформація про **систему кодів LAU**:

- **Структура коду:** Кожний код LAU складається з національного елемента (який відображає код держави-члена) та місцевого коду. Для LAU-1 та LAU-2 місцеві коди мають відмінності в залежності від країни, але, як правило, вони складаються з двох або трьох символів для LAU-1 і двох або трьох додаткових символів для LAU-2.
- **Єдність і узгодженість:** Хоча конкретні LAU-1 та LAU-2 визначаються національно, Євростат співпрацює з національними статистичними відомствами, щоб забезпечити єдність та узгодженість кодів у всіх державах-членах.
- **Оновлення:** Коди LAU регулярно оновлюються для відображення адміністративних змін на національному рівні. Євростат публікує оновлені списки кодів принаймні один раз на рік.
- **Використання:** Коди LAU використовуються у різноманітних доменах статистики для збору, обробки та публікації даних на місцевому рівні, таких як демографія, економіка, соціальна статистика та інші.

Наприклад, розглянемо Францію: код Франції в системі ЄС - FR. LAU-1 може бути представлений кодами як FR21, що відповідає конкретному регіону, і LAU-2 може мати код як FR211, що відповідає конкретному муніципалітету в тому регіоні.

В Європейському Союзі існують деякі **особливості місцевого обліку та статистики для великих міських утворень**, таких як:

- **Метрополії та агломерації** виділяються в окремий статистичний об'єкт на рівні NUTS 3 або LAU 1, мають єдиний ідентифікаційний код та розглядаються як єдине ціле в статистиці, дані збираються по всій території метрополії, незалежно від адміністративних меж, враховується щоденне переміщення людей між населеними пунктами.
- **Міста** є базовими одиницями рівня LAU 2, великі міста можуть поділятися на райони LAU 1, статистика окремо ведеться по місту та районах міста.
- **Малі села** об'єднуються в більші територіальні громади для зручності, ведеться статистика як по окремих селах, так і по тергромадах.

Довідковий посібник з міського аудиту (збір даних за 2003/2004 рр.) (Urban Audit Reference Guide (2003/2004 data collection), European Commission, 2007)⁹⁷ “надає

⁹⁶ Local Administrative Units (LAU) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>

⁹⁷ Urban Audit Reference Guide (2003/2004 data collection), European Commission, 2007, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902753/KS-RA-07-016-EN.PDF.pdf/23b5af3c-3348-4155-bab9-f79b89c44dd6?t=1414781479000>

інформацію, необхідну постачальникам даних для досягнення узгодженості та порівнянності даних міського аудиту, з одного боку, і допомагає користувачам зрозуміти методи, які були застосовані в компіляції даних та оцінки відповідності даних для власних цілей” та пропонує перелік індикаторів для міського аудиту” (Див. Додаток 1.3).

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ТА УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНІСТЬ ЩОДО ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТИПІВ ТЕРИТОРІЙ (ФТТ): ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Об’єднавши 27 відмінних за соціально-економічним розвитком держав, Європейський Союз постав перед проблемою зниження своєї конкурентоздатності внаслідок значних диспропорцій та нерівномірності розвитку багатьох регіонів, й особливо – нових членів. Тому, впровадження **політики згуртування ЄС**, суть якої полягає у вирівнюванні розвитку держав-членів, ототожнюється для Європейського Союзу з питанням виживання, особливо в умовах гострої конкуренції, актуалізує розширення дій об’єднання в цьому напрямку⁹⁸.

Упродовж останніх двох десятиліть **політика згуртування ЄС** є ключовою європейською політикою та важливим фінансовим інструментом допомоги більш відсталим регіонам ЄС. Витоки когезійної політики можна спостерігати з 1986 р. (ратифікація Єдиного європейського акту), коли питання співпраці й економічного та соціального гуртування держав ЄС стали лейтмотивом нормотворчого процесу. Проте слід зазначити, що на цих ранніх етапах територіальний вимір хоч і виявлявся у низці елементів (як, наприклад, детермінація специфічних умов для відсталих регіонів), але основний акцент робився на питаннях економічної й соціальної когезії. Як автономна комплексна ціль, територіальна когезія розглядається з 2009 р. після ратифікації Лісабонської угоди, в якій як стратегічний орієнтир визначалось досягнення загальної гармонізації та збалансованого розвитку території ЄС шляхом скорочення нерівності між окремими регіонами та залучення найбільш відсталих із них за соціально-економічними параметрами. Двома основоположними **принципами територіальної когезії з того часу стали досягнення поліцентричного розвитку європейських регіонів та забезпечення їх збалансованого розвитку**⁹⁹.

У багатьох великих країнах ЄС **спостерігаються відмінності** між різними територіями, що викликає потребу розв’язання даного питання. У світлі цього, вже давно було прийнято рішення класифікувати різні території з урахуванням спільних, важливих для розвитку ознак, та призначити їм відповідні типи. Кожен тип територій має свої власні особливості у сфері правового регулювання розвитку, які виділяють їх із загальної маси. Загалом, країни ЄС та ЄС застосовують **наїефективніші інструменти** для підтримки розвитку кожного типу територій.

Попри те, що Україна не є членом ЄС, національний контекст також враховує концепцію **"функціональних типів територій"**, яка міститься в **Державній стратегії регіонального розвитку до 2027 року**. На жаль, сучасна реальність, визначена війною, яка стала невіддільною частиною українського життя, вимагає адаптації різних нормативних актів України, включаючи зазначену Державну стратегію. Важливо відзначити, що поточні зміни мають відбуватися в контексті європейських намірів та національних стратегічних векторів.

Оскільки на теперішньому етапі ми маємо всі свої дії щодо формування політик і ухвалення нового законодавства розглядати крізь призму підготовки до набуття членства в ЄС, варто детально опрацювати норми, що містяться в **статті 174 Договору про функціонування ЄС**¹⁰⁰:

⁹⁸ Перга Т. Когезійна політика як антикризовий механізм екологічного співробітництва // Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць. Випуск 2 (71)., https://elibrary.ivinas.gov.ua/3769/1/ZBIRNIK_71.pdf

⁹⁹ Ліщинський І. Політика територіальної когезії в контексті регіональної безпеки ЄС // Журнал європейської економіки 389 Том 18. No 4 (71). Жовтень–грудень 2019. - С. 387-403. - <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1424/1415>

¹⁰⁰ Ткачук А. Функціональні типи територій: що це таке, для чого і як вони вплинуть на повоєнний розвиток?, 13 вересня, 2023, 08:30,

- **«Стаття 174.** З метою сприяння загальному гармонійному розвитку Союз розробляє та провадить дії, що ведуть до зміцнення його економічної, соціальної та територіальної згуртованості. Зокрема Союз спрямовує свою діяльність на зменшення диспропорцій між рівнями розвитку різних регіонів та відсталих регіонів, що перебувають у найменш сприятливих умовах. Серед зазначених регіонів особливу увагу слід приділяти сільській місцевості, територіям під впливом промислової трансформації, регіонам, що страждають від суворих та постійних природних або демографічних вад, таким як регіони крайньої півночі з дуже низькою щільністю населення, а також острівним, прикордонним та гірським районам».

Отже, відносити території до певного типу можна з огляду на характеристики їхнього стану: належність до сільських, прикордонних, гірських територій або наявність іншої об'єктивної ознаки — клімату, щільності населення, промислової трансформації (промисловий занепад, старопромислові райони — так це називається в реальному житті).

Але український законодавець підійшов до визначення функціональних типів територій більш творчо, й у статті 11 Закону України «Про засади державної регіональної політики» визначив такі функціональні типи територій (ФТТ)¹⁰¹:

- території відновлення;
- регіональні полюси зростання;
- території з особливими умовами для розвитку;
- території сталого розвитку.

Документи державної регіональної політики розробляються з використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходу, що передбачає визначення функціональних типів територій¹⁰².

Спільна регіональна політика ЄС за допомогою структурних фондів має на меті допомогти біднішим регіонам Європейського Союзу для ефективного функціонування спільного ринку. Таким чином, **спільна регіональна політика спрямована на економічну та соціальну згуртованість ЄС**¹⁰³. Україна повинна врахувати ці особливості при розробці своєї регіональної політики задля інтеграції передового досвіду та ефективного долучення до норм та стандартів ЄС у різних сферах. Зазначимо, що **адаптація законодавства України до законодавства ЄС** розпочалася ще з 1994 року, коли була підписана Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС і полягає у зближенні із сучасною європейською системою права, що забезпечує економічний розвиток держави, розвиток підприємницької активності та сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян та приведення його до рівня, що склався у державах-членах ЄС. Законом України від 18.03.04 № 1629 затверджена Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, яка визначає механізм досягнення Україною відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом до держав, які мають вступити до нього¹⁰⁴.

<https://zn.ua/ukr/UKRAINE/funktsionalni-tipi-teritorij-shcho-tse-take-dlja-choho-i-jak-voni-vplivnut-na-povojennij-rozvitok.html>

¹⁰¹ Ткачук А. Функціональні типи територій: що це таке, для чого і як вони вплинуть на повоєнний розвиток?, 13 вересня, 2023, 08:30,

<https://zn.ua/ukr/UKRAINE/funktsionalni-tipi-teritorij-shcho-tse-take-dlja-choho-i-jak-voni-vplivnut-na-povojennij-rozvitok.html>

¹⁰² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій. Закон України від 09.07.2022 № 2389-IX.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>

¹⁰³ Antonyuk N., Kravetska O. Regional Policy of Ukraine in the Framework of the EU-Ukraine Cooperation // Language - Culture - Politics, Vol. 1/2019. - P. 231 - 247. - <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=839844>

¹⁰⁴ Адаптація податкового законодавства України до законодавства Європейського Союзу, <https://mof.gov.ua/uk/news/adaptacija-podatkovogo-zakonodavstva-ukraini-do-zakonodavstva-%D1%94vropejskogo-soju-zu>

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ОФІЦІЙНОЇ СТАТИСТИКИ В УКРАЇНІ: ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ З МІЖНАРОДНИМИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ НОРМАМИ І СТАНДАРТАМИ

Реакцією Уряду України на виклики, пов'язані з доступністю статистики, стало ухвалення **Програми розвитку національної статистики до 2023 року** (Постанова Кабінету Міністрів України № 222 від 27 лютого 2019 р.). Вона охоплює деякі статистичні операції, пов'язані з моніторингом регіонального розвитку, такі як впровадження Регламенту NUTS у 2023 році з метою визначення статистичних територій, Обстеження умов життя та інноваційної діяльності, узгоджені зі стандартами ЄС, і гармонізація з Європейською системою національних рахунків ESA 2010¹⁰⁵.

У вересні 2023 року затверджена Програма розвитку офіційної статистики до 2028 року (15 вересня 2023 р. постанова КМУ № 989), яка розроблена відповідно до вимог статті 22 Закону України "Про офіційну статистику". Пріоритетні напрями розвитку офіційної статистики сформовані на виконання рішень Уряду, положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС¹⁰⁶. Зважаючи на те, що Україна у 2022 році набула статусу країни кандидата на членство в ЄС, а в грудні 2023 розпочала переговори про членство, особливої уваги в заходах з реалізації Програми розвитку офіційної статистики до 2028 року приділено питанню гармонізації національної статистичної системи з міжнародними та європейськими нормами і стандартами, узгодженню діяльності виробників офіційної статистики з основними принципами діяльності офіційної статистики та Кодексом норм європейської статистики, посиленню координаційної ролі Держстату в національній статистичній системі для забезпечення використання єдиної термінології, визначень, статистичних класифікацій та методів, узгоджених із загальноприйнятими принципами міжнародної та європейської статистичної практики.

ЗВІТ ПРО РОЗШИРЕННЯ ЄС 2023 Р. ТА УКРАЇНА: НОВІ ЗАВДАННЯ У СФЕРІ СТАТИСТИКИ

У звіті ЄС щодо його розширення розширення, опублікованого в листопаді 2023 року є окремий розділ 18 щодо статистики¹⁰⁷, в якому йдеться про те, що правила ЄС вимагають, щоб держави-члени були здатні виробляти статистичні дані на основі професійної незалежності, неупередженості, надійності, прозорості та конфіденційності. Передбачені загальні правила щодо методології, виробництва та розповсюдження статистичної інформації.

Україна має певний рівень підготовки у сфері статистики. Упродовж звітного періоду було досягнуто певного прогресу в напрямку узгодження із законодавством ЄС, включаючи ухвалення законодавства з метою інтеграції **Кодексу практики європейської статистики, ухваленого Комітетом Європейської статистичної системи 16 листопада 2017 року.**

Адміністративна спроможність залучених установ потребує подальшого зміцнення та покращення координації між ними. Публікація статистичної інформації була значною мірою призупинена в умовах воєнного стану. Передача даних до Євростату залишається обмеженою.

У 2024 році Україна повинна, зокрема:

¹⁰⁵ Сервера Хосе Л. Розробка системи моніторингу територіального розвитку, 19.07.2021, <https://decentralization.gov.ua/news/13779?page=6>

¹⁰⁶ ПРОГРАМА розвитку офіційної статистики до 2028 року, https://ukrstat.gov.ua/plan_stat/2023/proekt_progr_28.pdf

¹⁰⁷ Ukraine 2023 Report / Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions / 2023 Communication on EU Enlargement policy, Brussels, 8.11.2023 SWD(2023) 699 final https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf

- посилити інституційну незалежність та адміністративну спроможність Державної служби статистики України (ДССУ), а також координацію між відповідними органами з метою підвищення якості статистики;
- ухвалити національну стратегію розвитку української статистики на 2024-2029 роки;
- збільшити виробництво та передачу якісних і своєчасних даних до Євростату.

Україна співпрацює з Євростатом і регулярно подає до нього певні дані в кількох статистичних сферах на добровільній основі. У зв'язку з Програмою міжнародних зіставлень Світового банку Україна проводить майже всі обстеження, що вимагаються відповідним регламентом, використовуючи методології та класифікації, викладені в Методологічному посібнику Євростату-ОЕСР щодо паритетів купівельної спроможності.

Що стосується класифікацій та реєстрів, то основні класифікації відповідають законодавству ЄС і регулярно оновлюються. Державна служба статистики веде реєстр класифікації видів економічної діяльності статистичних одиниць.

Можна відзначити вже певні успіхи в цій співпраці, проте ще багато чого потрібно зробити у майбутньому.

У Звіті ЄС щодо розширення зазначено, що щодо макроекономічної статистики, то річні та квартальні секторальні рахунки складаються з використанням класифікації інституційних секторів. Річні та квартальні показники ВВП та його складових розраховуються на основі виробничого підходу за категоріями доходу та кінцевого використання. Україна має розпочати подання даних національних рахунків до Євростату. Передача даних Європейської системи національних та регіональних рахунків (ESA) за 2010 рік до Євростату є дуже обмеженою. передано до Євростату.

Міністерство фінансів складає статистику державних фінансів (СДФ) на основі Посібника МВФ з СДФ 2014 року, який суттєво відрізняється від Системи національних рахунків 2008 року та Європейської системи рахунків 2010 року за формою подання.

Статистичні дані ДФС або дані за процедурою надмірного дефіциту не передаються до Євростату. Інституційні механізми мають бути ретельно переглянуті для забезпечення статистичної незалежності при розмежуванні сектору загального державного управління та обліку його операцій.

Щодо статистики цін, то гармонізований індекс споживчих цін не розраховується. Дані статистики цін не передаються до Євростату.

Україна дотримується методології та концептуальних засад складання даних платіжного балансу, викладених у відповідному керівництві (ВРМ6, МВФ, 2009).

Поширення даних про щомісячний та щоквартальний платіжний баланс і міжнародну інвестиційну позицію відповідає строкам, встановленим Регламентом (ЄС) 184/2005.

Щодо статистики бізнесу, то у 2022 році розроблено нову методологію розрахунку показників демографічної статистики підприємств відповідно до вимог Європейського регламенту статистики бізнесу. Дані бізнес-статистики не передаються до Євростату.

Що стосується соціальної статистики, то останній перепис населення відбувся у грудні 2001 року. Наступний перепис планується через шість місяців після закінчення воєнного стану. Україна щорічно надає Євростату дані для анкет зі статистики населення (POPSTAT) та демографічної статистики (DEMOBAL). Однак ці дані надаються лише з розбивкою за віком та статтю і без необхідної повної інформації про метадані. Україні необхідно розвивати статистику у сфері притулку та керованої міграції. Статистика соціального захисту впроваджена і відповідає Регламенту Європейської системи інтегрованої статистики соціального захисту. Частково впроваджено статистику ринку праці щодо структури

заробітної плати, індексу вартості робочої сили та обстеження вартості робочої сили. Під час воєнного стану органи державної статистики не проводили вибіркового обстеження населення (домогосподарств), у тому числі обстеження робочої сили.

Що стосується сільськогосподарської статистики, то у 2012 році було проведено пілотний сільськогосподарський перепис. Дата наступного перепису буде визначена після закінчення війни. Дані з сільськогосподарської статистики не передаються до Євростату.

Щодо транспортної статистики, то в рамках регульованої статистики транспортні дані не надаються. У 2022 році тривала робота з визначення джерел адміністративних даних, необхідних Держстату для імплементації європейського законодавства у сфері транспортної статистики. Незважаючи на певні проблеми з якістю даних, Україна загалом відповідає вимогам *acquis* у сфері статистики енергетики.

Дані статистики навколишнього середовища не передаються до Євростату. Тому оцінити відповідність неможливо. Самооцінка України вказує на те, що вона збирає деякі статистичні дані про відходи та складає чотири екологічні рахунки¹⁰⁸.

Відповідно до результатів дослідження Інституту економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) Україна та ЄС будуть надалі розвивати і зміцнювати співробітництво з питань статистики, тим самим роблячи внесок у довгострокову мету надання своєчасних, порівнянних на міжнародному рівні та достовірних статистичних даних¹⁰⁹. Очікується, що стійка, ефективна і професійно незалежна національна статистична система повинна виробляти інформацію, необхідну для громадян, підприємств та осіб, які приймають рішення в Україні і в ЄС, що дозволяє їм приймати обґрунтовані рішення на цій основі.

Національні статистичні системи повинні поважати Фундаментальні принципи офіційної статистики ООН, з урахуванням законодавства ЄС, і Кодекс європейської статистичної практики, з метою гармонізації національної статистичної системи з європейськими нормами і стандартами.

Співпраця має бути спрямована на¹¹⁰:

1. Подальше зміцнення потенціалу національних статистичних систем із акцентом на сталій правовій основі, політиці надання адекватних даних і метаданих, і зручності для користувачів.
2. Поступове зближення української статистичної системи із європейською.
3. Тонке налаштування надання статистичних даних до ЄС, беручи до уваги застосування відповідних міжнародних і європейських методик, в тому числі класифікацій.
4. Підвищення професійної та управлінської кваліфікації національного статистичного персоналу для сприяння застосуванню статистичних стандартів ЄС і внеску до розвитку української статистичної системи.
5. Обмін досвідом між Сторонами з розробки статистичних ноу-хау.
6. Сприяння менеджменту загальної якості всіх статистичного процесів надання і поширення даних.

Україна та ЄС співпрацюють у рамках Європейської статистичної системи, в якій Євростат є уповноваженим статистичним органом, а також повинні здійснювати регулярний діалог з

¹⁰⁸ Ukraine 2023 Report / Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions / 2023 Communication on EU Enlargement policy, Brussels, 8.11.2023 SWD(2023) 699 final
https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf

¹⁰⁹ Економічний компонент Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: професійний аналіз та публічна дискусія / Матеріали / Розділ V Економічне і галузеве співробітництво / Глава 5, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_5/statistics

¹¹⁰ Економічний компонент Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: професійний аналіз та публічна дискусія / Матеріали / Розділ V Економічне і галузеве співробітництво / Глава 5, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_5/statistics

вищезазначених питань, по можливості, діяльність, що здійснюється в рамках Європейської статистичної системи має бути відкрита для участі України згідно із звичайними правилами участі для третіх країн.

Співробітництво повинно фокусуватись, зокрема, на таких сферах¹¹¹:

1. Статистиці населення, в тому числі на переписах населення.
2. Сільськогосподарській статистиці, в тому числі сільськогосподарських переписів та статистиці навколишнього середовища.
3. Статистиці підприємств, у тому числі реєстрах юридичних осіб і використанні адміністративних джерел для статистичних цілей.
4. Енергетичній статистиці, в тому числі на енергетичних балансах.
5. Національних рахунках.
6. Статистиці зовнішньої торгівлі.
7. Регіональній статистиці.
8. Менеджменті загальною якістю всіх статистичного процесів надання і поширення даних.

Україна та ЄС, зокрема, повинні обмінюватись інформацією та досвідом, а також розвивати співробітництво, з урахуванням вже накопиченого досвіду, в сфері реформування статистичної системи, що були розпочаті в рамках різних програм допомоги. Зусилля мають бути спрямовані на подальше поступове зближення із законодавством ЄС у галузі статистики на основі національної стратегії розвитку української статистичної системи, з урахуванням розвитку європейської статистичної системи. Акцент у наданні статистичних даних має надаватися подальшому розвитку вибіркового обстежень, у той же час беручи до уваги необхідність зниження навантаження на респондентів. Дані повинні мати відношення до розробки та моніторингу політики в усіх ключових сферах соціально-економічного життя.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) здійснив оцінку можливих наслідків¹¹²:

- **Для бізнесу.** Реформування національної статистичної системи та зближення її із європейською має покращити якість вихідних статистичних даних, на основі яких компанії розробляють довгострокові плани розвитку, в тому числі інвестиційні. Це буде сприяти зниженню рівня невизначеності бізнес-середовища та залученню нових іноземних інвестицій.
- **Для домогосподарств.** Прийняття статистичних стандартів ЄС може покращити якість надання певних бюджетних соціальних програм, які ґрунтуються на вихідних статистичних даних, наприклад даних про споживчий кошик домогосподарств (структура якого не оновлювалася останні 12 років і не відповідає стандартам ЄС).
- **Для державного сектору.** Співпраця з ЄС у галузі статистики дозволить налагодити ефективний взаємний обмін статистичною інформацією та запровадити європейські стандарти при зборі, обробці та розповсюдженні статистичних даних. Це дозволить створити надійну статистичну основу при розробці державної політики у різних галузях економічного та соціального життя суспільства, та збільшити довіру бізнесу і населення до урядової інформації та рішень в цілому¹¹³.

1.3 ВИСНОВКИ

¹¹¹ Економічний компонент Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: професійний аналіз та публічна дискусія / Матеріали / Розділ V Економічне і галузеве співробітництво / Глава 5, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_5/statistics

¹¹² Економічний компонент Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: професійний аналіз та публічна дискусія / Матеріали / Розділ V Економічне і галузеве співробітництво / Глава 5, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_5/statistics

¹¹³ Економічний компонент Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: професійний аналіз та публічна дискусія / Матеріали / Розділ V Економічне і галузеве співробітництво / Глава 5, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_5/statistics

Міжнародні організації розробляють стандарти та рекомендації, які визначають загальні принципи збору та представлення місцевої статистики для збору та обробки даних самими міжнародними структурами та їхнього пізнішого використання в національних практиках різних держав.

Зокрема, в системі ООН діє Комісія ООН зі сталого розвитку (КСР ООН), яка відіграє важливу роль у роботі над питаннями сталого розвитку. Ця Комісія розробляє та використовує системи індикаторів для відстеження прогресу у виконанні Цілей сталого розвитку (ЦСР).

Деякі ключові системи індикаторів, які використовуються КСР ООН, включають:

- **Глобальну систему індикаторів для ЦСР:** Ця система включає понад 230 індикаторів, які охоплюють широкий спектр питань, таких як бідність, голод, здоров'я, освіта, рівень життя, а також пристосування до змін клімату та інше.
- **Індекси та рейтинги:** Крім того, КСР ООН використовує різноманітні індекси та рейтинги для визначення прогресу та ідентифікації областей, де потрібно прикласти більше зусиль. Наприклад, Індекс розвитку людського капіталу, Індекс сталого розвитку, Глобальний індекс конкурентоспроможності та інші.
- **Інші ключові індикатори:** Крім того, КСР ООН використовує різні інші ключові індикатори для відстеження сталого розвитку, такі як індикатори екологічної стійкості, індикатори економічного зростання, індикатори гендерної рівності та інші.

Цікавим є досвід Відділу даних ООН-Хабітат, який відповідає за загальний нагляд за даними в усіх сферах міського моніторингу, методологічні розробки, підтримку держав-членів у їхніх зусиллях з моніторингу щодо глобального порядку денного, такого як ЦСР, впровадження прямого збору та компіляції даних, надання даних ООН-Хабітат для глобальних звітів, а також публічне та відкрите поширення міських даних через свою програму міських показників.

Варто відзначити Індекс процвітання міст ООН-Хабітат (UN-Habitat's City Prosperity Index (CPI))¹¹⁴ - композитний індекс, що складається з шести вимірів, слугує для визначення цілей і завдань, які можуть підтримати формулювання політики, заснованої на фактичних даних, включаючи визначення бачення міста та довгострокових планів, які є одночасно амбітними та вимірними.

Ці системи індикаторів ООН допомагають визначити та відстежувати пріоритети та тенденції у сфері сталого розвитку, а також визначити сфери, де необхідні додаткові зусилля для досягнення сталого розвитку в різних регіонах світу.

ОЕСР видає рекомендації та надає механізми для порівняльного аналізу економічних показників, включаючи місцеві дані. Місткість і якість місцевих послуг, фінансова стабільність місцевих урядів та інші аспекти розглядаються з урахуванням місцевих контекстів. Система індикаторів ОЕСР пояснює взаємозв'язки між економікою і захистом довкілля, виявляє економіко-екологічні та соціально-екологічні взаємозв'язки. Система індикаторів ОЕСР являє собою модель «тиск-стан-реакція» (TSP).

Світовий банк також генерує та публікує велику кількість статистичної інформації про світову економіку та соціальні показники. Індикатори світового розвитку (World Development Indicators (WDI)) є одним із основних продуктів Світового банку, який містить широкий спектр статистичних даних про соціально-економічні показники у більш ніж 150 країнах світу. WDI включає інформацію про глобальне виробництво, урбанізацію, освіту, здоров'я, бідність, зміни клімату та інші сфери. Вебсайт Світового банку надає доступ до бази даних різних індикаторів, зокрема щодо міського розвитку.

Детальні висновки щодо досвіду ООН, ОЕСР та Світового банку показують необхідність активної реалізації цілей сталого розвитку та визначення показників для місцевої статистики

¹¹⁴ City Prosperity Index (CPI), <https://data.unhabitat.org/pages/city-prosperity-index>

відповідно до таких розділів, як: продуктивність; розвиток інфраструктури; якість життя; громада та соціальна інтеграція; екологічна стійкість; економічна діяльність, управління та законодавство.

Досягнення сталого розвитку на локальному рівні перш за все потребує зусиль, спрямованих на поліпшення умов проживання соціально вразливих верств населення - бідних та багатодітних сімей, осіб з інвалідністю, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, тощо. Задоволення потреб у житлі громадян із середніми доходами досягатиметься в результаті прискорення масштабів житлового будівництва, спрощення та здешевлення процедур відведення землі під будівництво, доступності кредитних ресурсів для будівництва або придбання житла та державної підтримки відповідних кредитних програм¹¹⁵.

Забезпечення сталого розвитку міст, поселень та громад як сприятливих середовищ проживання вимагатиме перенесення акценту з адміністративно затверджуваних планів на стратегування територіального розвитку з дотриманням принципів універсального дизайну, тобто для всіх жителів, у т. ч. осіб з обмеженими можливостями, жінок з дітьми, людей похилого віку тощо. Для цього необхідні партнерство, взаємоузгодженість та інклюзивна участь територіальних громад, органів місцевого самоврядування, організацій громадянського суспільства та бізнесу. Стратегії розвитку на локальному рівні мають бути сформовані з дотриманням принципів відкритості, інклюзивності та наукової обґрунтованості з одночасним впровадженням системи показників для подальшого моніторингу та громадського контролю у процесі реалізації. Фінансування реалізації завдань стратегії за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів має відбуватися на основі затверджених рішеннями рад відповідних рівнів генеральних планів розвитку населених пунктів і територій.

Досвід Європейського Союзу у сфері розвитку регіональної та місцевої статистики імплементується в Україні, зокрема, в частині розробки *Статистичного класифікатора територіальних одиниць України NUTS-UA* (НК 028:2022), відповідно до Європейської класифікації територіальних одиниць NUTS. Європейське статистичне агентство (Євростат) розробляє стандарти для економічної та фінансової статистики, включаючи місцеві дані. Ці стандарти визначають методологію збору та обробки статистичної інформації на різних рівнях адміністративно-територіального устрою. Євростат виробляє дані з різних сфер, таких як економіка, праця, торгівля, наука та інновації, здоров'я, освіта, соціальні умови та інші.

Аналіз Європейської статистичної системи (ЄСС) показав, що дані, які надаються Євростатом, відповідають потребі європейських органів влади у порівняльній статистиці між різними регіонами. Основні теми вимірювання включають загальну та регіональну статистику, економіку та фінанси, населення та соціальні умови, промисловість, торгівлю та послуги, сільське господарство та рибальство, зовнішню торгівлю, транспорт, навколишнє середовище та енергію.

Можемо додати, що основна діяльність Євростату полягає в інтеграції різних статистичних установ чи офісів країн-членів ЄС, що створює основу Європейської статистичної системи (ЄСС) та гарантує узгодженість методології отриманих даних. У цілому, існує сім Директоратів, кожен з яких відповідає за різні галузі діяльності Євростату, такі як ресурси, стандарти та розповсюдження, макроекономічна статистика, статистика державних фінансів, галузева та регіональна статистика, соціальна статистика, статистика бізнесу та торгівлі.

Євростат відіграє ключову роль у зборі та структуруванні статистичних даних щодо різних аспектів економіки та суспільства країн-членів ЄС. Зібрані дані є безкоштовними та загальнодоступними через регулярні публікації, такі як плани та річні звіти. Євростат забезпечує статистичну базу для країн-членів та основних установ на рівні ЄС, таких як Європейська комісія, а також сприяє порівнянню різних регіонів та країн ЄС.

¹¹⁵ Цілі сталого розвитку: Національна доповідь 2017, С. 88,
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

Основні функції Євростату включають збір та групування статистичної інформації, розробку та просування статистичних стандартів і методів, керування Європейською статистичною системою, співпрацю з міжнародними організаціями та третіми країнами, а також порівняння економік різних регіонів та держав-членів ЄС. Євростат також забезпечує якість європейської статистики через Кодекс практики європейської статистики та інші рамки якості. Євростат є ключовим гравцем у забезпеченні ефективного управління та прийняття рішень як на рівні Європейського Союзу, так і національному рівні.

Зміст та перелік показників "Збірника статистичних вимог ЄС" є ключовим для розуміння системи показників ЄС. Цей документ може слугувати важливим дороговказом при розробці системи показників для місцевої статистики, оскільки він відображає методологію та підходи ЄС до загальних статистичних вимог. Згідно із "Збірником", існують чотири основні розділи, які охоплюють різні аспекти статистики, широкий огляд різноманітних показників та методів їхнього збору та аналізу. Демографічні та соціальні дані вказують на основні параметри населення та соціальні виміри. Економічна статистика розглядає ключові показники економічного розвитку. Секторальна статистика дозволяє аналізувати конкретні галузі економіки. Навколишнє середовище та багатодоменна статистика охоплюють широкий спектр показників, які стосуються середовища та інших сфер суспільного життя. Такий розподіл допомагає зрозуміти комплексність та різноманітність статистичної інформації, яка використовується в ЄС. Цей документ може бути корисним для органів місцевого самоврядування та аналітиків у розробці системи показників для місцевої статистики, оскільки він надає важливі орієнтири та рекомендації.

Україна співпрацює з ЄС у сфері статистики згідно з Угодою про асоціацію. Метою цієї співпраці є гармонізація української статистичної системи з Європейською статистичною системою (ЄСС). Україна вже досягла значного прогресу в цій сфері, наприклад, у 2022 році був прийнятий Закон України "Про офіційну статистику", який відповідає *acquis* ЄС. Співпраця з ЄС у сфері статистики допоможе Україні у її прагненні до європейської інтеграції аж до набуття повноправного членства в ЄС.

2. ОГЛЯД МІЖНАРОДНИХ ПРАКТИК КРАЇН У СФЕРІ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ

Для аналізу міжнародних практик країн були вибрані країни ЄС з кола стратегічно важливих для України держав¹¹⁶ (Німеччина, Франція і сусідня Польща) та країни (Данія, Швеція, Фінляндія), які надавали допомогу та підтримку Україні щодо наближення української статистики до європейських стандартів, зокрема у рамках програми Twinning та PXWEB-поширення статистики. Ще також було розглянуто досвід Австрії.

Поза тим, практики таких країн ЄС, як Данія, Польща та Швеція додатково досліджені, в тому числі з урахуванням глибинних інтерв'ю з міжнародними експертами з цих країн, які були проведені у період з 21.02.2024 по 15.03.2024. Для проведення глибинних інтерв'ю з міжнародними експертами були розроблені попередні сценарії, що охоплювали питання, відповіді на які, з нашої точки зору, дозволили би зрозуміти та висвітлити те, наскільки важливою є муніципальна статистика в інших країнах, чи підтримується вона законодавчо та як саме, які задачі вона вирішує та які виникають проблеми стосовно збору/отримання даних, їх якості, своєчасності, рівня забезпечення їх можливої конфіденційності, поширення цих даних та доступу до них їх користувачів тощо.

Плюс до всього, було розглянуто міжнародний досвід Великобританії та Канади у сфері муніципальної та регіональної статистики.

2.1 ПРАКТИКИ КРАЇН ЄС

Оцінка розвитку Європейських країн останнім часом все більше зосереджується на проблемах і перспективах розвитку регіональної та, зокрема, місцевої (муніципальної) статистики.

Муніципальна та регіональна статистика в Європі більшістю країн **представлена на власних офіційних статистичних сайтах**.

ПОЛЬЩА: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Основним нормативним документом є Закон "Про державну статистику" 1995 року¹¹⁷. Він визначає організаційні засади, методологічні принципи та сфери статистичних спостережень.

Цей закон визначає також правові рамки та організацію системи державної статистики Польщі. Зокрема в ньому йдеться про:

- статус центрального статистичного органу та його повноваження;
- обов'язки суб'єктів надання статистичних даних;
- принципи та стандарти збору і поширення статистики;
- програмування статистичних робіт;
- захист конфіденційності персональних даних.

Основним замовником статистичної інформації є Головне статистичне управління (ГСУ) Польщі. Воно визначає пріоритети, формує державну статистичну програму. ГСУ також є головним виробником загальнодержавної статистики - проводить переписи, загальнонаціональні спостереження.

Регіональні статистичні управління є виробниками регіональної та місцевої статистики, які збирають дані на місцях. ГСУ встановлює методологічні стандарти, координує та контролює

¹¹⁶ Ганна Шелест: Партнерство без правил: як Україна визначила своїх головних союзників у світі, 4 листопада 2021, Європейська правда, <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/11/4/7129846/>

¹¹⁷ Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Закон про державну статистику від 29 червня 1995 р.) <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19950880439>

роботу регіональних органів, а регіональні управління надають статистичні дані ГСУ, яке агрегує і консолідує їх. Також інші відомства можуть бути замовниками спеціальних статистичних обстежень у межах своїх повноважень.

Взаємодія відбувається на основі щорічних статистичних програм, методологічних стандартів, координаційних нарад. Регіональні управління займаються збором та обробкою місцевої статистики в розрізі воєводств, повітів і гмін. Фінансування статистичних робіт за планом державних статистичних обстежень здійснюється з держбюджету. Регіональні управління статистики можуть виконувати й інші статистичні роботи на замовлення за угодами на платній основі.

Методологія статистичних обстежень у Польщі базується на стандартах Євростату, рекомендаціях ООН, МОП. Державні статистичні спостереження широко використовують вибіркові спостереження, у тому числі вибіркові спостереження домогосподарств.

Для місцевої статистики застосовується районування за адміністративно-територіальним поділом, дані поширюються у формі статистичних збірок, бюлетенів, онлайн-сервісів.

Поділ територіальних одиниць для статистики в Польщі

NUTS - це ієрархічна класифікація територіальних одиниць в країнах ЄС для статистичних потреб. На основі цієї класифікації NUTS та Національного офіційного реєстру територіального поділу країни (TERYT¹¹⁸) в Польщі була підготовлена Система кодування територіально-статистичних одиниць (система KTS¹¹⁹ - Coding System for Territorial and Statistical Units).

До територіальних рівнів системи KTS відносяться:

- рівень KTS 0 – Польща;
- рівень KTS 1 – макрорегіони (одиниці NUTS 1);
- рівень KTS 2 – воєводства;
- рівень KTS 3 – регіони (одиниці NUTS 2);
- рівень KTS 4 – субрегіони (одиниці NUTS 3);
- рівень KTS 5 – повіти (включаючи міста зі статусом повіту – як у реєстрі TERYT);
- рівень KTS 6 – гміни (включаючи міські частини місько-сільських гмін, сільські частини місько-сільських гмін, райони Варшави, представництва Кракова, Лодзі, Познані та Вроцлава – як у Реєстрі TERYT).

Якщо враховувати, що **LAU** (раніше NUTS 4 і NUTS 5) - нижчі рівні класифікації NUTS, тоді їм відповідно до KTS у Польщі відповідають повіти (LAU 1) та гміни (LAU 2). Класифікації NUTS та LAU використовуються **для збору, обробки, аналізу та поширення** регіональної статистики Польщі. Дані регіональної статистики Польщі агрегуються та публікуються в розрізі одиниць NUTS/LAU. Це дозволяє **порівнювати статистичні дані** між регіонами Польщі, а також з іншими країнами ЄС.

Підходи до формування груп показників

Банк даних BANK DANYCH LOKALNYCH – це **найбільша** в Польщі **база даних про економіку, суспільство та довкілля** (Рис. 2.1). Банк пропонує **понад 40 тис.** статистичних характеристик, згрупованих тематично. Перші дані з 1995 року.

¹¹⁸ https://eteryt.stat.gov.pl/eTeryt/rejestr_teryt/aktualnosci/aktualnosci.aspx

¹¹⁹

<https://stat.gov.pl/en/regional-statistics/classification-of-territorial-units/the-coding-system-for-territorial-and-statistical-units-kts>

Рис. 2.1 - Вигляд вебінтерфейсу банку даних BANK DANYCH LOKALNYCH¹²⁰

Різноманітні тематичні дані та показники¹²¹ описують статистичні місцевості, гміни, повіти, воєводства та Польщу, а також одиниці, що відповідають номенклатурі NUTS: макрорегіони, регіони та субрегіони.

За адміністративно-територіальним поділом - дані збираються та узагальнюються по кожній адміністративній одиниці (воєводство, повіт, гміна).

За галузевою ознакою - групування показників за видами економічної діяльності, галузями економіки, соціальними сферами.

Тематичні групування - наприклад, регіональні рахунки, статистика ринку праці, демографічна, екологічна статистика.

Статистичні збірники часто містять профільні розділи за сферами - промисловість, сільське господарство, транспорт тощо.

Групування за категоріями населення — вік, стать, освіта, рід занять.

Групування за типами поселень - міські, сільські.

Групування за одиницями спостереження - домогосподарства, підприємства, установи.

Групування за часовими рядами - для аналізу динаміки.

Комбіновані групування - наприклад, вікові групи за галузями зайнятості.

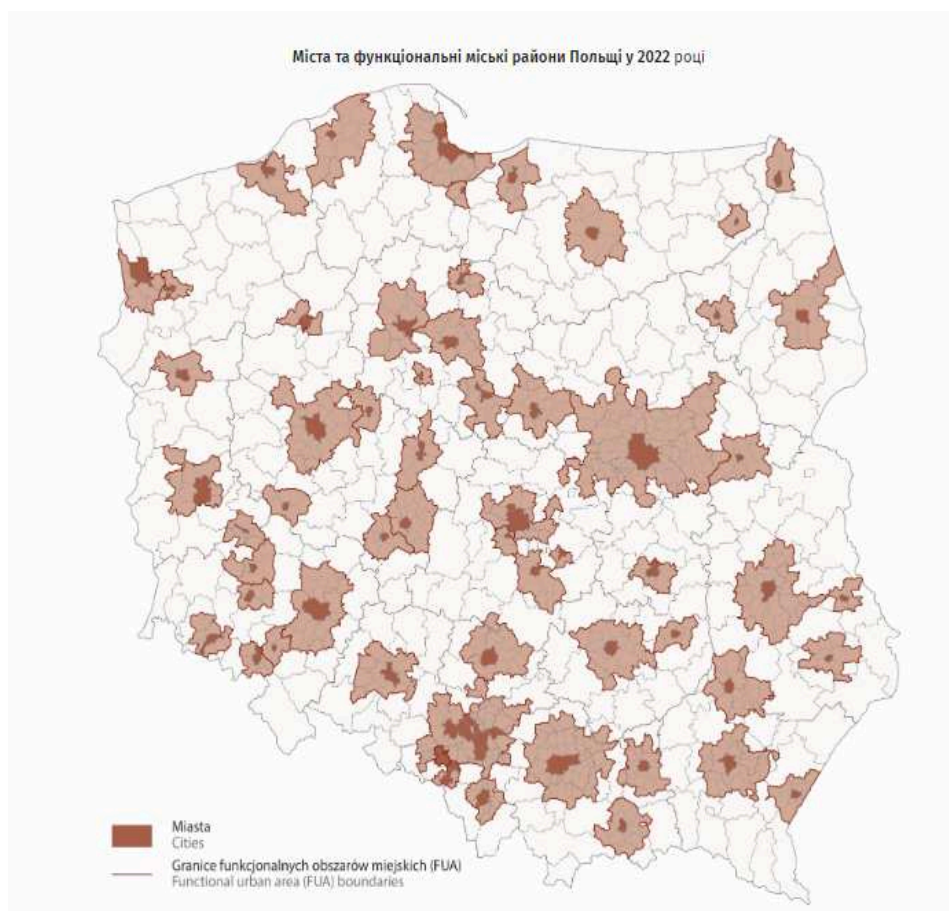
У плані регіональних досліджень цікавими є **випуски зі статистикою для міст** за класифікацією DegUrba (Degree of Urbanisation – за ступенем урбанізації) у рамках проєкту Urban Statistics (раніше Urban Audit) (рис 2.2)¹²².

¹²⁰ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>

¹²¹ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/jednostka>

¹²² <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/badania-regionalne/urban-audit-250/>

Рис. 2.2 - Міста та функціональні міські райони Польщі відповідно до класифікації DegUrba. До зображення ще додається список міст Urban Audit¹²³ (файл у форматі XLSX) та список муніципалітетів FUA¹²⁴ (файл у форматі XLSX)

Стандартизоване розуміння процесу урбанізації допомагає відслідковувати та повідомляти про прогрес країни чи регіону в досягненні Цілей сталого розвитку ООН. Наразі в Польщі стартував десятий випуск проекту (дані збираються за 2021-2022 роки). На основі класифікації DegUrba відповідно до прийнятої методології до переліку проекту увійшли 68 польських міст. В рамках проекту збираються **дані для двох просторових рівнів: міст в межах адміністративних кордонів (City - C) та функціональних міських територій (Functional Urban Area - FUA, раніше Larger Urban Zone - LUZ), які є зонами впливу міста.** Функціональна міська територія складається з міста та його приміської зони. Основна мета отримати об'єктивні і порівнянні статистичні дані про міста, зокрема: у сфері демографії, структури домогосподарств, житла, ринку праці, освіти, охорони навколишнього середовища, транспорту, культури та туризму. **Роботу координує Євростат.**

Джерела даних:

- переписи населення та житлового фонду - проводяться раз на 10 років, забезпечують дані з розподілом по території;
- вибіркові обстеження домогосподарств - для вивчення демографічних, економічних та соціальних характеристик населення;
- адміністративна статистична звітність підприємств, установ - охоплює різні галузі економіки та сфери діяльності;

¹²³ https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultstronaopisowa/250/2/1/2_lista_miast_urban_audit_2.xlsx

¹²⁴ https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultstronaopisowa/250/2/1/2_wykaz_gmin_fua_2.xlsx

- дані бухгалтерської звітності суб'єктів господарювання, що подаються до реєстру REGON¹²⁵ (рис. 2.3);

Рис. 2.3 - Вигляд результату вибірки з відкритих даних реєстру REGON¹²⁶

The screenshot shows the 'BAZA INTERNETOWA REGON' search interface. On the left, there are search filters for 'Województwo' (LUBELSKIE), 'Powiat' (kraśnicki), 'Gmina' (Kraśnik gm. wiejska), and 'Miejscowość' (Mikulin). A table of results is displayed with columns: Regon, Typ, Nazwa, Województwo, Powiat, Gmina, Kod pocztowy, Miejscowość, Ulica, and Informacja o skreśleniu z REGON. The table lists various agricultural and service entities in the Kraśnik area of Lubelskie voivodeship.

Regon	Typ	Nazwa	Województwo	Powiat	Gmina	Kod pocztowy	Miejscowość	Ulica	Informacja o skreśleniu z REGON
004196690	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 4	-----
060774999	F	GOSPODARSTWO ROLNE MATEUSZ PACHUTA	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 32	-----
061377757	F	KAMIL-TRANS Kamil Zuber	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 31	-----
380024799	P	EASTTRANS PL-UA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 37	-----
38311851000019	LF	PAW-MEBLE ZAKŁAD PRODUKCJI MEBLI PAWEŁ MAZUR	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 3	-----
430836151	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 11	-----
430910321	F	ANDRZEJ BARTOSZEK "AGAT" BIURO USŁUGOWO-HANDLOWE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 37	-----
431704776	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 3	-----
431704782	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 12B	-----
431704799	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 19B	-----
431704820	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 32	-----
431704836	F	GOSPODARSTWO ROLNE PACHUTA JACEK	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 32	-----
431704842	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 36	-----
431704919	F	GOSPODARSTWO ROLNE	LUBELSKIE	kraśnicki	Kraśnik	23-200	Mikulin	ul. Mikulińska 35	-----

- дані відомчих реєстрів - реєстрація актів цивільного стану, медична статистика, дані про ринок праці тощо;
- дані сільськогосподарських переписів та вибіркового суцільного обстеження сільгоспвиробників;
- спеціальні статистичні спостереження за окремими напрямками;
- дані інших обстежень та досліджень;

Цифрові рішення:

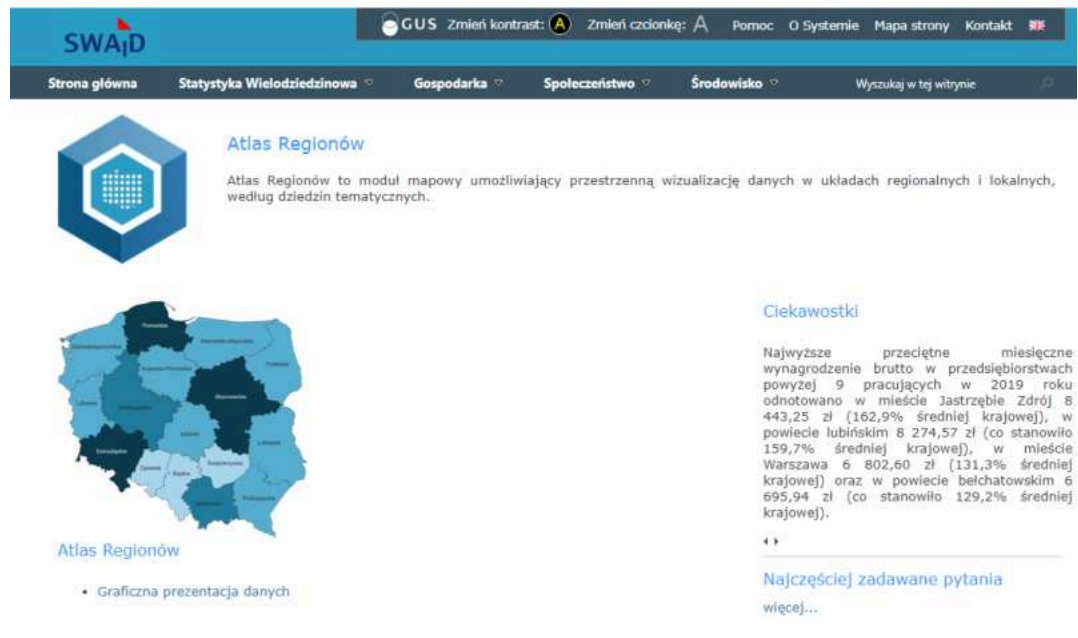
- електронний збір даних - система ESPOń, через яку підприємства подають статистичну звітність онлайн;
- обробка даних - використання ПЗ STATA для аналізу даних перепису населення та житла;
- інфографіка - онлайн дашборди даних ринку праці у воєводствах;
- вебскрейпінг - збір даних про ціни на харчові продукти з сайтів мереж супермаркетів;
- хмарні сервіси - використання Microsoft Azure для зберігання мікроданих обстежень;
- машинне навчання - прогнозування міграційних потоків методами регресійного аналізу;
- мобільний збір даних - використання планшетів інтерв'юерами під час перепису населення;

¹²⁵ <https://bip.stat.gov.pl/dzialalnosc-statystyki-publicznej/rejestr-regon/>

¹²⁶ <https://wyszukiwarkaregon.stat.gov.pl/appBIR/index.aspx>

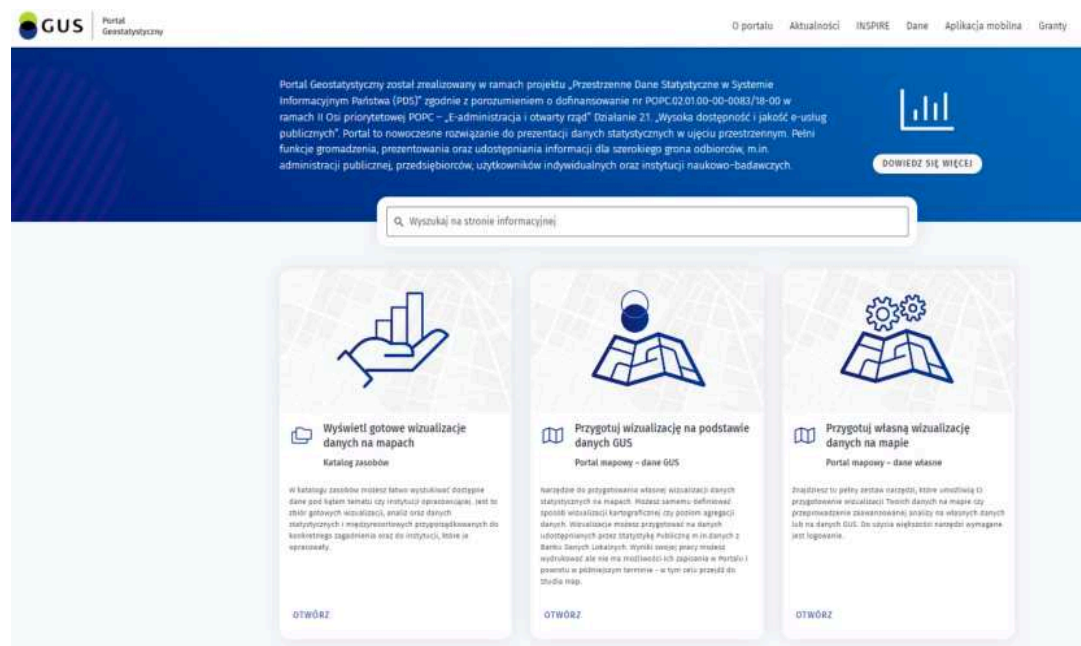
- на порталі Головного статистичного управління Польщі:
 - Атлас регіонів (Atlas Regionów) (рис. 2.4) - ГІС-інтерактивні карти візуалізації статистичних показників.

Рис. 2.4 - Вигляд головної сторінки сайту Атлас регіонів (Atlas Regionów)¹²⁷

- Геостатистичний портал (рис. 2.5) в рамках проекту «Просторові статистичні дані в державній інформаційній системі».

Рис. 2.5 - Вигляд головної сторінки Геостатистичного порталу¹²⁸

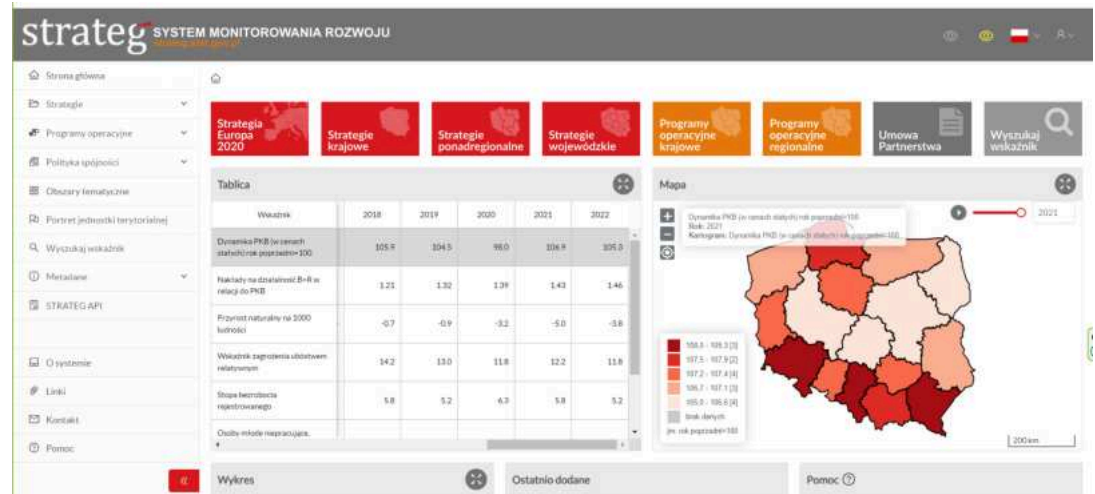

¹²⁷ <http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/AtlasRegionow.aspx#>

¹²⁸ <https://portal.geo.stat.gov.pl/>

- Система **STRATEG** (рис.2.6) - інформація про ключові показники, зокрема індикатори для моніторингу досягнення цілей розвитку країни, визначених у найважливіших стратегічних документах¹²⁹. Через елемент «Портрет територіальних одиниць» можна вибрати територіальну одиницю від національного рівня до рівня гмін.

Рис. 2.6 - Вигляд вебінтерфейсу системи STRATEG¹³⁰

- **API портал** – допомагає інтеграції даних ГСУ Польщі з Євростатом через програмні інтерфейси (рис. 2.7).

Рис. 2.7 - Вигляд вебінтерфейсу API portalu¹³¹

GUS Portal API GUS

Portal Informacyjny

API DBW

Dziedzina Bazy Wiedzy to platforma danych statystycznych, która umożliwia dostęp do bogatego zestawu na bieżąco aktualizowanych informacji z różnych obszarów życia społeczno-gospodarczego i środowiska, prezentowanych w długich szeregach czasowych i maksymalnie pełnych przekrojach klasyfikacyjnych i nomenklaturowych.

API REGON

Rejestr REGON jest bieżąco aktualizowanym zbiorem informacji o podmiotach gospodarki narodowej prowadzonym w systemie informatycznym w postaci centralnej bazy danych.

API TERYT

Rejestr TERYT zawiera bieżące oraz archiwalne informacje o podziale terytorialnym kraju w zakresie: jednostek terytorialnych (województwa, powiaty, gminy), miejscowości i ulic. TERYT zawiera dane identyfikacyjne ponad 100 tys. miejscowości i ponad 250 tys. ulic.

¹²⁹ <https://strateg.stat.gov.pl/#/strategie/>

¹³⁰ <https://strateg.stat.gov.pl>

¹³¹ <https://api.stat.gov.pl/Home/Index>

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики в Польщі:

- публікація узагальнених статистичних збірників по регіонах та місцевостях (повітам і гмінам) на сайті Головного статистичного управління;
- випуск регіональних статистичних бюлетенів, інфографіки по ключових показниках;
- надання відкритого доступу до баз даних показників у розрізі територіальних одиниць;
- можливість замовлення спеціалізованих статистичних збірників та довідок за запитом;
- онлайн-сервіси візуалізації та пошуку даних за регіонами на офіційному порталі статистики;
- публікація мікроданих (з анонімізацією) обстежень для науково-дослідницьких цілей;
- надання цифрового API для автоматизованого доступу до статистичних даних;
- використання інструментів візуалізації та геоінформаційних систем для наочності;
- публікація відкритих даних у машиночитних форматах, інтеграція з European Data Portal¹³².

Висновки. Для України Польща не просто сусідня країна, а сусідня країна член Євросоюзу. Тому напрацювання Польщі в розрізі місцевої статистики особливо цінні для України. Зараз проходить тестування новий портал державної статистики України¹³³, на якому вже з'явилася версія онлайн-банку даних, але лише на рівні України. Тому Польський локальний банк даних цікавий тим, що надає централізований доступ і до даних місцевої статистики. Це дані для вибраної адміністративної одиниці - міста, гміни, району, воєводства, а не лише країни в цілому. Заслужують на увагу цікаві веб-вирішення представлення гео-статистичної інформації в Атласі регіонів та системі STRATEG.

АНАЛІЗ ГЛИБИННИХ НАПІВСТРУКТУРОВАНИХ ІНТЕРВ'Ю З ПОЛЬСЬКИМИ ЕКСПЕРТАМИ

З польськими експертами було проведено два глибинних напівструктурованих інтерв'ю, а саме:

- 01.03.2024 - інтерв'ю з польськими експертами Управління статистики у м. Жешуві з питань місцевої статистики;
- 15.03.2024 - інтерв'ю з п. Piotr Wierzchosławski, польським експертом, заступником директора Департаменту стратегії інвестиційного планування та моніторингу міської ради Кракова (Zastępca Dyrektora Wydziału Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji UMK Miasta Krakowa).

- Короткий огляд інтерв'ю з польськими експертами Управління статистики у м. Жешуві з питань місцевої статистики

Без сумніву важливим для Польської статистики є факт про належність до Європейської статистичної системи.

...Головне статистичне управління Польщі належить до ESS (Європейська статистична система). А Закон про офіційну статистику (прийнятий в Польщі 29 червня 1995 р.) повністю гармонізований з положеннями Європейського Союзу.

Програма статистичних досліджень державної статистики (Statistical survey program of official statistics - PBSSP) визначає основні напрямки роботи та те, які дані обробляються, на якому рівні та доступність цих даних.

...Щороку Постанова Ради Міністрів встановлює Програму статистичних досліджень державної статистики, вказуючи для кожного дослідження, серед іншого: рівень

¹³² <https://data.europa.eu/en>

¹³³ <https://stat.gov.ua/uk>

агрегування, а також типи агрегації статистичної інформації, форми і терміни її оприлюднення.

Серед обов'язків держави-члена Європейського Союзу - проведення переписів.

...Переписи проводяться один раз на 10 років на підставі правового акту, який описує детальні умови проведення цього обстеження.

У Польщі на державному рівні організуються і координуються статистичні дослідження. Що стосується виробників офіційної та муніципальної статистики, то:

...усі роботи щодо офіційної статистики (у тому числі і щодо муніципальної статистики) координує Голова Головного управління статистики, а виробниками є департаменти статистики ГУС разом із управліннями статистики воєводств.

...кожне статистичне управління воєводства має свою спеціалізацію за галузями статистики(праця, культура, освіта і т.д.) і здійснює статистичні спостереження своєї галузі на загальнодержавному рівні (від гміни до центрального рівня).

Рада міністрів щорічно своїм розпорядженням затверджує Програму статистичних досліджень офіційної статистики. Для кожного дослідження встановлюється: тема, орган управління або організація, періодичність, мета, час обстеження, джерела даних, суб'єкти, що передають дані, інформацію про звітні дані, види результуючої статистичної інформації та форми і терміни її оприлюднення.

...Статистичні дослідження, включені до програм статистичних досліджень державної статистики, фінансуються з коштів, визначених щорічно в Законі про бюджет. У виняткових випадках конкретне дослідження може фінансуватися за рахунок позабюджетних джерел.

Служби державної статистики збирають дані, у тому числі персональні, з доступних джерел, визначених Законом та прийнятими на його підставі нормативно-правовими актами або окремими актами.

...Використання офіційних реєстрів та інформаційних систем державного управління в державній статистиці регулюється Законом про державну статистику від 29 червня 1995 року.

...Головне статистичне управління щорічно отримує 438 наборів даних з офіційних реєстрів та інформаційних систем державного управління.

Є визначені теми, за якими на рівні громади передбачені статистичні дослідження/спостереження. У сфері статистики місцевого самоврядування дослідження проводяться з метою отримання даних від органів місцевого самоврядування. Дані про бюджети місцевих органів влади доступні на рівні гмін.

Також використовуються сучасні джерела даних:

- **вебскрейпінг** використовується, наприклад, у статистиці туризму, цін, ринку праці, нерухомості,
- **спутникові дані**, наприклад, у сільськогосподарській статистиці.
- **дані з мобільного телефону**, наприклад, в отриманні даних про переміщення біженців
- **за даними з карток Visa** визначаються сфери використання даних з цих карток,
- **дані з касових апаратів** двох великих гіпермаркетів використовуються для статистики цін і національних рахунків,
- **дані з датчиків**, наприклад, з системи автоматичного розпізнавання номерних знаків (ANPRS).

Відповідно до ст. 10 Закону про державну статистику, індивідуальні ідентифікаційні дані, зібрані в статистичних дослідженнях, підлягають абсолютному захисту.

Локальний банк даних, Геостатистичний портал містить, серед іншого дані аж до рівня гміни.

Попри все користувачі відчувають ще брак інформації. А це органи місцевого самоврядування, наукова спільнота та окремі реципієнти, а також ЗМІ.

- Короткий огляд інтерв'ю з п. Piotr Wierzchoslawski, польським експертом, заступником директора Департаменту стратегії інвестиційного планування та моніторингу міської ради Кракова

Хоча законодавство Польщі не передбачає окремого правового регулювання місцевої статистики, на підставі Закону «Про публічну статистику» 1995 року Рада Міністрів затверджує щороку Програму статистичних досліджень, серед яких постійні статистичні спостереження і 200 додаткових серед іншого, зокрема, передбачають також отримання інформації на місцевому рівні. Законодавством регулюється функціонування реєстрів, фінансова звітність.

...Також є бази даних, які регулюються розпорядження голови статистичного відомства Польщі. ...органи влади на рівні воєводства мають системи моніторингу розвитку воєводства до рівня гміни (базовий рівень самоврядування Польщі).

Зокрема ж, в Кракові діє банк інформації про місто та метрополію, який поки ще не має окремого правового регулювання і діє в рамках Стратегії розвитку.

Національний адміністративно-територіальний поділ на місцевому (муніципальному) рівні визначається територіальним реєстром. Це два рівні даних: воєводства, повіти, гміни, серед гмін розрізняються міські гміни, місько-сільські гміни та сільські гміни.

...Паралельно існує європейський поділ NUTS1 7 регіонів з 16 воєводств, NUTS2 -17 одиниць і NUTS3 – 73 одиниці – повіти і міста на правах повітів. Від 2017 року з узгодженням Євростату впроваджено LAU – гміни, яких є близько 2500.

Щодо даних:

...Існує портал обміну даними з центральним органом. Дані в громадах збираються спеціальними відділами, які накопичують дані в себе, потім електронним способом передають в центральний орган.

...Також дані беруться з фінансової звітності, яка надходить до міністерства фінансів, дані про освіту нагромаджуються в окремих базах міністерства освіти. Місто працює з центральними органами влади – їх реєстрами. Окремо треба виділити національний геопортал, де є вся просторова інформація. Гміни та повіти створюють свої геопортали, дані з яких агрегуються і складають загальнодержавну систему.

Основні замовники місцевої статистики:

...виконавчі органи самоврядування, мешканці...дуже багато запитів від підприємців...

Особливості Загальнодержавного перепису населення:

...в Польщі розглядають два підходи: перший – орієнтація на поєднання даних електронних реєстрів, другий – французька модель, що п'ять років перманентно проводить перепис якоїсь частини населення і потім інтерполювати дані на державу.

Про використання реєстрів як джерел даних:

...скандинавська модель... розвиток місцевої статистики... у розвитку реєстрів державних...

Реєстри як базове джерело даних, яке доповнюється анкетними дослідженнями.

...іде робота над технологією..., яка дозволяє поєднувати дані з різних реєстрів за допомогою платформи віртуалізації даних.

Чи досвід Франції щодо джерел даних на базі досліджень та анкетувань?

Коли ...необхідні дані для розвитку міста на значно нижчому рівні, ніж гміна - для мікрорайону, дільниці.

Типи джерел даних:

...публічні реєстри, статистичні дослідження головного управління статистики, опитування, панельні дослідження, дані з інших публічних інституцій...

Фінансування:

...Фінансування статистичних досліджень до рівня гміни проводиться з державного бюджету. Дані з центрального банку даних є безкоштовними.

Розробки - система "Stradom":

...для управління містом ...15 галузей, які мають декілька сотень показників. Ці показники із державної статистики, власних служб і опитувань.

Види та методи збору даних на місцевому (муніципальному) рівні - від файлів Екселя до гуртівні даних за технологією "Delta Lake". А ще дані мобільних операторів, дані аерофотознімання, дані камер, датчиків руху велосипедистів тощо

Методологія:

...Місто розробляє свою методологію власних спостережень і методологію показників. Методологію статистичних спостережень державних опрацьовує Держстат.

Єдина державна статистична база даних

...включає в себе інформацію до рівня гміни. Просторові дані місто тримає на своїх серверах. База даних системи Stradom побудована на MSSQL.

Статистичні продукти

...Є продукти паперові і електронні, дата портал міста Кракова. Використовуються всі типи представлення інформації. На місцевому рівні публікуються щорічники з даними та аналізом розвитку міста. За три тижні ...портал відкритих даних міста.

Конфіденційність забезпечують:

...Закон про публічну статистику ...Закон про охорону особистих даних ...Система управління безпекою даних на рівні гміни (норма ISO).

Плани:

...Пониження рівня статистики нижче рівня гміни. В скандинавських країнах популярна "Neighborhood statistic", для Франції - французька статистика дільниці, тобто дрібні статистичні одиниці...

Під час інтерв'ю з польськими експертами було додатково встановлено

- **Закон про офіційну статистику** (прийнятий в Польщі 29 червня 1995 р.) повністю гармонізований з положеннями Європейського Союзу.
- Цей Закон, зокрема, регулює використання офіційних реєстрів та інформаційних систем державного управління в державній статистиці.
- Програма статистичних досліджень офіційної статистики (Statistical survey program of official statistics - PBSSP)¹³⁴ є основним довідковим документом для отримання інформації про певне опитування. Програму статистичних досліджень офіційної статистики щорічно визначає Рада Міністрів у формі Постанови. Статистична рада визначає проект PBSSP на кожен наступний рік за пропозицією,

¹³⁴ <https://bip.stat.gov.pl/en/statistical-survey-program-24/>

підготовленою Президентом Центрального статистичного управління (President of the Central Statistical Office – CSO).

- **Статистичні дослідження**, включені до цієї Програми, **фінансуються з бюджету**.
- Є **визначені теми**, за якими на рівні громади передбачені статистичні дослідження/спостереження.
- **Фінансування статистичних досліджень** до рівня гміни проводиться з державного бюджету. Дані з центрального банку даних є безкоштовними.
- **Конфіденційність даних** на рівні гміни забезпечують: Закон про офіційну статистику, Закон про охорону особистих даних та Система управління безпекою даних на рівні гміни.
- **Цікавий** - серед видів та методів збору даних на місцевому (муниципальному) рівні – **вид отримання даних за технологією “Delta Lake”**. Delta Lake - це рівень зберігання з відкритим вихідним кодом, побудований на озері даних. Озеро даних¹³⁵ – це велике хмарне сховище в режимі реального часу, здатне приймати будь-які обсяги даних у різних форматах. Сюди вони потрапляють у неструктурованому вигляді, не проходячи попередньої підготовки. Озеро даних не пред’являє до інформації, що завантажується, ніяких вимог і не має певної схеми її розміщення.
- **Розробка Кракова - System informatyczny STRADOM**. Застосунок STRADOM¹³⁶ (STRAtegia Dużego Obszaru Miejski - Стратегія великої міської території) було створено у рамках партнерського проєкту «Моніторинг якості публічних послуг у Кракові». Його метою є моніторинг показників якості життя та функціонування якості публічних послуг у межах каталогу галузевих індикаторів та показників, передбачених Стратегією розвитку міста Кракова (див. Рис. 2.8). Система STRADOM дозволяє вести каталог показників¹³⁷, планувати стратегічні інструменти управління (програми, проєкти, портфелі проєктів та проєктні мережі), бюджетні завдання у зв’язку з довгостроковим фінансовим прогнозом та стратегією міста, а також створювати звіти та аналізи.

Рис. 2.8 - Вигляд каталогу показників у системі STRADOM

Dodaj nowy wskaźnik			
	Symbol	Nazwa	Formuła
	W		
	W10_T	Dynamika zmian gęstości sieci transportu zbiorowego - geograficzna	$(M17_T)/(M2_P)$
	W11_T	Udział nawierzchni dróg zmodernizowanych w sieci	$(M18_T)/((M6_T)+(V7_T)+(M8_T))$
	W12_T	Udział torowisk zmodernizowanych w sieci	$(M19_T)/((M9_T)+(V10_T))$
	W13_T	Realizacja zintegrowanych węzłów przesiadkowych	$(M20_T)/(M21_T)$
	W14_T	Udział długości sieci transportu zbiorowego objętych systemami sterowania ruchem	$(M22_T)/(M17_T)$
	W15_T	Wzrost poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego	$((M23_T)+(M24_T))/(M12_T)$
	W16_T	Stopień realizacji liczby miejsc postojowych w systemie P&R	$(M25_T)/(M25_T)$
	W8_T	Dynamika zmian w korzystaniu z komunikacji miejskiej przez mieszkańców	$(M16_T)$
	W9_T	Dynamika zmian gęstości sieci transportu zbiorowego - demograficzna	$(M17_T)/(M1_A)$

- **Польські орієнтири у сфері міської статистики** – скандинавський досвід (“Neighborhood statistic” - статистика околиць, а також використання реєстрів як

¹³⁵ <https://www.rbcgrp.com/ua/ozera-danih-ta-shovishha-danih-hmarni-dzherela-dlja-analitiki-v-rezhimi-realnogo-chasu/>

¹³⁶ System informatyczny STRADOM- Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Krakowa - BIP MK - https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=67584

¹³⁷ Monitoring realizacji strategii rozwoju w Krakowie – Integrator Danych Miejskich (danemiejskie.pl) <https://danemiejskie.pl/projekt/monitoring-realizacji-strategii-rozwoju-w-krakowie/>

джерел даних) та французький (щодо “пониження” територіального розрізу статистики та використання джерел даних на базі досліджень та анкетувань).

НІМЕЧЧИНА: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Основним нормативним документом є Федеральний закон про статистику¹³⁸, який визначає обов'язки та відповідальність федерального статистичного відомства.

Відповідно до цього **закону**:

- федеральна статистика має завдання безперервного збору, обробки, представлення та аналізу даних про масові явища;
- принципи нейтральності, об'єктивності та професійної незалежності утворюють керівний принцип офіційної статистики;
- обов'язками респондентів є надання інформації;
- офіційна статистика зобов'язана зберігати конфіденційність наданої для федеральної статистики індивідуальної інформації.

Загальнофедеральні огляди офіційної статистики («федеральні статистичні обстеження») здійснюються у співпраці між Федеральним статистичним відомством та статистичними відомствами 16 федеральних земель.

Серед зобов'язань Федерального статистичного відомства такі види діяльності¹³⁹, як:

- методична та технічна підготовка до проведення різних статистичних обстежень;
- подальший розвиток Федеральної статистичної програми;
- взаємна координація статистичних обстежень;
- складання та публікація федеральних результатів.

Збір і обробка даних до рівня федеральних земель здійснюється переважно статистичними відомствами федеральних земель. Процедури забезпечення якості збору, обробки, розповсюдження даних **відповідають стандартам** Європейської статистичної системи (ESS) та Кодексу практики європейської статистики. Отримана статистична інформація **доступна всім**: політикам, уряду, адміністрації, бізнесменам і громадянам.

Поділ територіальних одиниць для статистики в Німеччині

Номенклатура територіальних одиниць статистики (NUTS) — це стандарт геокодування для посилання на підрозділи Німеччини для статистичних цілей. Стандарт розроблений і регулюється Європейським Союзом. Код NUTS для Німеччини – DE.

У Німеччині¹⁴⁰ регіони **NUTS-1** відповідають **федеральним землям** (Bundesländer). Населення всіх європейських регіонів NUTS-1 загалом становить від 3 до 7 мільйонів жителів. Регіони **NUTS-2** зазвичай мають від 800 000 до 3 мільйонів жителів. У Німеччині цей рівень відповідає **державним регіонам**, відомим як Regierungsbezirke. Регіони **NUTS-3** зазвичай мають населення від 150 000 до 800 000 жителів. Регіони Німеччини **NUTS-3** – це райони, відомі як Kreise або kreisfreie Städte.

Попри те, що класифікація NUTS намагається створити порівнювані регіони на всіх ієрархічних рівнях, регіони на даному рівні можуть **досить суттєво відрізнятися** за площею землі, населенням, економічною потужністю та адміністративним значенням. У Німеччині, наприклад, федеральні землі Берлін, Гамбург, Мекленбург-Передня Померанія та Саар **одночасно функціонують** як регіони **NUTS-1 і NUTS-2**.

¹³⁸ Gesetz über die Statistik für Bundeszwecke (Закон про статистику для федеральних цілей – BStatG), https://www.gesetze-im-internet.de/bstatg_1987/index.html

¹³⁹ <https://www.destatis.de/EN/About-Us/Our-Mission/bundesstatistik.html?nn=21470>

¹⁴⁰ https://www.destatis.de/Europa/EN/Methods/Classifications/OverviewClassification_NUTS.html

Нижче NUTS знаходиться ще один рівень - **місцева адміністративна одиниця (LAU)**. У Німеччині¹⁴¹ LAU 1 - це колективні муніципалітети (Verwaltungsgemeinschaften), а LAU 2 - це муніципалітети (Gemeinden).

У рамках регіональної статистики наявна **довідкова Муніципальна інформаційна система**¹⁴² (GV-ISys), в якій зберігаються територіальні ключі адміністративного поділу та основна інформація про кожен політично незалежний муніципалітет Німеччини.

Підходи до формування груп показників

Статистична інформація з 1990 року представлена на офіційному сайті статистики за **єдиною технічною та методологічною системою на єдиній платформі GENESIS** - платформі даних Федерального статистичного управління. GENESIS – це статистична інформаційна система, заснована на метаданих, спільно розроблена статистичними відомствами Федерації та земель (рис. 2.9).

Регіональна база даних Німеччини (рис. 2.10) надає детальні результати офіційної статистики Федерації та земель. Запропоновані таблиці в основному базуються на Регіональному каталозі статистичних даних та Спеціальній програмі Regio-Stat. Історичний каталог регіональних статистичних даних документує зміни в таблицях Regio-Stat з моменту першої публікації в 1983 році до наших днів. Усі три регіональні каталоги статистичних даних доступні на порталі статистики.

Рис. 2.9 - Вигляд веб-інтерфейсу статистичної інформаційної системи GENESIS¹⁴³

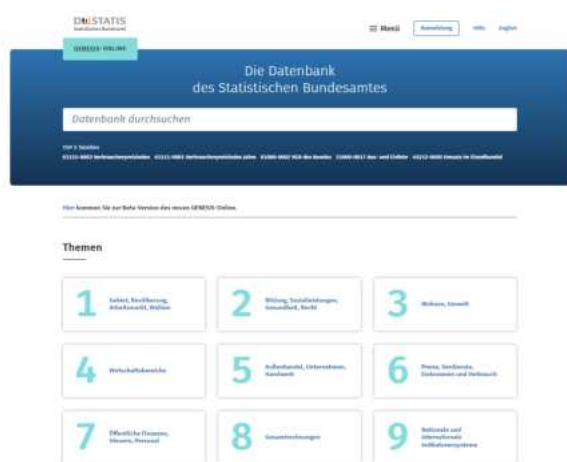
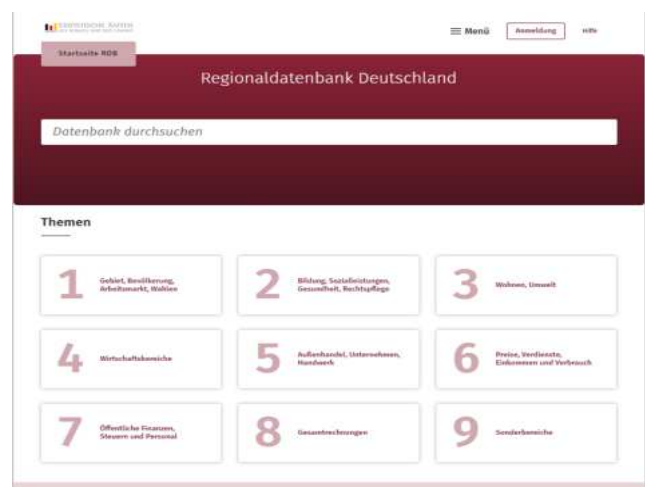

Рис. 2.10 - Вигляд вебінтерфейсу Регіональної бази даних Німеччини¹⁴⁴

Вся статистика ієрархічно впорядкована за темами (на основі класифікації EVAS; EVAS - Єдина статистика статистичних відомств Федерації та земель). Користувач може зробити вибір часу і вибір характеристик (наприклад, окремих секторів економіки або федеральних земель чи окремих районів і незалежних міст Німеччини). Можна окремо переглянути **список всіх характеристик**, що зберігаються в GENESIS-Online, з великою кількістю додаткової інформації про них, а саме: пояснення характеристики (за наявності) та перелік статистичних даних, як і перелік таблиць, що підтверджують обрану характеристику¹⁴⁵.

¹⁴¹ Anlagen zur Dokumentation Verwaltungsgebiete, URL:

https://sg.geodatenzentrum.de/web_public/gdz/dokumentation/deu/anlagen_vg.pdf,

¹⁴² https://www.destatis.de/EN/Themes/Countries-Regions/Regional-Statistics/_node.html

¹⁴³ <https://www-genesis.destatis.de/genesis/online>

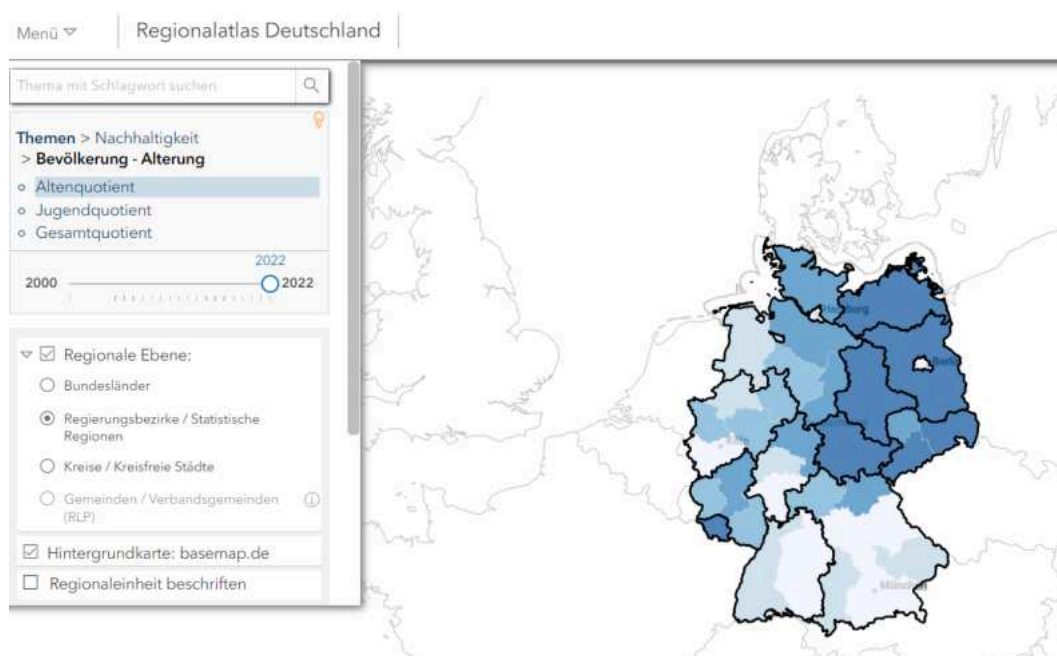
¹⁴⁴ <https://www.regionalstatistik.de/genesis/online>

¹⁴⁵ <https://www-genesis.destatis.de/genesis/online?Menu=Hilfe#abreadcrumb>

Регіональна база даних Німеччини використовує **восьмизначний офіційний код** муніципалітету (AGS) як систему кодів міст для міждисциплінарної програми публікацій Regio-Stat. AGS призначається статистичними відомствами Федерації та земель уніфіковано та оновлюється в Муніципальній інформаційній системі (GV-ISys). На додаток до програми публікацій Regio-Stat, окремі статистичні дані, такі як мікроперепис населення (EVAS 12211), рахунки федеральних земель (EVAS 19321) та результати економічних рахунків охорони здоров'я (EVAS 88*), доступні в регіональній базі даних для Німеччини за додатковою пропозицією.

Нове видання Регіонального атласу (рис. 2.11) для Німеччини (лише німецькою мовою) статистичних відомств Федерації та земель **візуалізує понад 160 показників з 20 предметних областей** для земель, адміністративних районів, міст, не приєднаних до адміністративного району, та сільських районів. Це ще більше полегшує проведення надрегіональних порівнянь також на рівні муніципалітету.

Рис. 2.11 - Вигляд онлайн Регіонального атласу Німеччини¹⁴⁶

Джерела даних:

- дані переписів;
- статистична звітність підприємств, установ - охоплює різні галузі економіки та сфери діяльності;
- спеціальні статистичні спостереження за окремими напрямками;
- дані інших обстежень та досліджень;
- використання нових експериментальних джерел даних¹⁴⁷ (дані дистанційного зондування Землі, такі як супутникові дані або аерофотознімки, та штучний інтелект, дані сканера в статистиці споживчих цін, дані мобільних телефонів, дані про бронювання з онлайн-платформ тощо).

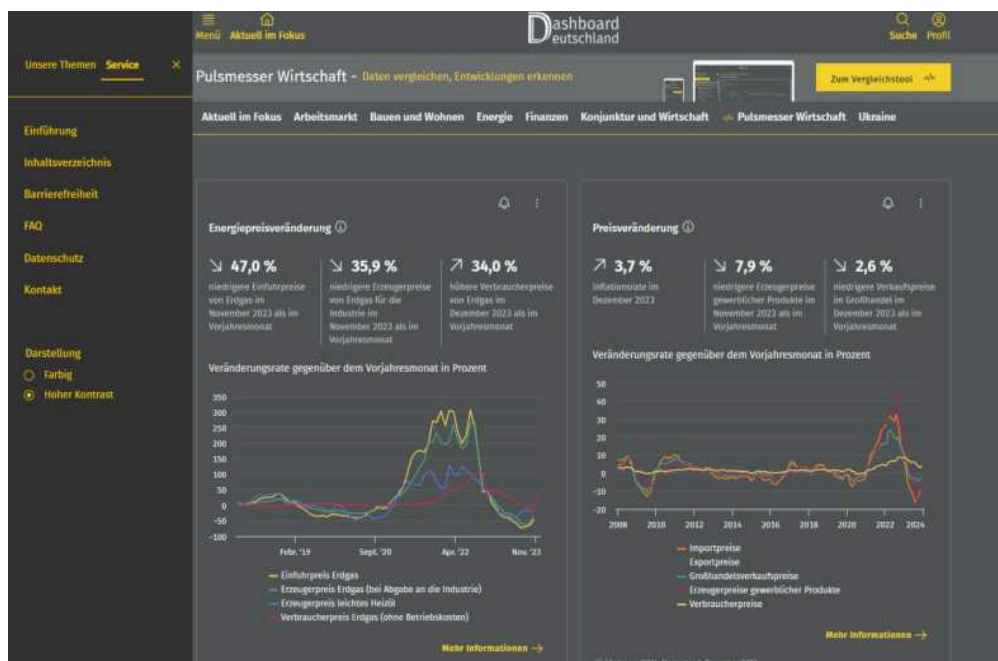
Цифрові рішення:

¹⁴⁶ <https://regionalatlas.statistikportal.de/>

¹⁴⁷ https://www.destatis.de/DE/Service/EXSTAT/_inhalt.html#464608

- Федеральне статистичне відомство використовує цифрові технології для автоматизованої обробки, інтеграції та аналізу даних із гарантованою якістю від респондентів, реєстрів та інших зовнішніх джерел;
- цифрова програма Федерального статистичного відомства (Destatis) забезпечує швидкий і легкий доступ до даних у зручних форматах, є стратегічною основою цифрової трансформації Федерального статистичного відомства¹⁴⁸.
- GENESIS-Online - статистична інформаційна система, заснована на метаданих;
- Regionaldatenbank Deutschland - онлайн Регіональна база даних Німеччина;
- вебскрейпінг для отримання тестових даних для адміністративних реєстрів;
- цифрова візуалізація статистики¹⁴⁹:
 - Regionalatlas Deutschland - Регіональний атлас, що базується на Регіональній базі даних Німеччини.
 - Атлас перепису населення 2011 року на основі 1-кілометрової сітки.
 - Атлас сільськогосподарської статистики (5 або 10-Км сітки).
 - Інтерактивний атлас нещасних випадків показує ДТП на регіональному рівні.
 - Інші тематичні атласи – Статистика транспорту внутрішніх водних шляхів, Статистика морського транспорту, Статистика авіаперевезень, Статистика зовнішньої торгівлі.
 - Інтерактивні карти – Міграція. Інтеграція. Регіони; Інтерактивна карта, що показує енергоспоживання промисловості у 2022 році за районами.
 - Інтерактивна сітка на тему «Експериментальна фігура населення з географічною прив'язкою» - на рівні муніципалітету для сітки 1x1 км для всієї Німеччини за допомогою даних мобільної мережі.
 - Інтерактивні діаграми (Вікова структура населення, Житло в Німеччині).
 - Dashboard Deutschland - візуалізація соціально та економічно значущих даних з різних предметних областей (рис.2.12).

Рис. 2.12 Вигляд Dashboard Deutschland¹⁵⁰

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики в Німеччині:

¹⁴⁸ <https://www.destatis.de/EN/About-Us/Goals-Strategy/digital-agenda.html>

¹⁴⁹ https://www.destatis.de/EN/Service/Statistics-Visualised/_node.html

¹⁵⁰ <https://www.dashboard-deutschland.de/#/>

- публікації Федерального статистичного управління та статистичних служб федеральних земель - періодичні та разові видання, які можна безплатно завантажити в Статистичній бібліотеці;
- щотижневі статистичні звіти, які доступні у вигляді збірки таблиць, тематично розділених на три предметні області «Населення і зайнятість», «Ціни й фінанси» і «Економіка, торгівля і транспорт» або у вигляді повного пакета;
- вільний доступ до баз даних GENESIS-Online та Regionaldatenbank Deutschland у розрізі територіальних одиниць;
- надання додаткових послуг та персоналізованих функцій для зареєстрованих користувачів;
- можливість замовлення спеціалізованих статистичних збірників та довідок за запитом;
- онлайн-сервіси візуалізації та пошуку даних за регіонами на офіційному порталі Федерального статистичного управління;
- відкриті дані¹⁵¹ - доступ до даних для подальшої обробки (інформація призначена для веброзробників, журналістів і організацій, що займаються обробкою даних), зокрема:
 - GENESIS-Online: API/веб-сервіси та вебінтерфейс¹⁵² (інформація та документація для інтеграції інтерфейсів у власні програми користувачів).
 - Короткострокові економічні показники у CSV-файлах для подальшої обробки.
 - Карти та геодані - вибрані карти та дані федеральних і державних статистичних служб для завантаження та подальшого використання.

Висновки. Перевагою німецької статистики є впровадження у статистику сучасних цифрових технологій високої якості. Для України Німеччина це також наочний приклад того, як можна здійснювати веб-поширення статистики і на загальнодержавному, і на регіональному рівні за **єдиною технічною та методологічною системою та на єдиній платформі** (GENESIS) та одночасно забезпечувати вільний онлайн-доступ до великої кількості даних на різних територіальних рівнях, зокрема до даних місцевих адміністративних одиниць.

АВСТРІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Закон про федеральну статистику 2000 року¹⁵³, Бюлетень федеральних законів I № 163/1999 зі змінами, формує загальну правову основу та містить основні положення щодо федеральної статистики. Індивідуальна статистика впорядковується окремими правовими актами. Офіційна статистика також повинна відповідати основним принципам виробництва європейської статистики у відповідності зі спеціальними правовими актами ЄС.

Поділ територіальних одиниць для статистики в Австрії

Статистичне управління Австрії підтримує різні регіональні розподіли та публікує їх за допомогою таблиць або карт. Це можуть бути адміністративні одиниці (федеральні штати, політичні округи, муніципалітети) або інші адміністративно-територіальні одиниці, такі як судові округи чи регіональні виборчі округи, що формуються на основі виборчого регламенту Національної ради. Також охоплено традиційно керовані територіальні підрозділи, такі як міста та поштові індекси, а також регіональні підрозділи муніципалітетів (райони статистичного перепису). Є ще територіальні підрозділи, для яких розмежування зроблено з використанням статистичних даних (райони міст, населені пункти), а також поділ одиниць NUTS, які використовуються в статистиці ЄС.

Також використовуються регіональні одиниці статистичної сітки, які не залежать від адміністративних кордонів чи інших просторових поділів.

¹⁵¹ https://www.destatis.de/DE/Service/OpenData/_inhalt.html

¹⁵² <https://www.destatis.de/DE/Service/OpenData/genesis-api-webservice-oberflaeche.html>

¹⁵³

<https://www.statistik.at/ueber-uns/aufgaben-und-grundsaeetze/rechtsgrundlagen/bundesstatistikgesetz-und-verordnung-ueber-europaeische-statistiken>

NUTS-коди Австрії (АТ) налічують три рівні^{154,155}:

- 3 NUTS 1 - важливі соціально-економічні регіони - відповідають групам федеральних земель Австрійської Республіки;
- 9 NUTS 2 - основні регіони для застосування регіональної політики - збігаються з адміністративно-територіальними одиницями першого порядку - федеральними землями Австрійської Республіки;
- 35 NUTS 3 - малі регіони і великі міста, що відповідають адміністративно-територіальним одиницям першого порядку - групам політичних округів Австрії та їх частин.

Раніше існували рівні NUTS 4 и NUTS 5. З набранням чинності в липні 2003 року нових правил вони були перейменовані відповідно в LAU 1 и LAU 2 (Місцеві адміністративні одиниці). Ці рівні не є обов'язковими, а є тільки статистичними доповненням до NUTS системи.

Локальні (місцеві) адміністративні одиниці Австрії це:

- 35 LAU 1 - прирівняні до рівня NUTS 3;
- 2100 LAU 2 — спільноти.

Підходи до формування груп показників

Статистика відображається з прив'язкою до територіального рівня в розрізі тематичних розділів (рис. 2.13), а саме - міграції та чисельності населення, ринку праці, розвитку економіки, будівництва, зовнішньої торгівлі, туризму, енергетики та навколишнього середовища, сільського та лісового господарства, державних фінансів та податків.

Рис. 2.13 - Тематичні розділи на сайті Статистики Австрії¹⁵⁶

Джерела даних

Австрійська національна статистична система є високоцентралізованою. Статистичне управління Австрії, як Національний статистичний інститут (NSI), відповідає за переважну більшість європейських і федеральних статистичних даних, що виробляються в Австрії. Немає регіональних офісів, які звітують перед Національним статистичним інститутом (НСІ). Є централізована єдина система збору даних, створення та розповсюдження статистичної інформації.

¹⁵⁴ <https://wibis-steiermark.at/glossar/allgemein/nuts/>

¹⁵⁵ https://www.statistik.at/fileadmin/publications/Gemeindeverzeichnis_Stand_1.1.2019.pdf

¹⁵⁶ <https://www.statistik.at/>

Відповідно до Закону про федеральну статистику інші федеральні органи влади можуть бути залучені як федеральні органи статистики на основі федеральних законів і правових актів ЄС.

Федеральні землі та муніципалітети мають невеликі статистичні служби. Вони використовують федеральну статистику для своїх цілей, але також можуть створювати власну регіональну статистику.

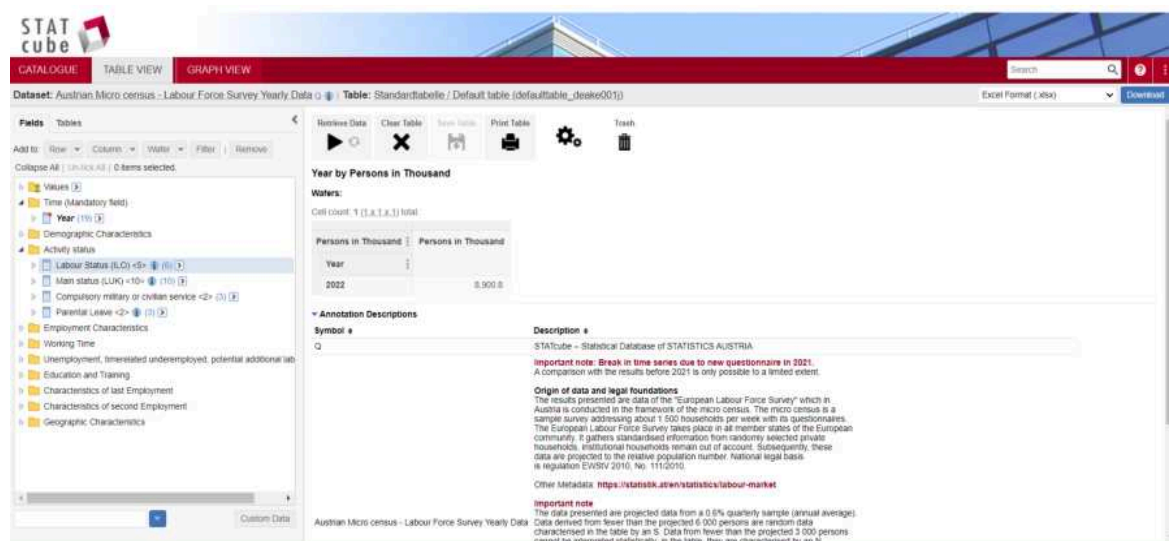
Для передачі даних використовується STATbox (FTAPI) — це програма, за допомогою якої можна здійснювати безпечний (зашифрований) спеціальний обмін даними (отримання та надсилання) навіть великих файлів.

Цифрові рішення:

- **STATcube** - це статистична база даних Статистичної служби Австрії (рис. 2.14).

За допомогою STATcube можна отримувати статистику відповідно до потреб і виводити її у різних форматах. Назва «STATcube» відноситься до терміну «куб даних». Багатовимірні дані розглядаються як елементи куба. STATcube містить дані з усього спектру статистики Австрії.

Рис. 2.14 - Онлайн база даних StatCube¹⁵⁷

STATcube є загальнодоступною базою в обмеженому обсязі безкоштовно («гостьовий доступ»). Гостьовий доступ дозволяє отримати доступ до оглядових даних, для яких розмір таблиці також обмежений. Платні послуги передбачають через реєстрацію придбання підписки з метою отримання великих обсягів даних, доступ до даних, заблокованих у гостьовому доступі. Запити в STATcube виконуються виключно через веб-інтерфейс, запропонований на веб-сайті.

- **Статистичний атлас Австрії.** Це статистична інформація Австрії, яка доступна у геопросторовому форматі. Особливості Статистичного Атласу Австрії детально (включаючи повний перелік показників атласу та рівні їх деталізації) проаналізовані в Проєкті USAID¹⁵⁸.

¹⁵⁷ <https://statcube.at/statistik.at/ext/statcube>

¹⁵⁸ Кращі практики створення геостатистичних інформаційних систем: досвід Австрії. - Проєкт USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА») hoverla.org.ua

Зокрема, у матеріалах експертів ГОВЕРЛА зазначено, що “Статистичний Атлас використовує різні рівні агрегування та деталізації інформації: міжнаціональний, суб-регіональний (з можливістю створення штучних територіальних утворень для потреб агрегації даних), регіональний, місцевий та пооб’єктний. А інструменти атласу дозволяють швидко та зручно обробляти великі обсяги інформації, візуалізувати необхідні дані та зберігати відібрані дані, як у картографічному вигляді, так і у форматі електронних таблиць.

Деталізація визначається для кожного показника окремо і дозволяє аналізувати одну і ту саму інформацію у агрегованому та дезагрегованому вигляді. Статистичний Атлас містить розділ з регіональними класифікаціями, у якому відображені варіанти групування територій за різними ознаками (включаючи штучні утворення та специфічні групування). Класифікації містять повний перелік усіх адміністративних одиниць (у т. ч. у формі електронних таблиць), які були включені до такого об’єднання.”

Картографічні дані атласу відзначаються насиченою та яскравою палітрою кольорів, можливістю задання рельєфу, використання статистичної сітки тощо (рис. 2.15).

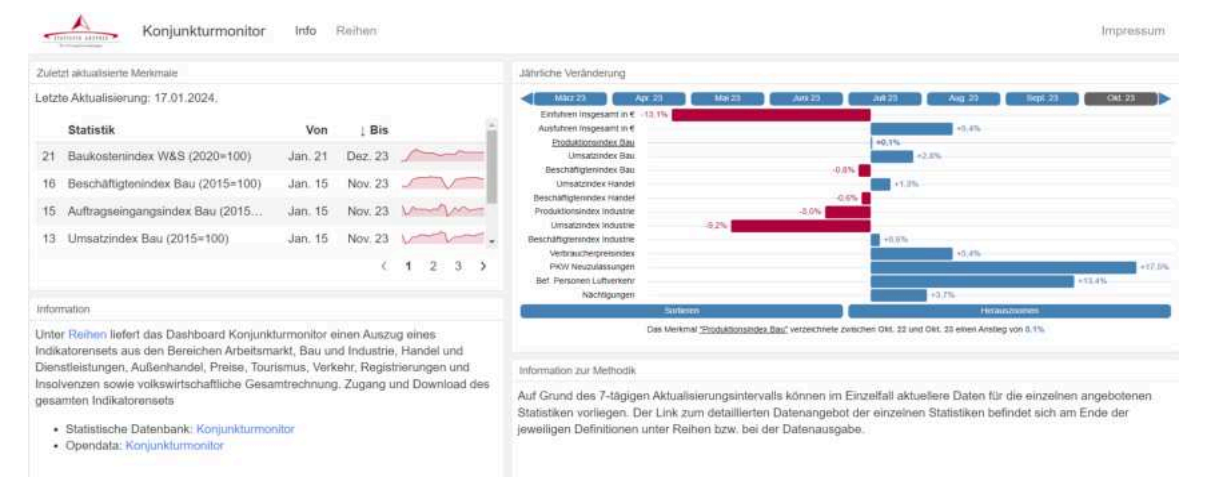

- Чітко висвітлити регіональні відмінності допомагають також і інші карти, схеми, анімації і таблиці. Серед них¹⁵⁹ карта ДТП, поточне розташування шкіл на основі клітинок сітки, атлас імен, атлас пасажирів, атлас внутрішньої міграції, атлас новобудов, огляд структури сільського господарства, атлас смертей.
- **Економічний монітор** (рис. 1.16) об’єднує 86 економічних характеристик із сфер ринку праці, будівництва та промисловості, торгівлі та послуг, зовнішньої торгівлі, цін, туризму, транспорту та національного обліку.

На додаток до відображення на інформаційній панелі дані доступні як індивідуальний набір даних у статистичній базі даних STATcube та як файл CSV (включно з файлом JSON на порталі відкритих даних Statistics Austria.

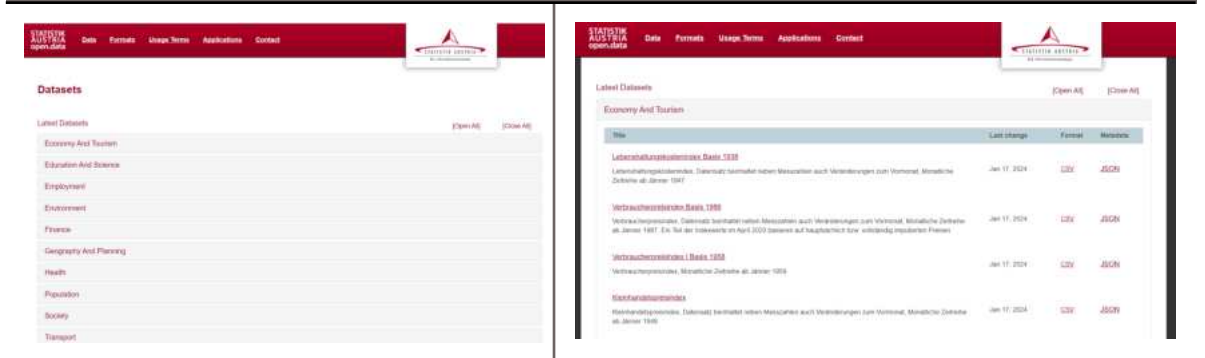
¹⁵⁹ <https://www.statistik.at/services/tools/tools/interaktive-karten>

Рис. 2.16 - Вигляд Економічного монітору¹⁶⁰

- Портал відкритих даних (рис. 2.17) - актуальна статистична інформація з низки тем, які охоплює статистичне управління Австрії. Цей портал наразі працює як пілотний проект, внаслідок чого кількість даних, які тут публікуються, не повністю охоплюють весь спектр інформації.

Рис. 2.17 - Вигляд сторінок Порталу відкритих даних - головної¹⁶¹ та з даними

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Данії:

- публікації - періодичні і разові видання;
- онлайн статистична база, інформаційні панелі, API дані;
- картографічні дані.

Висновки. Дуже цікавими є вирішення представлення статистичної інформації Австрії у геопросторовому форматі. Досвід Австрії може бути використаний для створення національної геостатистичної системи України.

ШВЕЦІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Офіційна статистика¹⁶² регулюється відповідно до Закону про офіційну статистику (2001:99) та Постанови про офіційну статистику (2001:100), в яких, серед іншого, зазначено, що:

¹⁶⁰ <https://monitor.statistik.at/>

¹⁶¹ <https://data.statistik.gv.at/web/catalog.jsp>

¹⁶² <https://www.scb.se/en/About-us/official-statistics-of-sweden/>

- офіційна статистика має бути доступною для цілей публічної інформації, розслідувань та досліджень;
- вона має бути об'єктивною та доступною для громадськості, неупередженою, актуальною та якісною, науково обґрунтованою;
- офіційна статистика, пов'язана з окремими особами, повинна бути дезагрегована за статтю, якщо немає особливих причин для цього;
- муніципалітети та регіони, муніципальні асоціації повинні надавати інформацію для офіційної статистики;
- коли офіційна статистика публікується, вона повинна бути позначена як Офіційна статистика Швеції;
- які державні органи, відповідальні за офіційну статистику.

Центральне бюро статистики Швеції SCB відповідає за розробку, підготовку та поширення офіційної статистики та іншої державної статистики. Воно також відповідає за **координацію системи** офіційної статистики у Швеції, до якої входять 26 органів, відповідальних за офіційну статистику у своїх галузях компетенції (на сайті статистики Швеції є лінки на веб-сторінки всіх цих органів¹⁶³). Основні **замовники** та користувачі – це **уряд та інші державні установи**. Також є клієнти з приватного сектору та серед дослідників¹⁶⁴.

Основне завдання – надавати користувачам та клієнтам статистику для прийняття рішень, обговорення та дослідження. Загальний регламент ЄС про захист даних (GDPR) є частиною шведського законодавства. Центральне бюро статистики Швеції SCB у своїй роботі дотримується також таких міжнародних керівних принципів, як Кодекс практики європейської статистики, Фундаментальні принципи офіційної статистики ООН та Декларація ISI про професійну етику. Вартість фінансування становить понад мільярд крон на рік, половина з яких припадає на державні асигнування.

Щорічним опитуванням охоплені респонденти, які включені до Статистичного реєстру підприємств¹⁶⁵ Швеції. Існує обов'язок надавати інформацію для цього опитування відповідно до Закону про офіційну статистику (2001:99). Статистика також регулюється Постановою про офіційну статистику (2001:100).

Статистичний реєстр підприємств Швеції включає **всі підприємства та робочі місця** у Швеції, незалежно від організаційно-правової форми, галузі та розміру. Вся інформація про окремі підприємства, представлена в опитуванні, розглядається як конфіденційна відповідно до Закону про публічний доступ до інформації та секретність (2009: 400). Інформація в Діловому реєстрі регулюється Постановою про Загальний реєстр підприємств (1984: 692).

Поділ територіальних одиниць для статистики у Швеції

У кодах NUTS¹⁶⁶ (Номенклатура територіальних одиниць статистики) Швеції (SE) виділяють три рівні: **NUTS1** (землі – шведською landsdelar), **NUTS2** (Національні території – шведською riksområde), **NUTS3** (округи – шведською Län). Нижче рівнів NUTS **два рівні LAU** (місцеві адміністративні одиниці): LAU1 (збігається з NUTS3) та LAU2 (Муніципалітети – шведською kommuner). Класифікації NUTS та LAU використовуються для збору, обробки, аналізу та поширення регіональної статистики. На офіційному сайті Статистичного управління Швеції розміщено Файли мап різного географічного поділу у форматі PDF¹⁶⁷, зокрема NUTS у Швеції (з 01.01.2008).

Центральне бюро статистики Швеції SCB відповідає за перелік регіональних територій та визначення кодів для них. В цей час Швеція налічує 21 округ (län) і 290 муніципалітетів (kommuner). Система виведення коштів REGINA, що допомагає стежити за розвитком

¹⁶³ <https://www.scb.se/en/About-us/official-statistics-of-sweden/government-agencies-responsible-for-official-statistics/>

¹⁶⁴ <https://www.scb.se/en/About-us/>

¹⁶⁵ <https://www.scb.se/en/data-collection/surveys/examination-of-information-in-statistics-swedens-business-register/>

¹⁶⁶ https://www.scb.se/contentassets/1e02934987424259b730c5e9a82f7e74/nuts_1_2_3_20080101.pdf

¹⁶⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/kartor-over-indelningar/>

регіональних територій у Швеції, має послугу перегляду меж різних територій (округів - län, муніципалітетів - kommuner і парафій - församlingar) на обраний рік та їх змін з 1952 року. Також у статистичній базі даних SCB з 1 січня 2018 року надається статистика у розрізі округів та муніципалітетів за **загальнонаціональним класифікатором DeSO¹⁶⁸** (демографічні статистичні райони), включаючи статистику населення, житловий фонд і фінанси домогосподарств.

DeSO¹⁶⁹ поділяє Швецію на 5984 райони (områden), в яких на початку проживало від 700 до 2 жителів. Поділ враховує географічні умови, щоб кордони проходили, наскільки це можливо, по вулицях, водотоках і залізницях, наприклад. Важливими будівельними блоками, які використовуються для створення DeSO, є **міські райони та виборчі округи**. DeSO не має назв, лише коди. Це коди, які потрібно знати, щоб використовувати статистику.

Загальнонаціональний поділ RegSO¹⁷⁰ - Регіональні статистичні домени - застосовується з 1 червня 2020 року та відповідає межах округу та муніципалітету. RegSO поділяє Швецію на 3363 райони (områden) з населенням від 663 до 22 622 жителів. Кількість RegSO в муніципалітетах варіюється від двох до 147 областей. Найпоширеніша кількість – **від п'яти до дев'яти RegSO на муніципалітет**. RegSO – це поділ, який залишиться незмінним з часом, за винятком адаптації до змін окремих муніципальних або окружних кордонів. RegSO був створений шляхом агрегування DeSO (демографічних статистичних районів) і надання йому позначення (відповідної назви).

Цікавим є також медичний поділ - Health Care Regions - регіони та пункти з надання первинної медичної допомоги. Стосується статистичних даних у сферах охорони здоров'я, медичної допомоги та соціальних послуг¹⁷¹.

Підходи до формування груп показників

Показники регіональної (зокрема, муніципальної) статистики формуються у розрізі округів та муніципалітетів, рівнів RegSO та DeSO. Виділяють річні та короткотермінові (місяць, квартал) показники. Регіональна статистика відображається для статистики населення, будівництва, транспорту, туризму та розміщення, домогосподарств, статистики у сфері підприємницької діяльності. Статистичні дані, що публікуються щоквартально або щомісяця, вимагають ручної компіляції в часові ряди.

Джерела даних:

- статистична звітність підприємств, установ;
- обстеження домогосподарств;
- статистичні реєстри;
- адміністративні дані.

Цифрові рішення:

- веб-застосунок «Муніципалітети в цифрах» (рис. 2.18) - інформація про муніципалітети за вибором або за визначеною через мобільний телефон геолокацією, порівняння двох муніципалітетів;

¹⁶⁸

<https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/deso---demografiska-statistikomraden/deso-tabellerna-i-ssd--information-och-instruktioner/>

¹⁶⁹

<https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/deso---demografiska-statistikomraden/>

¹⁷⁰ <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/regso---regionala-statistikomraden/>

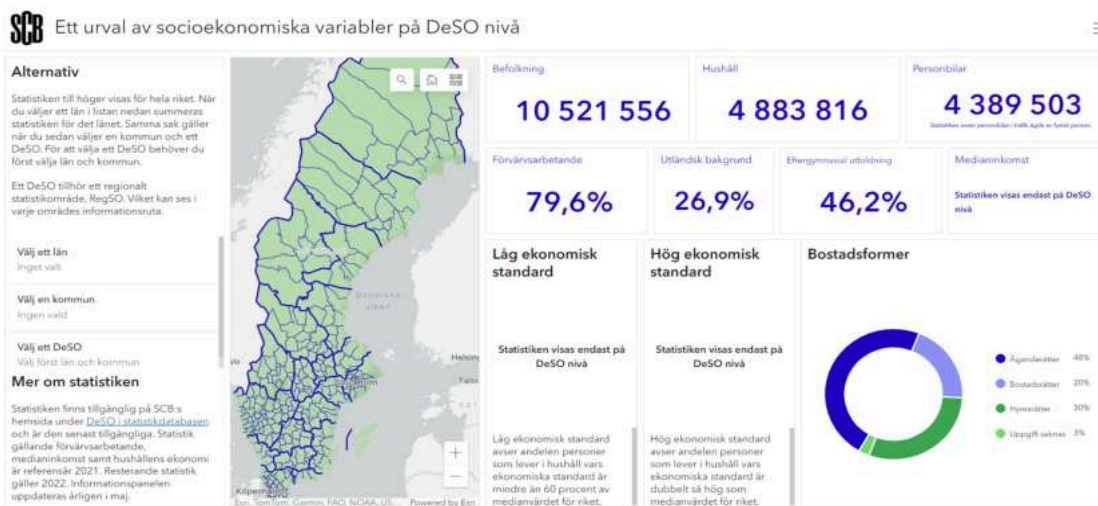
¹⁷¹ <https://www.socialstyrelsen.se/en/statistics-and-data/statistics/statistical-databases/>

Рис. 2.18 - Результат вибору у вебзастосунку «Муниципалітети в цифрах»¹⁷²

- таблиці з поділом DeSO¹⁷³ та Regso¹⁷⁴ в Статистичній базі даних;
- онлайн інформаційні панелі DeSO (рис. 1.19) та RegSO¹⁷⁵;

Рис. 2.19 - Вигляд інформаційної панелі DeSO¹⁷⁶

- інформаційна система REGINA (рис.2.20):

¹⁷² <https://kommunsiffror.scb.se/>

¹⁷³

<https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/deso---demografiska-statistikomraden/deso-tabellerna-i-ssd--information-och-instruktioner/>

¹⁷⁴

<https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/regso---regionala-statistikomraden/regso-tabellerna-i-statistikdatabasen---information-och-instruktioner/>

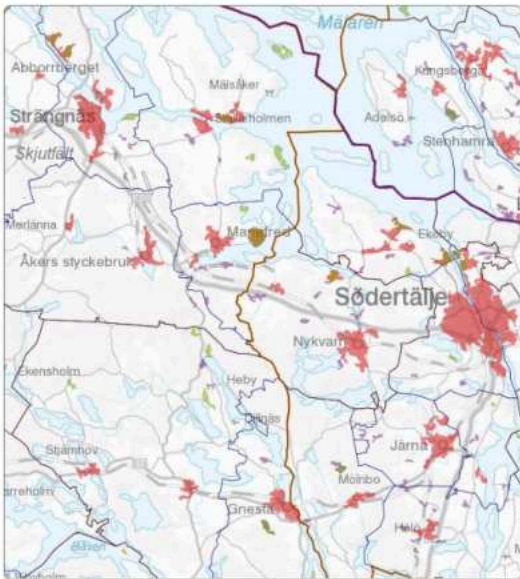
¹⁷⁵ <https://experience.arcgis.com/experience/38497f73d8614c74bce6a90ed5bfc9d1>

¹⁷⁶ <https://experience.arcgis.com/experience/e4193ec8653d4c67801ae302f708a6db>

SCB Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Startsida Indelningar Indelningsändringar Pdf-Kartor

Välkommen till REGINA - Uttagssystemet för regionala indelningar!

Regionala indelningar

I REGINA kan du se vilka län, kommuner och församlingar som var aktiva ett visst år från 1952 och framåt. Det finns även information kring tätorter, småorter, fritidshusområden, distrikt och landskap, men de sträcker sig inte lika långt tillbaka i tiden. Du kan se koder, namn och datum då de inregistrerades och eventuellt avregistrerades.

Du kan även se de förändringar som ägt rum sedan 1952 för län, kommuner och församlingar. Vilka länssammanslagningar skedde 1998? Vilka kommuner har bytt namn? Vilka församlingar delades 2015?

Det går också att följa ett visst län, en kommun eller en församling från 1952 och framåt? Har en utvidgning skett eller har den delats eller upphört?

Det finns även pdf-kartor över länsindelningen från 1974 och framåt.

SCB:s kartsök för regionala indelningar

- Класифікаційна база даних¹⁷⁸, в тому числі з регіональними класифікаціями.

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Швеції:

- публікації Центрального бюро статистики Швеції SCB та інших державних органів, відповідальних за офіційну статистику - періодичні і разові видання;
- вільний доступ до онлайн баз даних SCB, інформаційних панелей та інформаційної системи REGINA;
- вільний доступ до відкритих даних SCB через API та через геодані;
- дані та статистика за замовленням. Серед пропозицій - місцевий економічний аналіз (LEA) - спрямований на проекти місцевого розвитку, групи місцевого розвитку та сільські громади, які хочуть розвивати свою територію. Є приклад¹⁷⁹. Статистика подається у вигляді звіту, що складається з таблиць і графіків.

Висновки. Статистика Швеції демонструє на своєму офіційному веб-сайті різноманітні цифрові рішення представлення та візуалізації даних місцевої статистики. Цікавим є поєднання різних розрізів територіальних поділів (адміністративних, географічних, статистичних, медичних) та навіть використання визначеної через мобільний телефон геолокації у висвітленні статистичних даних.

Швеція - це також країна, яка очолює консорціум країн (окрім Швеції це ще Данія, Фінляндія, Норвегія) з розробки уніфікованого спеціалізованого програмного забезпечення для

¹⁷⁷ <https://regina.scb.se/indelningar>

¹⁷⁸ <https://metadata.scb.se/klassdb.aspx>

¹⁷⁹ https://www.scb.se/contentassets/d5ce11510123479e8b1a824bf2a0fce8/exempel_lea_rapport.pdf

веб-поширення статистики PXWEB. На офіційному сайті статистики Швеції всі бази даних використовують веб-сервіс PXWEB, у тому числі для **поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики Швеції**.

Сервіс PXWEB дозволяє маніпулювати з представленням даних (представляти статистику у вигляді таблиці та графіка; сортувати, виконувати прості розрахунки; конвертувати та зберегти результат у різні файлові формати (в тому числі API), формувати та зберігати свої запити до бази даних.

Цей сервіс задіяний і в Україні для баз даних населення України та Всеукраїнського перепису населення - версія PXWEB 2008 року. Також PXWEB версії 2011 використовується Статбанком Львівської статистики. Проте шкода, що новий Портал Держстату, як видно з його тестової версії, навіть не орієнтується на використання для банку даних таких програмних засобів. Хоча оновлені версії PXWEB можуть бути адаптовані та впроваджені в Україні. Тим більше, що PXWEB та продукти PX-сімейства є безкоштовними для статистичних служб¹⁸⁰ і використовуються більш ніж 40 країнами світу.

АНАЛІЗ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю ЗІ ШВЕДСЬКИМИ ЕКСПЕРТАМИ

Зі шведськими експертами було заплановано два глибоких напівструктурованих інтерв'ю.

- Інтерв'ю з п. Linda Johansson, ГІС-експертом зі Статистики Швеції, було проведено 12.03.2024.
- Друге інтерв'ю стосовно більш загальних питань зі сфери муніципальної та регіональної статистики фактично замінила письмова відповідь зі Статистики Швеції, яку підготували фахівці - Marie Glanzelius (ÖREBRO), Linda Larserö (Ekonomisk statistik och analys - Економічна статистика та аналіз), Barbro von Hofsten (sakkunnig - експерт). Відповідь була надіслана 19.03.2024.

- Короткий огляд інтерв'ю з п. Linda Johansson, ГІС-експертом зі Статистики Швеції

Основна увага в інтерв'ю була зосереджена на ГІС-системах. Зокрема мова йшла про ГІС-розробки DeSO та RegSO¹⁸¹.

...Роботи стосовно ГІС-інформаційних панелей DeSO та RegSO фінансуються державою. Основними користувачами є широка громадськість, дослідники, муніципалітети та особи, які приймають рішення. ГІС-розробки DeSO та RegSO не регулюються окремими нормативно-правовими актами. Для ГІС-картографування використовують Mapinfo, Arcgis та QGIS. Дашборди DeSO та RegSO відображають дані різноманітної тематики.

Класифікація DeSO була створена через потребу в аналізі невеликих географічних територій для демографічної статистики. Класифікація RegSO побудована як агрегація DeSO. DeSO зі схожими соціально-економічними характеристиками агрегуються в RegSO. Агрегації були зроблені муніципалітетами.

Якість ГІС-інформації особливо актуальна, та вона визначається багатьма факторами.

...Геодані часто надходять від інших органів влади в різних форматах, а це означає, що дані частково потребують перевірки якості, геокодування та адаптації до інфраструктури даних Статистики Швеції. Тому ручної роботи є ще достатньо.

Геодані класифікуються відповідно до стандартів метаданих, таких як кодування та інші атрибути, картографічна проекція, геометрична структура тощо, і завантажуються в бази даних SQL зі стандартизованими інтерфейсами, які легко поєднуються з

¹⁸⁰ <https://www.scb.se/en/services/statistical-programs-for-px-files/>

¹⁸¹ Att göra en presentation (kartografiska.se) -

<https://kartografiska.se/wp-content/uploads/2D-Kartdagar-2021-SCB-Linda-Johansson.pdf>

інформацією *ht'cnhsd*, наприклад, з реєстрами населення, але геодані також зберігаються у форматах з відкритими стандартами, таких як геопакети. Директива INSPIRE містить детальні специфікації даних.

Важливо, щоб геодані були узгодженими і не містили геометричних помилок, таких як шипи, шматки, перекриття тощо. Це також стосується структури метаданих з визначеннями даних та іменуванням стовпців.

Наразі іде робота над їх гармонізацією. Коли дані будуть відповідати тим же стандартам, що й у багатьох інших державних органах, вони стануть частиною національної платформи геоданих¹⁸².

Питання відкритих даних та доступу до даних, обміну інформацією не менш важливі.

...Існує велика кількість органів влади, які надають відкриті дані, що є життєво важливими для роботи Статистичного управління Швеції у створенні геоданих.

Доступ до даних здійснюється як через угоди з постачальниками даних, так і регулюється законодавством (наприклад, якщо говорити про Квартирний Реєстр).

Реєстри з мікроданими про населення, земельні ділянки та компанії / робочі місця не є відкритими даними.

Взаємодія та інтеграція даних відбувається на національному рівні.

Чи регулюється така взаємодія/інтеграція законом? Окрім INSPIRE, директива Європейського Парламенту та Ради про відкриті дані є переглянutoю версією попередньої директиви PSI. Директива про відкриті дані має на меті зробити публічну інформацію більш доступною. Це означає, серед іншого, що різні суб'єкти суспільства повинні мати можливість використовувати публічну інформацію для створення нових продуктів і послуг. (*Öppna data-direktivet - Regeringen.se*)

Статистична база даних Статистики Швеції широко використовується і також може бути інтегрована користувачами в ГІС. Наприклад, можна пов'язати статистику DeSO зі своєю географією.

Рівень агрегації даних залежить від постачальника даних і типу даних. Те саме і для оновлення інформації.

Коли йде мова про обмін, то це в першу чергу, питання вирішення узгодження даних, їх гармонізації. Навіть, якщо це офіційні дані від інших. Обмін – означає також ділитися з кимось своєю інформацією. І дуже добре, що статистика, що розробляється, є корисною, що користувачі отримують правильну статистику від Статистичного управління.

Належне документування даних є ключовим фактором для забезпечення своєчасності та якості ГІС-інформації.

- Короткий огляд письмової відповіді зі Статистики Швеції, яку підготували фахівці - Marie Glanzelius (ÖREBRO), Linda Larserö (Ekonomisk statistik och analys - Економічна статистика та аналіз), Barbro von Hofsten (sakkunnig - експерт)

Законодавство Швеції:

...Зобов'язання надавати інформацію є обов'язковим відповідно до Закону (2001:99) про офіційну статистику та Положення (2001:100) про офіційну статистику.

На місцевому (муніципальному) рівні є:

¹⁸² National geodata platform | Lantmäteriet (lantmateriet.se)

...Норми Статистики Швеції (SCB-FS 2023:19) щодо даних для статистики річних звітів муніципалітетів, регіонів і муніципальних асоціацій, зведення рахунків.

...Деагрегація даних на муніципальному рівні (мікродані).

Статистика Швеції є єдиним виробником офіційної та місцевої (муніципальної) статистики.

Основні замовники місцевої (муніципальної) статистики:

...Центральні державні органи, Шведська асоціація місцевих органів влади та регіонів (організація роботодавців, яка представляє та захищає органи місцевого самоврядування у Швеції).

Щорічно план статистичних спостережень, у тому числі для місцевої (муніципальної) статистики, складає та затверджує Статистика Швеції. Щодо Плану обов'язковим є його схвалення основними клієнтами. План охоплює основні види діяльності. Для статистичних робіт для місцевих (муніципальних) потреб передбачено Державне фінансування.

Основні типи джерел:

...В основному опитування. Сучасні джерела не використовуються.

Які види статистичних спостережень доступні на місцевому (муніципальному) рівні?

...Економічні дані (наприклад, звіт про доходи та баланс) на мікрорівні.

Частка даних місцевого (муніципального) рівня в загальному обсязі річних даних:

...Близько 90 відсотків даних є на муніципальному чи регіональному рівні.

Види та методи збору даних на місцевому (муніципальному) рівні:

...Електронні анкети. Поєднання стандартного інструменту звітності та анкет Excel.

Розробником методологічних положень про організацію та проведення статистичного спостереження, в тому числі для потреб місцевої (муніципальної) статистики, є Методологічний відділ Статистичної служби Швеції.

У Швеції є єдина державна статистична база даних Statistikdatabasen¹⁸³, яка також має дані до місцевого (муніципального) рівня. Крім неї для місцевого рівня існує база даних Kolada. Kolada надає веб-сервіс для доступу до стандартизованих ключових показників ефективності (key performance indicators - KPI), що стосуються муніципалітетів та організаційних підрозділів Швеції. База даних створена та підтримується RKA (Rådet för främjande av kommunala analyser - Рада сприяння муніципальному аналізу). Вона містить приблизно 6000 ключових цифр для муніципалітетів і регіонів¹⁸⁴.

До всіх показників баз є вільний доступ. Адміністраторами баз є Статистика Швеції та RKA. Використана програмна платформа - Microsoft Windows, сервер Microsoft SQL.

Типи статистичних продуктів:

...Електронне видання, он-лайн бази даних

Типи представлення даних:

...Табличні, API

Доступ (рівень доступу - вільний, для зареєстрованих користувачів, за запитом):

¹⁸³ <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

¹⁸⁴ <https://www.rka.nu/radetforframjandeavkommunalaanalyser/koladapraktisktstod.44675.html>

...Рівень доступу вільний, за запитом...

Структура статистичної інформації на місцевому (муніципальному) рівні:

...Дані на муніципальному рівні доступні за видами діяльності

Конфіденційність

Жодних проблем із конфіденційністю, оскільки дані поширюються на мікрорівні.

Який загальний рівень задоволення вимог (потреб) користувачів?

Високий рівень.

Основними користувачами статистичних продуктів, зокрема користувачами даних місцевої (муніципальної) статистики є замовники, тобто Центральні державні органи, Шведська асоціація місцевих органів влади та регіонів.

У підсумку, на думку експертів, основні питання та проблеми місцевої (муніципальної) статистики - це те, що

...Муніципалітети не завжди дотримуються стандартного плану рахунків, рекомендованого у Швеції, що може створити проблеми, коли мова йде про інтерпретацію даних.

Власні висновки, спостереження:

Муніципальні дані у Швеції загалом мають високу якість. Респонденти завжди прагнуть надати точні дані.

- З огляду на шведське інтерв'ю та текст письмової відповіді було додатково встановлено:

- **На місцевому рівні регламентуються Норми Статистики Швеції¹⁸⁵ (SCB-FS 2023:19¹⁸⁶) щодо даних для статистики річних звітів муніципалітетів, регіонів і муніципальних асоціацій, зведення рахунків**
- **Статистика Швеції є єдиним виробником офіційної та місцевої (муніципальної) статистики.**
- **Основними замовниками місцевої (муніципальної) статистики є Центральні державні органи та Шведська асоціація місцевих органів влади та регіонів.**
- **Основні типи джерел даних на місцевому рівні – через опитування, електронні анкети.**
- **У Швеції є єдина державна статистична PXWEB база даних Statistikdatabasen, яка, у тому числі, має дані до місцевого (муніципального) рівня. Крім неї для місцевого рівня існує база даних Kolada.**
- **У Швеції з 2006 року діє Рада сприяння муніципальному аналізу - RKA¹⁸⁷ (Rådet för främjande av kommunala analyser). Рада сприяння муніципальному аналізу, RKA, є некомерційною асоціацією, сформованою у співпраці між державою та муніципалітетами та регіонами Швеції (Sveriges Kommuner och Regioner - SKR). Місія RKA полягає в тому, щоб сприяти відстеженню та аналізу різноманітних заходів у муніципалітетах і регіонах, надаючи аналітичну підтримку та навчання, а також надаючи статистику в базу даних Kolada.**

¹⁸⁵ <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/regelverk-och-policyer/foreskrifter/uppgiftslamnande/scb-fs-202319/>

¹⁸⁶ <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/regelverk-och-policyer/foreskrifter/>

¹⁸⁷ Om RKA | Rådet för främjande av kommunala analyser | SKR - <https://www.rka.nu/radetforframjandeavkommunalaanalyser/omrka.44717.html>

- **До всіх показників баз є вільний доступ.** Для зареєстрованих користувачів – ще доступ за запитом.
- **Муніципальні дані у Швеції загалом мають високу якість.**
- **Роботи стосовно ГІС-інформаційних панелей DeSO та RegSO фінансуються державою.**
- **ГІС-розробки DeSO та RegSO не регулюються окремими нормативно-правовими актами.**
- **Взаємодія та інтеграція даних відбувається на національному рівні.**
- **Існує велика кількість органів влади, які надають відкриті дані.** Доступ до даних здійснюється як через угоди з постачальниками даних, так і регулюється законодавством.
- **Належне документування даних є ключовим фактором для забезпечення своєчасності та якості ГІС-інформації.**

ДАНІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Вимоги¹⁸⁸ до офіційної статистики впливають із Закону про статистику Данії - "Lov om Danmarks Statistik"¹⁸⁹, який забезпечує офіційну основу для офіційної статистики в Данії, та зі Статистичного кодексу статистики Данії. Крім того, статистика повинна відповідати вимогам, розробленим у міжнародному співробітництві. Офіційна статистика також повинна відповідати вимогам якості, сформульованим у Європейському кодексі практики Європейської статистики, який включає прозорість щодо методів та виробничих процедур.

TIMES¹⁹⁰ – це **система документації** Статистичної служби Данії. Система документує дані, включені до статистики Статистичної служби Данії. Сама статистика задокументована в статистичній документації. TIMES складається із загальної бази даних з пов'язаними з нею інструментами для опису наборів даних і змінних.

Поділ територіальних одиниць для статистики в Данії

Класифікація «Регіони, провінції та муніципалітети, v1:2007-», NUTS_V1_2007¹⁹¹. Чинна з: 1 січня 2007 р.

Результатом реформи на законодавчому рівні, яка набула чинності 1 січня 2007 року, стала нова місцева та регіональна структура всієї країни з двома адміністративними рівнями – регіонами та муніципалітетами.

Адміністративна розбивка регіонів, провінцій і муніципалітетів так узгоджується з Номенклатурою територіальних одиниць статистики (NUTS): Код NUTS для Данії – DK, а ієрархія з трьох рівнів NUTS виглядає так: рівень **NUTS1** – Данія, **NUTS2** - Регіони (данською: Regioner), **NUTS3** - Провінції (данською: Landsdele).

Нижче рівнів NUTS **два рівні LAU** (місцеві адміністративні одиниці): LAU1 - Муніципалітети (данською: Kommuner), LAU2 - Парафії (данською: Sogne). На додаток в класифікації Регіони, провінції та муніципалітети ще виділяють окремо сільськогосподарські провінції¹⁹².

Класифікація¹⁹³ "Муніципальні групи, v1:2018-", KOMMUNEGRUPPER_V1_2018 має такий опис - виходячи з доступності робочих місць та кількості жителів у найбільшому місті муніципалітету, муніципалітети Данії поділяються **на п'ять груп**:

¹⁸⁸ <https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/kvalitet-for-statistikproduktion>

¹⁸⁹ <https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/kvalitet-for-statistikproduktion/lovgivning>

¹⁹⁰ <https://www.dst.dk/en/TilSalg/Forskningsservice/Dokumentation>

¹⁹¹ <https://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/nuts>

¹⁹² <https://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/landbrugslandsdele>

¹⁹³ <https://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/kommunegrupper>

- столичні муніципалітети (Capital Municipalities);
- міські муніципалітети (Metropolitan Municipalities);
- провінційні муніципалітети (Provincial Municipalities);
- приміські муніципалітети (Commuter Municipalities);
- сільські громади (Rural Municipalities).

Це групування може бути використане для аналізу географічних відмінностей у Данії.

Ступінь урбанізації (DEGURBA)¹⁹⁴ – це класифікація, яка поділяє муніципалітети за щільністю населення та кількістю жителів у найбільшому місті муніципалітету. Як доповнення до DEGURBA Євростату, Статистичне управління Данії для використання в данському контексті зробило підрозділ на райони середньої щільності та малонаселені райони за кількістю жителів у найбільшому місті муніципалітету.

Підходи до формування груп показників

Статистика, що публікується в StatBank у розділі “Муніципальні рахунки” (рис. 2.21, 2.22):

Рис. 2.21 - PXWEB-вигляд дерева Статбанку Данії¹⁹⁵ для статистики муніципалітетів¹⁹⁶

The screenshot shows a tree structure for 'Accounts and budgets of municipalities' in the StatBank Denmark interface. The tree is organized into several categories:

- Key figures**
 - NGLK Selected financial figures of municipalities by region, key figures, gross/net expenditures and price unit (2008-2022)
- Annual accounts for municipalities**
 - REGK11 Municipal accounts by main accounts - by region, main account, dranst, kind and price unit (2007-2022)
 - REGK31 Municipal accounts by functions - by region, function, dranst, kind and price unit (2007-2022)
 - REGK4 Municipal balances - by region and function (2007-2022)
 - REGK100 Municipal accounts by groupings without text by region, function, dranst, ownership, grouping, kind and price unit (2007-2022)
 - REGK0 Municipal accounts, groupings with text - by region, dranst, function and grouping, ownership, kind and price unit (2018-2022)
- Provisional annual accounts for municipalities**
 - REGK1E Municipalities provisional accounts on main account by main account, dranst and kind (2011-2022)
 - REGK3E Municipalities' provisional accounts by functions - by function, dranst and kind (2011-2022)
- Quarterly accounts for municipalities**
 - REGK63 Municipalities financial assets and liabilities by function (2007Q1-2023Q3)
 - REGK64 Municipalities liquidity (DKK 1,000) by function (2007Q1-2023Q3)
 - REGK65 Municipalities long-term debt (DKK 1,000) by function (2007Q1-2023Q3)
 - REGK73 Movement in liquid assets for the municipalities (DKK 1.000) by function and grouping (2007Q1-2023Q3)
 - REGK74 Movements in long-term borrowing for the municipalities (DKK 1.000) by function and dranst (2007Q1-2023Q3)
- Municipal budgets**
 - BUDK1 Municipal budgets, main accounts - by municipality, main account, dranst, kind and price unit (2007-2023)
 - BUDK32 Municipal budgets, functions - by municipality, function, dranst, kind and price unit (2007-2023)
 - BUDK100 Municipal budgets, groupings without text - by region, function, dranst, ownership, grouping, kind and price unit (2017-2023)
 - BUDK0 Municipal budgets, groupings with text - by region, dranst, function and grouping, ownership, kind and price unit (2019-2023)

At the bottom of the tree, there is an 'Archive' icon.

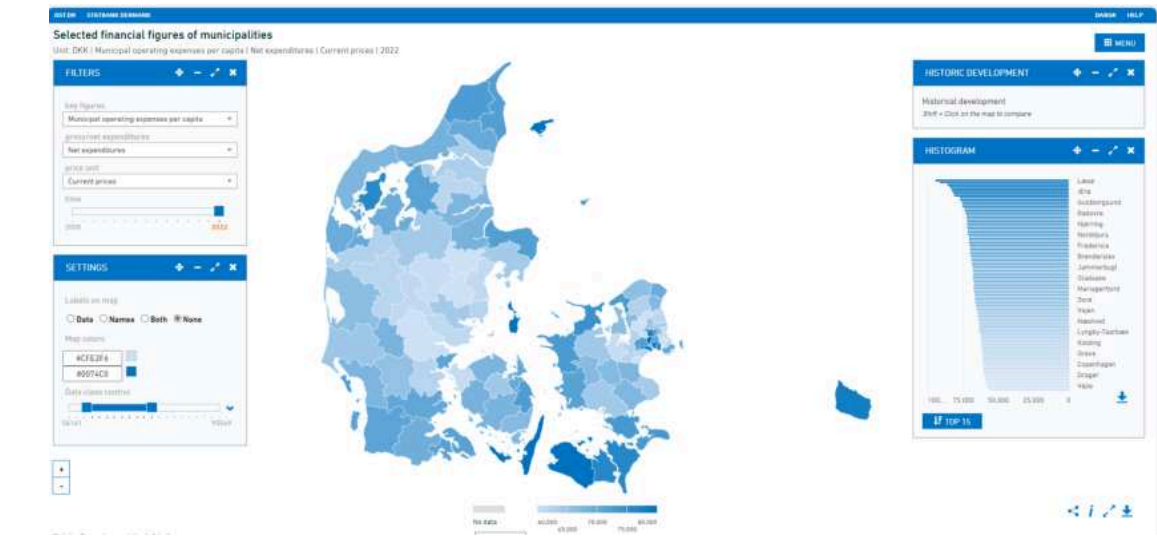
¹⁹⁴ <https://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/degurba-dst>

¹⁹⁵ <https://www.statbank.dk/10188>

¹⁹⁶

<https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/budgetter-og-aarsregnskaber-for-kommuner-og-regi-oner/indhold>

Рис. 2.22 - PXWEB візуалізація на карті показників муніципальної статистики¹⁹⁷

- **Ключові показники.** 12 щорічних ключових показників, де показники бухгалтерського обліку порівнюються з показниками чисельності населення в окремих муніципалітетах. Усі ключові показники вимірюються в данських кронах, як у поточних, так і у фіксованих цінах для всіх 98 муніципалітетів Данії.
- **Бюджети та річні рахунки для муніципалітетів та регіонів.** Статистика містить бюджети муніципалітетів та регіонів, попередні та остаточні річні звіти та їх баланси (рис. 2.21). Бюджети та рахунки базуються на Бюджеті та системах бухгалтерського обліку для муніципалітетів та регіонів, які містять затверджений план рахунків та правила бухгалтерського обліку. Статистика Данії отримує дані відповідно до рівня деталізації, який вказаний в системах Бюджет і Бухгалтерія.

Статистика охоплює період з 2007 року. Старіші часові ряди можна знайти в архіві StatBank. Таблиці розраховані за поточними цінами (1 000 данських крон) і за поточними цінами на одного жителя (DKK). Зобов'язання муніципалітетів та регіонів щодо звітності наведені в Бюджетній та бухгалтерській системах для муніципалітетів та регіонів. Статистика ведеться на основі реєстру. Дані збираються власними фінансовими системами муніципалітетів та регіонів. Порівнянність ускладнюється тим, що методи розрахунку бюджетів та рахунків можуть відрізнятися як у різних муніципалітетах/регіонах, так і з часом, а також тим, що зміни вносяться до планів рахунків на постійній основі. Крім того, у 2007 році стався значний витік даних.

- **Основні показники рахунків муніципалітетів**¹⁹⁸. Мета цієї статистики полягає в тому, щоб представити вибрані ключові цифри з річної звітності муніципалітетів, що становить особливий інтерес, таким чином, щоб полегшити порівняння між муніципалітетами. Ключові показники можна порівняти з 2008 року. Цифри слід інтерпретувати з обережністю через різні методи обліку в різних муніципалітетах, а також у часі. Крім того, постійно вносяться корективи в систему муніципального обліку.

Джерела даних:

¹⁹⁷

<https://www.statbank.dk/statbank5a/Graphics/MapAnalyser.asp?Maintable=NGLK&lang=1&PRISEHED=AARPRIS&BRUTNETUDG=NET&BN%C3%98GLE=DRI&OMR%C3%85DE=101>

¹⁹⁸ <https://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/documentationofstatistics/key-figures-for-municipalities-accounts>

- статистична звітність підприємств, установ;
- обстеження домогосподарств;
- статистичні реєстри;
- адміністративні дані.

Цифрові рішення:

- статистичний банк¹⁹⁹ StatBank;
- Databank API²⁰⁰;
- аналіз регіонів за допомогою данської національної сітки²⁰¹;
- TIMES - система документації Статистичної служби Данії.

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Данії:

- публікації - періодичні і разові видання;
- StatBank, Databank API – безкоштовний онлайн-інструмент і PXWEB база даних статистики Данії. Дані можуть бути завантажені у форматі таблиць, графіків, карт, ряду форматів даних або у вигляді API – залежно від того, чи використовується інтерфейс користувача, чи точка входу API. Подальше використання API безпосередньо в різних власних додатках;
- вільний доступ до системи документації Статистичної служби Данії;
- використання данської національної сітки.

Висновки. Цікавим є те, що Статистикою Данії у PXWEB сервісі задіяно використання інтерактивних графіків/діаграм та карт. Це робить більш сучасною візуалізацію статистичних даних, а у випадку з картами і більш наглядною на рівні місцевої статистики.

АНАЛІЗ ГЛИБИННОГО ІНТЕРВ'Ю З ЕКСПЕРТОМ ДАНІЇ

- Інтерв'ю з п. Jesper Ellemose Skou Jensen, головним радником відділу міжнародного консалтингу Статистики Данії (International Consulting Chief Adviser of Denmark Statistics), було проведено 21.02.2024.

- Короткий огляд інтерв'ю з п. Jesper Ellemose Skou Jensen, головним радником відділу міжнародного консалтингу Статистики Данії

Основна увага в інтерв'ю була стосовно збору/отримання даних, їх якості, своєчасності, рівня забезпечення їх можливої конфіденційності, поширення цих даних та доступу до них їх користувачів, тощо.

Оскільки Данія, як відомо, маленька країна, Закон про статистику, яким керується Статистичне управління Данії, визначено лише на національному рівні, на рівні Данії. У законі є непряме положення, згідно з яким не слід поширювати чи публікувати інформацію на більш детальному рівні, ніж муніципалітет.

...На даний момент в Данії налічується 98 муніципалітетів. 20 років тому було 275 муніципалітетів...

...Для Євростату Статистичне управління Данії надає лише загальні дані по Данії. А потім виробляє це на одному з рівнів NUTS, який в основному підходить для регіонів Данії. Існує п'ять регіонів, які складаються з кількох муніципалітетів. Але для цілей європейської статистики ми надаємо статистичні дані лише на регіональному рівні, а не на рівні муніципалітетів, а на більш широкому регіональному рівні. Більшість статистичних даних, запитуваних Євростатом, актуальні лише на національному рівні.

Виробники офіційної та муніципальної статистики:

¹⁹⁹ <https://www.statbank.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>

²⁰⁰ <https://www.dst.dk/en/Statistik/brug-statistikken/muligheder-i-statistikbanken/api>

²⁰¹ <https://www.dst.dk/en/TilSalg/produkter/geodata/kvadratnet>

...У Данії існує лише централізоване статистичне виробництво, яке охоплює всю країну, і все знаходиться у Копенгагені. Тому немає регіонального налаштування. Галузеві міністерства ведуть дуже мало статистики. У статистиці Данії все централізовано. Є деякі незначні статистичні дані, які готують галузеві міністерства, але вони дуже часто не кваліфікуються як офіційні статистичні дані.

Замовники на муніципальну статистику:

...в основному самі муніципалітети.

...Статистика на рівні муніципалітету в Данії в основному безкоштовна. Якщо вам потрібні дані з нижчою деталізацією, але вони платні, і для цього є модель ціноутворення.

Джерела статистичної інформації:

...В основному все, що робимо, походить з адміністративних джерел даних. Особливо у сфері соціальної статистики... дуже мало досліджень, тому що вони дуже дорогі... статистика доходів і умов життя певною мірою базується на опитуваннях. І вони можуть бути певною мірою розбиті на рівень муніципалітету ...зазвичай опитування проводяться лише на національному рівні. І це питання витрат. Але знову ж таки, лише для 6 мільйонів людей немає великого сенсу проводити їх на регіональному рівні чи на рівні муніципалітету.

...інші джерела - дані касових апаратів, які надають великі супермаркети та великі роздрібні торговці...

...профільні міністерства використовують більш сучасні джерела... Але ці речі не використовуються для статистичних цілей. Вони належать профільним міністерствам для перевірки статистики.

Методологія:

...Більшість методологій фактично визначено Євростатом.

Єдина статистично-інформаційна база даних:

...все, що робимо, все потрапляє в банк статистики в Інтернеті, і все. Адміністраторами цієї бази є статистика Данії. Працює на шведському PXWEB. Оскільки це зведені дані, доступ до них є вільним для всіх.

...не займаємося регіональними продуктами. Хоча робимо деякі карти, але вони взяті з банку статистики, та показують регіональні чи муніципальні відмінності.

Конфіденційність

...Статистичне управління Данії є розробником правил щодо конфіденційності даних у Данії. Існує внутрішній документ, що описує ці принципи конфіденційності, яких повинні дотримуватися всі, хто створює статистику.

...статистика повинна бути безкоштовною і всі повинні мати однаковий доступ. А потім, коли ви переходите на рівень муніципалітету, тоді, звичайно, виникає питання, наскільки детально ви можете це зробити, не вдаючись до проблем конфіденційності? Але це важко зробити в Данії через поєднання грошей і конфіденційності.

- Під час інтерв'ю з експертом Данії було додатково встановлено

- **Закон про статистику**, яким керується Статистичне управління Данії, визначено лише на національному рівні, на рівні Данії. У законі є непряме положення, згідно з яким не слід поширювати чи публікувати інформацію на більш детальному рівні, ніж муніципалітет.

- У Данії існує лише централізоване статистичне виробництво, яке охоплює всю країну.
- **Статистика на рівні муніципалітету в Данії в основному безкоштовна.**
- У Данії **ЄДИНА** статистично-інформаційна база даних. Оскільки це зведені дані, доступ до них є вільним для всіх.
- На додаток до свого інтерв'ю п. Jesper Ellemose Skou Jensen надіслав ще окремі лінки, а саме:
 - Закон про статистику Данії:
...The act on Statistics Denmark can be found here:
<https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/kvalitet-for-statistikproduktion/lovgivning>
 - Про інформаційну безпеку та конфіденційність даних:
...Information security and data confidentiality can be found here:
<https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/datasikkerhed-i-danmarks-statistik>
 - Положення про конфіденційність:
...Our privacy statement can be found here:
[https://www.dst.dk/en/TilSalg/skraeddersyede-loesninger/priser-og-aftalevilkaar/persondata politik](https://www.dst.dk/en/TilSalg/skraeddersyede-loesninger/priser-og-aftalevilkaar/persondata-politik)
 - Різноманітні номенклатури/класифікації, які використовує Статистичне управління Данії:
...The various nomenclatures / classifications used by Statistics Denmark are here:
<https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/kvalitet-for-statistikproduktion>
та нагадав, що **майже всі класифікації базуються на європейських/міжнародних класифікаціях.**
...Again nearly all classifications are based on European / International classifications.
- Відповідно до цих лінків та наведених у них регулятивних положень:
 - **Статистика Данії має розширені процедури та системи для захисту інформації²⁰²** про громадян Данії та підприємств у своїх системах, та **зосереджується на постійному забезпеченні максимальної безпеки даних.** Основні заходи спрямовані на **два типи ризиків: зовнішні**, наприклад хакери, і **внутрішні**, тобто від співробітників і від користувачів зі спеціальним дозволом на використання даних.
 - **У статистиці Данії дотримуються** Європейського загального регламенту захисту даних (European General Data Protection Regulation²⁰³ - GDPR) і Закону Данії про захист даних, який доповнює GDPR.
 - **Офіційна статистика Данії також повинна відповідати вимогам якості²⁰⁴**, сформульованим у Європейському кодексі практики Європейської статистики, яка включає прозорість методів та виробничих процедур.

²⁰² Information security and data confidentiality - Statistics Denmark (dst.dk) - <https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/datasikkerhed-i-danmarks-statistik>

²⁰³ Data protection in the EU - European Commission (europa.eu) - https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/data-protection-eu_en

²⁰⁴ <https://www.dst.dk/en/OmDS/strategi-og-kvalitet/kvalitet-for-statistikproduktion>

ФІНЛЯНДІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Основним нормативним документом є Закон про статистику Фінляндії Tilastolaissa (280/2004, Finlex)²⁰⁵. Закон регулює діяльність Статистичної служби Фінляндії. Основні напрямки діяльності управління - складання статистичних даних і звітів, що описують умови в суспільстві, а також забезпечення загального розвитку офіційної статистики у співпраці з іншими центральними органами влади. До складу Національної статистичної служби²⁰⁶ входять Статистичне управління Фінляндії та 12 інших організацій, більшість з яких є державними установами. Разом ці організації утворюють **національну статистичну екосистему**. Одним із завдань Статистичної служби Фінляндії є управління та розвиток діяльності цієї статистичної екосистеми.

Закон про статистику визначає **чотири статистичні органи**: Статистичну службу Фінляндії, Інститут природних ресурсів Фінляндії, Національний інститут охорони здоров'я та соціального забезпечення та Митницю Фінляндії. Органи статистики мають повноваження збирати дані для статистичних цілей відповідно до обов'язку надавати дані, передбачені Законом Фінляндії про статистику. Закон про статистику містить положення про збір та обробку даних, а також про обов'язок надавати дані. Окрім Закону про статистику, обробка даних для статистичних цілей також регулюється положеннями Закону про персональні дані та Закону про відкритість державної діяльності, Законом про управління публічною інформацією та законодавством ЄС.

Понад 100 виробників даних²⁰⁷ надають дані до Статистичного управління Фінляндії, і отримують **близько 350 наборів даних**. Щомісяця надходить приблизно 14 500 окремих файлів. **Переважна більшість даних (90%) береться з різних реєстрів**. Від постачальників даних збираються лише ті дані, які неможливо отримати з інших джерел. Державні органи мають законодавчо закріплений обов'язок надавати дані з інформації, якою вони володіють. Підприємства, муніципальні організації та некомерційні установи зобов'язані надавати дані з питань, окремо передбачених законодавством.

Файли даних також все частіше витягуються через різні інтерфейси. Зокрема, Статистичне управління Фінляндії використовує вебскрейпінг для збору загальнодоступних даних. Серед постачальників даних - бізнес-підприємства, муніципалітети, інші корпоративні органи та звичайні громадяни, від яких збираються дані для статистики.

Статистична діяльність Фінляндії фінансується шляхом коштів державного бюджету, платних служб та інших центральних органів державної влади та фінансування з ЄС.

Поділ територіальних одиниць для статистики Фінляндії

У кодах NUTS (Номенклатура територіальних одиниць статистики) Фінляндії (FI) виділяють **три рівні: NUTS1** – Материкова Фінляндія, Аландські острови, **NUTS2** – Великі території, **NUTS3** – Регіони. Нижче рівнів NUTS **два рівні LAU** (місцеві адміністративні одиниці): LAU1 - Субрегіони, LAU2 – Муніципалітети. Регіональна класифікація NUTS використовується для статистичних даних, що подаються до Євростату, Статистичного управління Європейського Союзу.

У фінських системах даних і статистичних компіляціях використовуються національні регіональні коди, як-от номери муніципалітетів, надані Агентством з надання цифрових послуг і даних про населення Фінляндії, а також національні коди регіонів.

Муніципалітети, субрегіональні одиниці, регіони та статистичне групування муніципалітетів є основними регіональними класифікаціями, які використовуються в

²⁰⁵ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040280>

²⁰⁶ https://www.stat.fi/org/tilastotoimi/index_en.html

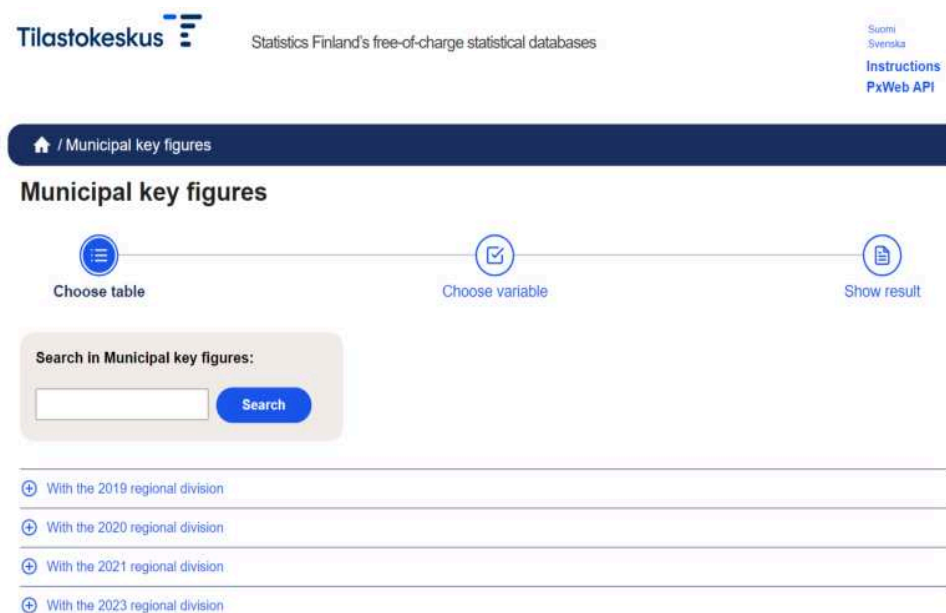
²⁰⁷ <https://stat.fi/en/surveys>

статистичній системі Фінляндії. Інші регіональні класифікації, що базуються на муніципалітетах, що використовуються в статистиці, включають основні регіони, регіональні державні адміністративні агентства (AVI), центри економічного розвитку, транспорту та навколишнього середовища (центри ELY) та округи з надання послуг добробуту. Типи муніципалітетів включають класифікацію вартості життя, класифікацію фінансової спроможності, класифікацію мовного розподілу та класифікацію муніципалітетів.

Підходи до формування груп показників

Чимало **безкоштовних баз даних** Фінляндії²⁰⁸ (наприклад, база даних Ключові показники муніципалітетів - рис. 1.23), які розміщені на офіційному сайті статистики, **містять показники у розрізі до найдетальнішого рівня території: муніципалітету.**

Рис. 1.23 - Вигляд веб-сервісу бази даних Ключові показники муніципалітетів²⁰⁹

Бази охоплюють певні групи показників відповідно до назви бази. Ці статистичні бази даних Фінляндії побудовані за допомогою технології PxWeb. Серед них:

- StatFin містить велику колекцію актуальних статистичних даних про фінське суспільство та населення Фінляндії. Інформація згрупована за різними сферами життя суспільства, серед яких: населення, економіка, житло, транспорт, туризм, споживання, ціни, заробітна плата, енергетика, підприємства та багато інших тем;
- Ключові показники муніципалітетів - основні ключові цифри щодо всіх муніципалітетів Фінляндії (рис. 1.23);
- База даних іммігрантів та інтеграції - ключові дані про населення з іммігрантським минулим та про міжнародну міграцію за останні кілька років;
- Інтеграційна база даних – це база даних, створена у співпраці з Міністерством економіки та зайнятості, яка містить великі дані про іммігрантське населення у Фінляндії;
- База даних податкової адміністрації містить статистичні дані, пов'язані з оподаткуванням бізнесу, оподаткуванням доходів фізичних осіб, оподаткуванням нерухомості, акцизним збором та розвитком податкових надходжень;

²⁰⁸ https://stat.fi/tup/tilastotietokannat/index_en.html#free-of-charge-databases

²⁰⁹ https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/en/Kuntien_avainluvut

- Статистична база даних Рудольфа містить дані про статистику розміщення, туристичні рахунки та туристичний баланс;
- База даних ДТП містить дані про дорожньо-транспортні пригоди, про які повідомили в поліцію Фінляндії, та їх наслідки;
- База даних статистики Traficom містить дані про першу реєстрацію та статистику запасів транспортних засобів, дійсних посвідчень водія та кількості нових посвідчень водія та перших реєстрацій плавзасобів;
- фінансові дані, надані муніципалітетами та об'єднаними муніципальними органами влади Статистичному управлінню Фінляндії до статистичного звітного 2020 року.

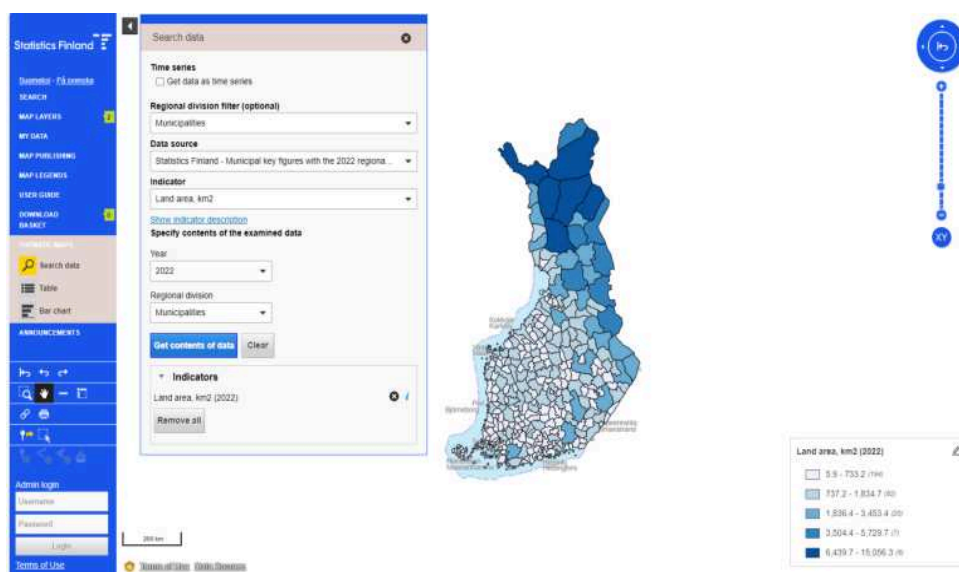
Джерела даних:

- дані офіційних реєстрів;
- статистична звітність підприємств, установ - охоплює різні галузі економіки та сфери діяльності;
- вебскрейпінг загальнодоступних даних;
- дані інших обстежень та досліджень.

Цифрові рішення:

- статистичні бази даних Фінляндії, які побудовані за допомогою технології PXWEB;
- інтерактивні мапи (приклад - рис. 2.24).

Рис. 1.24 - Вигляд інтерактивної тематичної карти²¹⁰

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Фінляндії:

- публікації - періодичні і разові видання;
- PXWEB бази даних;
- відкриті дані (API, географічні).

Висновки. Фінляндія всебічно висвітлює свою муніципальну статистику. На своєму офіційному сайті Статистика Фінляндії надає вільний доступ до багатьох тематичних PXWEB

²¹⁰ <https://tilastokeskus-kartta.swgis.fi/?lang=en>

баз даних, що містять показники у розрізі до найдетальнішого рівня території - муніципалітету. Для України варто звернути увагу досвід Фінляндії щодо широкого використання вебскрейпінгу загальнодоступних даних як джерела статистичних даних.

ФРАНЦІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Правова база для офіційної статистики включає Закон 1951 року та Закон про захист даних²¹¹. Закон 1951 року (№ 51-711 від 7 червня 1951 р. про обов'язковість, координацію та таємницю статистичних даних) визначає повноваження офіційної статистичної системи (SSP), що складається з INSEE та 16 міністерських статистичних служб, які здійснюють статистичні операції у галузі своєї компетенції. Закон також запроваджує право офіційної статистичної служби у доступі до будь-якої бази даних, що знаходиться в розпорядженні адміністрацій. У тому числі коли **ці бази даних захищені професійною таємницею**.

Розробка, виробництво та поширення офіційної статистики здійснюється як офіційною статистичною системою, так і виробниками затвердженими Національною радою зі статистичної інформації (CNIS) або Офіційним Органом статистики (ASP). Місія INSEE – збирати, аналізувати, а також поширювати інформацію про французьку економіку та суспільство по всій території Франції. Офіційна статистика охоплює всі статистичні обстеження, перелік яких складається щороку наказом Міністра економіки та використовує для загальних інформаційних цілей дані, зібрані адміністраціями, державними органами або приватними органами, яким доручено місію державної служби. INSEE проводить велику кількість обстежень домогосподарств.

Статистична конфіденційність **принципово виключає розповсюдження даних**, які дозволили б ідентифікувати відповідних осіб, незалежно від того, чи є вони фізичними, чи юридичними особами. Це зобов'язання обмежує деталізацію інформації, доступної для поширення. З 2004 року перепис населення проводиться **на основі щорічних обстежень**, при цьому загальнонаціональне охоплення досягається в п'ятирічних циклах.

Згідно із законом, INSEE несе відповідальність за регулярне оновлення двох реєстрів:

- BRPP, База даних для реєстру фізичних осіб, що об'єднує Національний реєстр для ідентифікації фізичних осіб та бази даних реєстрації виборців. Це здійснюється за допомогою обмінів між INSEE та муніципалітетами;
- SIRENE, комп'ютеризована система для реєстру компаній та їх установ, використовується для ідентифікації підприємств.

Багато муніципалітетів передають свою інформацію до INSEE комп'ютеризованими засобами (у тому числі через AIREPPNET). AIREPPNET програма для завантаження та передачі файлів між INSEE та муніципалітетами вже діє у понад 5 000 муніципалітетах. INSEE розробляє та модернізує свої пристрої прямої дистанційної передачі, щоб полегшити їх інтеграція в системи управління муніципалітетами.

Поділ територіальних одиниць для статистики Франції

У кодах NUTS²¹² (Номенклатура територіальних одиниць статистики) Франції (FR) виділяють **рівні: NUTS1** (регіони), **NUTS2** (колишні регіони), **NUTS3** (департаменти). Нижче рівнів NUTS є **два рівні LAU** (місцеві адміністративні одиниці): LAU1 (кантони) та LAU2 (комуни). LAU1 з 2017 не виділяється.

Регіональна класифікація NUTS використовується для статистичних даних, що подаються до Євростату, Статистичного управління Європейського Союзу. Адміністративний поділ Франції пов'язаний з інституційно-територіальною організацією французької території. Ці території

²¹¹ <https://www.insee.fr/en/information/2398930>

²¹² <https://coastal-management.eu/governance/france.html>

розташовані в багатьох куточках світу. Французька Республіка поділена на 18 регіонів: 12 у материковій частині Франції та 6 в інших місцях.

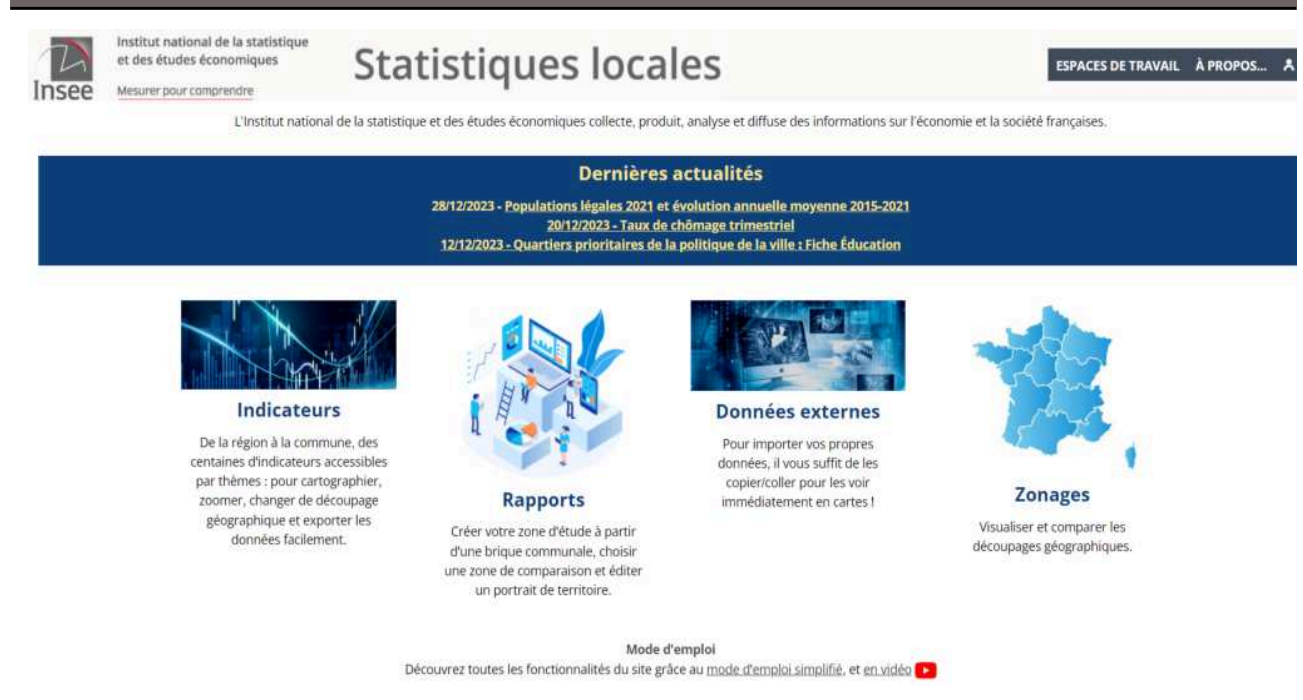
Станом на 1 січня 2023 року, метрополія Франції поділяється на наступні²¹³:

- 18 регіонів;
- регіони поділяються на 101 департамент (місцева влада);
- департаменти поділяються на 34 945 комун (місцева влада).

Підходи до формування груп показників

На офіційному сайті дається перелік статистичних показників у розрізі окремих тем. Групування показників здійснюється у розрізі територій як за статистичним, так і за адміністративним зонуванням. **Локальні дані**²¹⁴ (рис. 2.25) представлені за допомогою інтерактивних таблиць і графіків, спеціального інтерактивного картографічного сайту.

Рис. 2.25 - Вигляд вебсайту Statistiques locales

Сайт Місцева статистика пропонує **картографічний інструмент** для представлення показників та візуалізації локальних даних у вигляді карток інтерактивні діаграми, графіки, зведені листи. Він дозволяє імпортувати власні дані на карту та працювати з ними з інструментами INSEE.

Портрет території дозволяє вибрати показники на спеціально складеній області дослідження (рис. 2.26).

²¹³

<https://www.collectivites-locales.gouv.fr/files/Accueil/DESL/2023/Chapitre%201%20-%20Les%20chiffres%20cl%C3%A9s%20des%20collectivit%C3%A9s-2023.xlsx>

²¹⁴ <https://statistiques-locales.insee.fr/#c=home>

Рис.2.26 - Вигляд вкладок Портрету території²¹⁵

Компаратор територій дає близько тридцяти синтетичних показників по чисельності населення, житло, доходи, зайнятості-безробіття та закладів, з можливістю порівняння декількох територій між ними. За цифрами Регіональні та відомчі ключові показники пропонують порівняння територій. Вони представлені у вигляді таблиць і карт і зосереджені на тематиці Різноманітні. Найголовніше про Регіон пропонує огляд обраного регіону за п'ятьма темами (демографія, середній рівень життя і бідність, валовий внутрішній продукт, освіта і ринок роботи). Вся згадана пропозиція також є в базах даних. Доповнюється використанням анонімізованих файлів та API для надання поінформованим користувачам можливості персоналізованого використання даних.

Джерела даних:

- дані офіційних реєстрів;
- статистична звітність підприємств, установ - охоплює різні галузі економіки та сфери діяльності;
- опитування та різні дослідження.

Цифрові рішення:

- статистичні бази даних;
- інтерактивна візуалізація;
- картографічні сайти;
- документальний портал та каталог відкритого доступу²¹⁶
- цифрова бібліотека офіційної статистики²¹⁷.

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Франції:

- публікації - періодичні і разові видання через цифрову бібліотеку;
- бази даних;
- відкриті дані (API, географічні).

Висновки. Франція цікава для України тим, що її площа в Європі наступна за величиною після України. Тому Україні варто звернути увагу на особливості **поділу територіальних одиниць для статистики Франції**. Пізнавальними є картографічний інструмент для представлення показників та візуалізації локальних даних на сайті місцевої статистики з можливістю імпортувати власні дані на карту та працювати з ними, а також веб-розробка - Портрет території.

²¹⁵ <https://statistiques-locales.insee.fr/#c=report&chapter=compar&report=r01&selgeo1=epci.2444400404&selgeo2=reg.52>

²¹⁶ <https://www.insee.fr/en/information/3288575>

²¹⁷ <https://www.insee.fr/en/information/3288548>

2.2 ПРАКТИКИ КРАЇН ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА КАНАДИ

Серед стратегічно важливих для України держав, об'єднаних у всебічне співробітництво стратегічного характеру, є Велика Британія та Канада²¹⁸.

Муніципальна та регіональна статистика цих країн, як і розглянутих країн ЄС, також достатньо широко представлена на їх офіційних статистичних сайтах.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Кодекс практики для статистики²¹⁹ встановлює стандарти, яких повинні дотримуватися виробники офіційної статистики Великобританії. Відповідно до Кодексу опублікована державна статистика повинна мати суспільну цінність, бути високої якості та створюватися людьми та організаціями, які заслуговують на довіру. Тому усі дані статистики Великобританії, щоб залишатися сумісними з Кодексом, проходять перевірку на відповідність стандартам надійності, якості та цінності. Принципи Кодексу практики поширюються не тільки на виробництво статистики, але й на обмін даними та доступ до них.

Статистика Великобританії також керується у своїй роботі законодавством про захист даних²²⁰. *Загальний регламент захисту даних і Закон про захист даних 2018*²²¹ разом визначають, як, коли та чому будь-яка організація може обробляти персональні дані.

Національне статистичне управління Великої Британії - **Office for National Statistics (ONS)** - є найбільшим розробником статистичних даних у державі. Закони Великої Британії наділяють його повноваженнями на збір даних та на розробку статистики.

Серед великої кількості даних ONS особливо важливими стають місцеві дані. Увага до місцевих даних пояснюється тим, що хороша статистика для невеликих територій сприяє більш цілеспрямованим політичним втручанням і ефективнішому використанню цінних державних ресурсів. ONS все більше трансформує свою статистику для місцевих територій.

З 2022 року Урядовою статистичною службою (Government Statistical Service - GSS) почала реалізовуватися *Стратегія субнаціональних даних* (Government Statistical Service subnational data strategy²²²). Стратегія описує три цілі, реалізація яких допоможе створювати, поширювати, надавати детальну, узгоджену та своєчасну субнаціональну статистику та гарантувати доступ до даних громадянам, підприємствам та політикам з тим, щоб вони могли приймати обґрунтовані рішення щодо економіки, навколишнього середовища та суспільства. Стратегія закликає: "Think subnational by default and break down subnational statistics to an agreed set of standardised geographies, where this is appropriate and data allow (Думайте субнаціонально і розбийте субнаціональну статистику на узгоджений набір стандартизованих географічних регіонів, де це доцільно і дані дозволяють)".

У рамках Стратегії було започатковано співпрацю²²³ ONS з Департаментом підвищення рівня житла та громад (Department for Levelling Up, Housing and Communities - DLUHC), що дало змогу навесні 2023 року створити *Місцеву службу ONS* - (ONS Local service)²²⁴ - аналітичну консультативну службу для місцевих органів влади зі спеціальним персоналом ONS Великобританії (додатково див. **Додаток 2.1**). ONS Local service разом з відділом регіональної статистики та аналізу GSS і загальнобританською командою узгодженості даних працює над покращенням узгодженості статистики в усій Великобританії та децентралізованих адміністраціях, а також співпрацює з кількома виробниками в центральному уряді, які публікують статистику на ту саму тему. Така спільна праця має на меті підтримати розробку та поширення більш своєчасної, детальної та гармонізованої субнаціональної статистики з

²¹⁸ Ганна Шелест: Партнерство без правил: як Україна визначила своїх головних союзників у світі, 4 листопада 2021, Європейська правда, <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/11/4/7129846/>

²¹⁹ Code of Practice for Statistics. - <https://code.statisticsauthority.gov.uk/>

²²⁰ <https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/dataprotection>

²²¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/contents/enacted>

²²² <https://analysisfunction.civilservice.gov.uk/policy-store/gss-subnational-data-strategy/>

²²³ <https://blog.ons.gov.uk/2023/01/24/going-local-delivering-data-for-our-communities/>

²²⁴ <https://www.ons.gov.uk/aboutus/whatwedo/programmesandprojects/onslocal>

урахуванням *Білої книги вирівнювання*²²⁵, остання оприлюднена в лютому 2022 року. У книзі викладені плани щодо зменшення регіональної нерівності за допомогою цілого ряду економічних і соціальних заходів.

На додаток до всього є Проєкт Leveling Up Subnational Data (LUSD)²²⁶ - важливий наскрізний Проєкт²²⁷, який окреслює шість основних цілей на період з квітня 2022 року по березень 2025 року, реалізується завдяки співпраці між Управлінням національної статистики (ONS) і Департаментом підвищення рівня, житлово-комунального господарства (DLUHC) на період з 1 по 31 квітня 2022 року. березень 2025 р. Це черговий крок вперед, зробити більш детальні дані доступними для гнучкої географії, визначеної користувачем. Крім того, Проєкт²²⁸ орієнтується і на нові джерела даних, щоб отримати інформацію про різні частини Великої Британії, а також також посилити спроможність уряду.

Вся опублікована офіційна статистика ONS базується на двох основних джерелах²²⁹: даних, зібраних під час статистичних обстежень, включаючи, наприклад, перепис, і даних, отриманих з адміністративних або управлінських систем інших організацій (включаючи комерційні організації). *Нормативним стандартом ONS щодо забезпечення якості адміністративних даних є «Забезпечення якості адміністративних даних» (Quality Assurance of Administrative Data)*²³⁰. Основні ж вимоги викладені в третьому протоколі, що додається до Кодексу практики офіційної статистики. Серед іншого, цей протокол вимагає, щоб усі виробники офіційної статистики публікували, за погодженням з ONS, зазначали використані адміністративні джерела.

Згідно Стратегії субнаціональних даних розробка надійної та високоякісної субнаціональної статистики може вимагати оптимального об'єднання даних з різних джерел. Стосовно об'єднання джерел даних треба зауважити, що відповідно до *Закону про цифрову економіку*²³¹ (UK Digital Economy Act 2017) є змога обмінюватися даними у спосіб, який раніше був просто неможливий. У рамках цього Закону у 2023 році була акредитована нова Інтегрована служба даних (IDS - Integrated Data Service²³²). IDS - міжурядова служба, головним партнером якої з надання даних є Управління національної статистики ONS, - забезпечує безпечний доступ до низки високоякісних даних і дозволяє зв'язати ці дані, що є критично важливим, коли для прийняття політичних рішень і покращення державних послуг при висвітленні статистики потрібні дані з багатьох джерел.

IDS об'єднує дані²³³ з усього уряду Великої Британії та децентралізованих адміністрацій, а Data Explorer пропонує нові способи пошуку та фільтрації наборів даних, щоб надати потрібні дані. Дані публікуються як 5-зіркові пов'язані відкриті дані таким чином, що робить їх доступними у правильному форматі для використання одразу після публікації. Так, для прикладу, завдяки IDS графіки, діаграми та дані на веб-сайті Climate Change формуються безпосередньо з відкритих даних, що гарантує найновішу інформацію щоразу, коли ці дані оновлюються.

І хоча обмін інформацією між департаментами на національному рівні є важливим, але довгостроковою метою ONS є покращення охоплення на місцевому рівні²³⁴.

²²⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/levelling-up-the-united-kingdom>

²²⁶

<https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/onsevaluationstrategy/onsevaluation/levellingupsubnationaldatapointmonitoringupdateukapril2022tojune2023>

²²⁷ https://assets.publishing.service.gov.uk/media/61fd3ca28fa8f5388e9781c6/Levelling_up_the_UK_white_paper.pdf

²²⁸ <https://www.gov.uk/government/publications/levelling-up-the-united-kingdom>

²²⁹ <https://www.ons.gov.uk/methodology/methodologytopicsandstatisticalconcepts/admindatasources>

²³⁰ <https://www.statisticsauthority.gov.uk/monitoring-and-assessment/monitoring/administrative-data-and-official-statistics/>

²³¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/30/contents/enacted>

²³² <https://integrateddataservice.gov.uk/>

²³³ <https://beta.gss-data.org.uk/>

²³⁴ <https://sites.libsyn.com/397223/website/ons-year-in-review-2023>

Поділ територіальних одиниць для статистики Великобританії

Географічні дані, що використовуються для створення офіційної статистики, включають адміністративні, медичні та статистичні географічні дані.

Адміністративні географічні дані стосуються ієрархії територій, пов'язаних з національною та місцевою владою у Великобританії. Ця багаторівнева ієрархія ускладнюється різною структурою в кожній країні, що входить до складу Великобританії. Крім того, межі багатьох рівнів ієрархії піддаються періодичним або випадковим змінам.

Адміністративній географії відповідає геопортал відкритих даних²³⁵.

Результати перепису доступні для адміністративних, медичних і статистичних регіонів. Адміністративні та медичні географії можуть змінюватися між переписами, але статистичні географії оновлюються лише після кожного перепису.

Існує три основні типи класифікації територій, які використовуються для підтримки виробництва офіційної статистики.

Класифікація територій для Великої Британії створювалася після кожного перепису населення, поширюючись на всю Великобританію, з 1971 року до 2001 року.

Класифікація село-місто 2011 (rural/urban classification - RUC2011) - переглянута версія класифікації, розробленої після перепису 2001 року. Останнє оновлення: 27 січня 2016²³⁶.

Ця географія малих територій: RUC2011 для OA, LSOA, MSOA та приходів.

RUC2011 (області виробництва - Output areas) OAs, найдетальніша класифікація, є основою, на основі якої створюються всі інші класифікації²³⁷.

OAs розглядаються як «міські», якщо вони були віднесені до забудованої території 2011 року з населенням 10 000 осіб або більше, тоді як усі інші OAs класифікуються як «сільські». Тоді міські та сільські області поділяються на шість широких типів поселень. Класифікація також класифікує OAs на основі контексту, тобто того, чи є ширша територія навколо даного OAs малонаселеною чи менш рідконаселеною. RUC2011 OAs містить 10 класів.

RUC2011 нижнього рівня (lower layer super output areas) LSOA, середнього рівня (middle layer super output areas) MSOA і приходів побудовано на основі класифікації рівня OAs з присвоєнням міських або сільських місцевостей за допомогою посилання на категорію, до якої відноситься більшість їх складових OAs. За шкалою SOA існує лише п'ять категорій поселення.

Класифікація на рівні місцевих органів влади в першу чергу базується на агрегуванні RUC2011 OA, але вона також включає ідентифікацію невеликих центральних міст (населення від 10 000 до 30 000 осіб), які розглядаються як сільські, оскільки вони є невід'ємною частиною ширшої сільської території та забезпечують хаб для послуг. RUC2011 місцевих органів влади містить шість класів.

OA, LSOA та MSOA складають різні рівні статистичних географій перепису.

Результати перепису 2021 року стосуються OA, LSOA та MSOA 2021 і складаються з незмінних OA, LSOA та MSOA 2011 та нових OA, LSOA та MSOA 2021. OA, LSOA та MSOA 2021 доступні як набори меж, назви та коди, а також файли пошуку, які можна завантажити з порталу Open Geography.

Результати переписів 2001, 2011 та 2021 років можна отримати за різними географічними регіонами, наприклад, за областями виробництва (Output Areas - OAs).

²³⁵ <https://geoportal.statistics.gov.uk/>

²³⁶

<https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/geographicalproducts/ruralurbanclassifications/2011ruralurbanclassification>

²³⁷ <https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/ukgeographies/statisticalgeographies>

Більшість результатів перепису²³⁸ для різних географічних регіонів базуються на групах OAs. Кожна OA складається з від 40 до 250 домогосподарств і там зазвичай проживає від 100 до 625 осіб.

Класифікація село-місто 2001 - Останнє оновлення: 27 січня 2016²³⁹. Визначення сільської/міської місцевості та класифікація місцевих органів влади були розроблені після перепису 2001 року, щоб отримати представлення про сільську/міську місцевість на основі державної статистики. Якщо дані нижчі за рівень місцевих органів влади, необхідно використовувати визначення сільської/міської місцевості для отримання підсумкових показників для сільської та міської місцевості. Якщо дані на рівні місцевої влади є найнижчими з доступних, слід використовувати класифікацію місцевої влади.

Медичні географічні дані - регіони та пункти з надання первинної медичної допомоги: National Health Service (NHS) Regions, Integrated Care Boards (ICB), Sub Integrated Care Board Locations (SICBL) - Національні служби охорони здоров'я (NHS) регіонів, інтегровані медичні комісії (ICB), локації підпорядкованих інтегрованих медичних комісій (SICBL).

У Великій Британії існує Національна система охорони здоров'я National Health Service (NHS), яка дає право кожному мешканцю країни одержувати потрібну медичну допомогу безкоштовно. Із 1948 року у Великій Британії діє Національна система охорони здоров'я (NHS), що фінансується з коштів платників податків і надає безкоштовно більшість медичних послуг будь-кому, хто легально живе у цій країні.

Міжнародні територіальні рівні. Для міжнародного порівняння субнаціональних статистичних даних використовується низка географічних зон і типологій²⁴⁰.

Після виходу Великої Британії з ЄС 31 грудня 2020 року була створена заміна географічної класифікації Євростату – Nomenclature des Unités territoriales statistiques (NUTS).

NUTS забезпечувала у міжнародному контексті узгодженість зі статистичними межами Великобританії для регіональних і місцевих даних.

Станом на 1 січня 2021 року міжнародно порівнянню регіональною географією для Великобританії є *географія міжнародних територіальних рівнів* (International Territorial Levels - ITLs).

Великобританія прийняла конвенцію, яку використовують країни-члени Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). ITLs - це ієрархічна класифікація адміністративних територій, яка використовується країнами-членами ОЕСР для статистичних цілей.

ITLs стали віддзеркаленням попередньої системи Eurostat NUTS, яка використовувалася Великобританією. Розроблені нові офіційні коди GSS для географії ITLs узгоджені з існуючими кодами NUTS. Користувачів статистики заохочували прийняти географію ITLs з 1 січня 2021 року як заміну NUTS. Порівняння між географічними регіонами NUTS та ITLs підтримувалися та публікувалися до 2023 року.

Області ITLs є стабільними та лише періодично змінюватимуться подібно до графіку перегляду системи NUTS, тобто приблизно кожні три роки.

Рівні ITLs подібно NUTS мають встановлені максимальну та мінімальну кількість населення та зв'язок з адміністративними областями, а саме²⁴¹:

²³⁸ <https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/ukgeographies/censusgeographies>

²³⁹

<https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/geographicalproducts/ruralurbanclassifications/2001ruralurbanclassification>

²⁴⁰ <https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/ukgeographies/eurostat>,

<https://www.ons.gov.uk/aboutus/whatwedo/programmesandprojects/europeancitystatistics>

²⁴¹ <https://www.ons.gov.uk/aboutus/whatwedo/programmesandprojects/europeancitystatistics#territorial-levels>

Таблиця 2.1. - Рівні ITLs

Рівень	Мінімальна кількість населення	Максимальна кількість населення
ITL 1	3 000 000	7 000 000
ITL 2	800 000	3 000 000
ITL 3	150 000	800 000

Всього у Великобританії є 12 ITL 1, 41 ITL 2, 179 ITL 3.

Для країн Великої Британії міжнародні територіальні рівні ITLs визначаються наступним чином.

Англія

ITL 1: Регіони

ITL 2: Округи та групи округів

ITL 3: Округи та групи унітарних органів влади

Шотландія

ITL 1: Шотландія

ITL 2: Комбінації територій ради, місцевих підприємств (Local enterprise companies -LECs) та їх частин

ITL 3: Комбінації районів ради, LECs та їх частин

Уельс

ITL 1: Уельс

ITL 2: Групи унітарних органів влади

ITL 3: Групи унітарних органів влади

Північна Ірландія

ITL 1: Північна Ірландія

ITL 2: Північна Ірландія

ITL 3: Райони місцевого самоврядування

Місцеві адміністративні одиниці (LAU)²⁴². У зонах ITL3 є менші «місцеві адміністративні одиниці» (LAU), відомі як LAU1. Вони оновлюються відповідно до того ж розкладу, що й ITLs, і як такі представляють собою «моментальний знімок», а не відображення в реальному часі кордонів місцевих органів влади Великобританії. Області LAU1 діють як будівельний блок для географічних зон ITL і NUTS, а також для типологій функціональних міських територій і столичних територій ОЕСР. Для Великобританії другий рівень, LAU2, був виведений з експлуатації в 2017 році і більше не використовується.

В Англії та Уельсі LAU1 базуються на округах місцевої влади, у Шотландії вони базуються на районах Ради, а в Північній Ірландії це цілі округи місцевого самоврядування. Однак повного

²⁴² <https://www.ons.gov.uk/aboutus/whatwedo/programmesandprojects/europeancitystatistics#territorial-levels>

узгодження може не бути, оскільки оновлення географії ITL кожні три роки може призвести до затримки в часі. Подібним чином можуть існувати політичні або культурні причини для узгодження LAU1 з певною сферою ITLs. Це може призвести до того, що місцеві органи влади не ідеально впишуться в зони ITL3. У Великобританії це можна побачити в Шотландії, де LAU1 розташовані в зонах ITL3, але три зони Ради розділені на території ITL 3: Аргайл і Б'ют, Хайленд і Північний Ейршир.

Реструктуризація місцевого самоврядування. З 1960-х років у Великій Британії здійснювалася реструктуризація місцевого самоврядування²⁴³. В результаті спроб запровадити найбільш ефективну систему місцевого самоврядування для різних сфер було здійснено кілька великих структурних змін. У підсумку нинішня структура Великобританії складається з 21 графства, розділеного на 164 округи, плюс 63 округи.

Підходи до формування груп показників

Підходи до формування груп показників, в першу чергу, визначаються Стратегією субнаціональних даних²⁴⁴. Це групи показників субнаціональної статистики - статистики на детальних географічних рівнях.

Насамперед це демографічні показниками для невеликих місцевих територій, а також такі показники статистики невеликих територій, які можуть допомогти зрозуміти взаємозв'язок між тим, що і як відчують люди, тобто показники статистики щодо їх здоров'я, освіти чи роботи, та показники-характеристики про етнічну приналежність чи інвалідність.

Стратегією субнаціональних даних визначає також потреби місцевих громад стосовно статистичних показників, деталізація охоплення яких недостатня або відсутня для невеликих місцевих територій. Серед показників, які доступні лише на рівні Великобританії, або доступні лише на рівні країни та на регіональному рівні, але стосовно яких місцевих громади висловили велику зацікавленість, присутні, зокрема, показники:

- статистики розрахунків за повітря та енергію;
- про рахунки природного капіталу;
- статистики багатофакторної продуктивності;
- про вакансії за галузями та розмірами бізнесу.

Крім деталізації територіального охоплення, серед важливих факторів у підходах до формування групи показників статистики фінансів державного та регіонального секторів країни Стратегія називає необхідність забезпечення своєчасності їх публікацій, оскільки існують великі затримки через наявність допоміжних субнаціональних даних.

Також через різні політичні чи законодавчі рамки, або різні підходи до збору даних і методології, урядові аналітики часто не можуть надати політикам узгоджений набір субнаціональних статистичних даних, що охоплюють чотири країни Великобританії.

Це стосується, наприклад, показників статистики самотності, безпритульності, етнічної приналежності та індексів множинних позбавлень, які не можна порівняти у Великій Британії. Хоча різні законодавчі рамки можуть виступати перешкодою для досягнення більшої гармонізації та узгодженості на рівні Великобританії, передача повноважень надає можливості для розробки інноваційних та креативних підходів до соціальної політики та обміну знаннями про те, як працюють різні підходи.

²⁴³

<https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/ukgeographies/administrativegeography/ourchanginggeography/localgovernmentrestructuring>

²⁴⁴ <https://analysisfunction.civilservice.gov.uk/policy-store/gss-subnational-data-strategy/>

Згідно Проєкту Leveling Up Subnational Data (Базовий рівень, березень 2022 р.)²⁴⁵ ключові економічні статистичні дані та показники підвищення рівня були спрямовані на розвідку та потенційну розробку на нижчих рівнях географії. На початковому етапі:

- валова додана вартість (ВДВ) - була доступна на рівнях середнього рівня надвиробництва (MSOA) і проміжної зони (IZ). Оцінки валової доданої вартості (ВДВ) тепер є найдетальнішими, які коли-небудь були у Великій Британії, вони виробляються на нижчому рівні супервиробництва (LSOA, Англія та Уельс), даних (DZ, Шотландія) та надвиробництва (SOA, Північна Ірландія);
- валовий внутрішній продукт (ВВП) - був доступний на рівні району місцевої влади, столичного округу, району Лондона та району шотландської ради (LAD);
- валовий наявний дохід домогосподарства (GDHI) - був доступний на рівні LAD;
- кінцеві витрати домогосподарств (HHFCE) - були доступні на міжнародному територіальному рівні (ITL) - 2 регіони;
- державні витрати на дослідження та розробки (НДДКР) - були доступні на національному рівні;
- національна статистика міжрегіональної торгівлі у Великобританії - наразі не публікується;
- видатки державного сектору - були доступні в регіонах ITL 1.

Загалом, показники субнаціональної статистики формуються для невеликих місцевих територій. Вони представлені на офіційному сайті ONS у вигляді тематичних часових рядів (Time series) та наборів даних (Datasets). Наприклад, їх можна знайти через Time series explorer²⁴⁶ та через інтерактивну панель Subnational indicators explorer²⁴⁷. У xls-файлі²⁴⁸ (станом на грудень 2023 року) є набір даних Subnational indicators dataset²⁴⁹, який використовується Subnational indicators explorer.

Також є серія релізів²⁵⁰, багатих на дані, життєво важливі для місцевого самоврядування та громади. Серед них:

- нова експериментальна статистика на субнаціональному рівні щодо доступності житла, енергоефективності житла, житлового будівництва у Великій Британії та доступності приватної оренди;
- експериментальні субнаціональні дані про місцеві підприємства, які вивчають міжнародну торгівлю послугами та товарами, а також про міжнародну торгівлю в країнах, регіонах і містах Великобританії;
- нові детальні показники та аналіз якості роботи у Великій Британії;
- інструмент індексу здоров'я, який забезпечує людям досягнення здоров'я свого місцевого населення, об'єднуючи дані з більш ніж п'ятдесяти джерел даних для створення єдиного незалежного показника здоров'я;
- річні оцінки валової додаткової вартості (ВДВ) для Великої Британії на найменших географічних регіонах;
- аналіз міст та інших населених пунктів, який показує зростання зайнятості на місцевому рівні, що відбувається за межами міст та міських центрів;

²⁴⁵

https://www-ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/onsevaluationstrategy/onsevaluation/levellingupsubnationaldatapointmonitoringupdateukapril2022tojune2023?_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=wapp

²⁴⁶ <https://www.ons.gov.uk/timeseriesexplorer>

²⁴⁷ <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/subnationalindicatorsexplorer/2022-01-06>

²⁴⁸

<https://www.ons.gov.uk/file?uri=/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/datasets/subnationalindicatorsdataset/december2023/humanreadable.xlsx>

²⁴⁹ <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/datasets/subnationalindicatorsdataset>

²⁵⁰ <https://blog.ons.gov.uk/2023/01/24/going-local-delivering-data-for-our-communities/>

- аналіз нічної економіки, яка проливає світло на те, як економіка функціонує в різних секторах і місцях протягом ночі, від охорони здоров'я до пабів і клубів.

Кластеризації місцевих органів влади за субнаціональними показниками.

Останнім часом у Великобританії велика увага приділяється питанням експериментальної кластеризації місцевих органів влади за субнаціональними показниками.

Так, зокрема, кластерний аналіз досліджував схожість між місцевими органами влади в Англії²⁵¹. При цьому схожі місцеві органи влади («кластери») об'єднали, використовуючи метод кластеризації k-середніх, за показниками, наданими субнаціональним дослідником показників Subnational indicators explorer²⁵². Було створено сім різних моделей на різні теми.

Аналіз вибраних показників за сімома різними темами дав змогу створити **чотири кластери місцевих органів влади в Англії**; вищий рівень здоров'я та продуктивності, нижчий рівень добробуту, як правило, були міськими, густонаселеними районами, переважно розташованими в Лондоні та на південному сході.

- У тій же моделі кластер з вищим рівнем здоров'я та добробуту, нижчим рівнем зв'язку складався переважно з літніх, сільських, найменш бідних районів.
- Кластер з вищим рівнем здоров'я та добробуту, помірною освітньою успішністю переважно складався з районів старшого віку з низьким рівнем населення.
- Кластер з вищим рівнем зв'язку, нижчим рівнем здоров'я та благополуччя складався переважно з молодих, міських та найбільш неблагополучних районів.

Більш глобальна модель при кластеризації подібних місцевих органів влади у Великобританії²⁵³ **включає 34 метрики** та має на меті визначити місцеві органи влади, які є схожими за кількома тематичними напрямками. Ці показники перелічено в окремих моделях тем нижче, а інформацію про використані джерела даних можна знайти в супровідних таблицях даних. Мета цієї моделі – забезпечити якомога ширше загальне уявлення про схожість між місцевими органами влади. Отримані кластери найкраще підходять для використання місцевими органами влади, які прагнуть визначити інші місцеві органи влади, які можуть зіткнутися з подібними проблемами, а також створити контрольні групи для оцінки впливу втручань.

Тематичні моделі: це моделі, засновані на підмножинах показників (повний список і джерела даних, доступні в супровідних таблицях даних), що стосуються окремих тем; економіка, демографія, здоров'я та добробут, а також зв'язок та сталий розвиток, які місцеві органи влади можуть використовувати для оцінки подібності, що стосується конкретних сфер політики. Серед них:

Економічна модель:

- рівень зайнятості людей віком від 16 до 64 років;
- валовий наявний дохід домогосподарства на душу населення;
- валова додана вартість за відпрацьовану годину;
- медіанна ціна будинку;
- відсоток бізнесів, народжених у 2022 році;
- відсоток дітей, які перебувають у відносній бідності;

²⁵¹

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/clusteringlocalauthoritiesagainstsubnationalindicatorsengland/2023-02-24#:~:text=We%20have%20grouped%20together%20similar,with%20control%20groups%20for%20investigating>

²⁵² <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/subnationalindicatorsexplorer/2022-01-06>

²⁵³

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/methodologies/clusteringssimilarlocalauthoritiesintheukmethodology>

- відсоток працівників, зайнятих у будівельній сфері;
- відсоток працівників, зайнятих у виробничому секторі;
- відсоток працівників, зайнятих у сфері послуг;
- коефіцієнт підприємницької діяльності на 10 000 осіб.

Демографічна модель:

- зміна чисельності населення з 2011 по 2021 рік (у відсотках);
- щільність населення (на квадратний км);
- питома вага населення віком до 15 років;
- частка населення у віці від 16 до 64 років;
- питома вага населення у віці 65 років і старше;
- частка населення азіатського або азіатського британського етносу;
- частка населення чорношкірих, чорношкірих британців, карибського або африканського етносу;
- частка населення змішаних або множинних етнічних груп;
- частка населення білої етнічної приналежності;
- частка населення, яке не належить до релігії;
- частка населення, яке належить до релігії.

Модель здоров'я та благополуччя:

- тривога;
- тривалість здорового життя жінки;
- щастя;
- задоволеність життям;
- тривалість здорового життя чоловіків;
- частка дорослих, які зараз курять сигарети.

Модель зв'язку та сталого розвитку:

- викиди CO₂ (на квадратний кілометр);
- середнє споживання електроенергії всередині країни у 2021 році (кВт·год на метр);
- гігабітне широкопasmове покриття (у відсотках);
- частка пасажирів, які добираються на роботу на велосипеді;
- частка пасажирів, які добираються на роботу пішки;
- частка пасажирів, які добираються на роботу потягом.

Лише показники глобальної моделі

- частка населення у віці від 16 до 64 років з кваліфікацією рівня 3 і вище.

Пропоновані моделі мають на меті зіставити місцеві органи, у яких є такі характеристики та/або результати на основі вибраних показників. Однак моделі навряд чи зможуть відобразити ступінь впливу місцевої влади на сформовані кластери та на результати даних. Також деякі показники (зокрема, щільність населення) можуть бути відтворені лише для рівня ITL 1 (регіони).

Джерела даних:

- переписи населення - Перепис населення проводиться кожні 10 років. Управління національної статистики (ONS) відповідає²⁵⁴ за планування та проведення перепису в Англії (England) та Уельсі (Wales). Агентство статистики та досліджень Національних архівів Шотландії та Північної Ірландії проводить власні переписи, і на їхніх веб-сайтах є інформація про ці переписи. Уся інформація перепису знеособлена, а фактичні записи перепису зберігаються в безпеці протягом 100 років;
- вибіркові опитування онлайн, за допомогою розміщених анкет, по телефону та особисто;

²⁵⁴ <https://www.ons.gov.uk/census/aboutcensus/aboutthecensus>

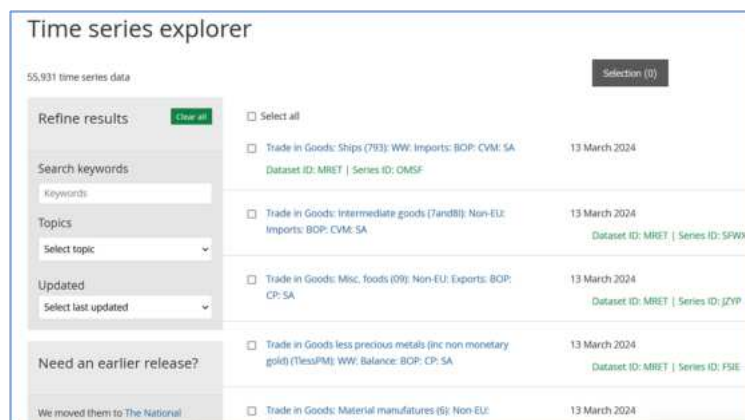
- інноваційні дослідження (зокрема, дослідження економіки нічного часу²⁵⁵, дослідження тенденцій зайнятості за межами міст²⁵⁶);
- дані з інших джерел. Ці дані включають «адміністративні дані»²⁵⁷, які складаються з інформації від державних служб, таких як податки, пільги, системи охорони здоров'я та освіти. Це також комерційні дані. Це і дані реєстрів;
- мікродані (зокрема, набір даних Longitudinal Business Database²⁵⁸ (LBD) і доступний у Службі безпечних досліджень (SRS) Управління національної статистики (ONS). LBD - це експериментальна система даних, створена на основі Міжвідомчого бізнес-реєстру (IDBR), повного списку компаній Великобританії. LBD надаватиме поздовжні щоквартальні бізнес-мікродані за період з 1999 по 2022 рік);
- використання методів і методології науки про дані (проводяться для покращення своєчасності, деталізації та розуміння місцевих територій);
- використання нових джерел даних - даних телефонії, даних карток, даних із супутників, даних цифрових платежів.

Цікава точка зору на вибір джерел даних прозвучала у підкасті служби ONS (див. Додаток 2.2).

Цифрові рішення:

- **Часові ряди** - Time series explorer

Рис.2.27 - Приклад вигляду Часових рядів²⁵⁹

- **Британська панель вимірювань національного добробуту** - UK Measures of National Well-being Dashboard
Огляд добробуту у Великобританії на індивідуальному, громадському та національному рівнях. Враховує зміни за 58 показниками добробуту, згрупованими за 10 тематичними областями. Проте, оскільки джерела даних мають різне географічне

²⁵⁵ <https://www.ons.gov.uk/releases/exploringthenighttimeeconomy>

²⁵⁶ <https://www.ons.gov.uk/releases/employmenttrendsoutsidecitiesandtownsenglandandwales2009to2021>

²⁵⁷ [https://www.ons.gov.uk/aboutus/usingpublicdatatoproducestatistics/answeringyourquestionsaboutdatauestions about data](https://www.ons.gov.uk/aboutus/usingpublicdatatoproducestatistics/answeringyourquestionsaboutdatauestions%20about%20data)

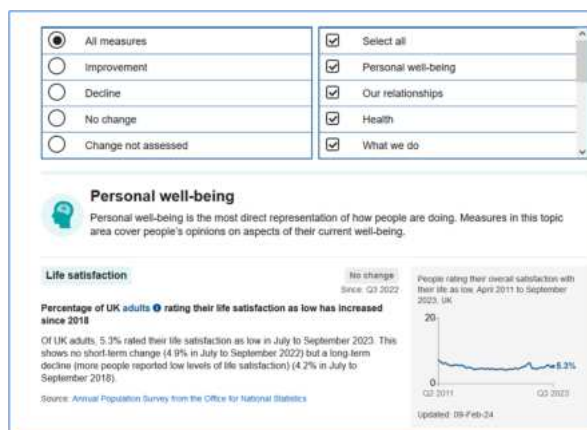
²⁵⁸

<https://datasciencecampus.ons.gov.uk/the-longitudinal-business-database-capturing-the-uk-economy-with-new-business-microdata/#:~:text=For%20the%20first%20time%2C%20the,for%20access%20is%20available%20here>

²⁵⁹ <https://www.ons.gov.uk/timeseriestool>

охоплення та періоди збору даних, слід порівнювати показники за часом з обережністю.

Рис. 2.28 - Приклад вигляду Британської панелі вимірювань національного добробуту²⁶⁰

- **Факти й цифри про регіони Сполученого Королівства**

Це дані про людей і громади, в яких вони живуть, включаючи населення, ідентичність, житло, людей, які працюють або не працюють, освіту та охорону здоров'я. Можна знайти інформацію про місцевість, місцеву владу, об'єднаний орган влади, приход, парафію або парламентський виборчий округ. Пошук за назвою регіону або поштовим індексом.

Рис. 2.29 - Приклад вигляду складових інструменту «Знайти факти та цифри про райони у Сполученому Королівстві»²⁶¹

- **Дослідник субнаціональних показників - Subnational indicators explorer**

Інтерактивна програма, яка використовує різноманітні джерела даних, щоб дозволити вам порівняти місцеві органи влади із середніми показниками Великобританії за різними показниками, такими як щотижнева оплата й тривалість здорового життя до щастя та доступність високошвидкісного широкосмугового зв'язку. Це узгоджується з деякими ключовими показниками, вибраними для вимірювання прогресу урядових пріоритетів «підвищення рівня».

²⁶⁰

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/ukmeasuresofnationalwellbeing/dashboardMeasures of National Well-being Dashboard>

²⁶¹ <https://www.ons.gov.uk/visualisations/areas/E92000001/>

Дослідник було створено як перший крок до служби Explore Subnational Statistics, онлайн-сервісу **для пошуку, аналізу, візуалізації, порівняння та завантаження субнаціональної статистики за різними географічними регіонами**. Метою цього інструменту є сприяння прозорості, полегшуючи користувачам доступ і візуалізацію субнаціональних показників в одному місці, демонструючи ефективне повторне використання даних.

Показники, представлені в Досліднику, загалом узгоджуються з показниками, визначеними для моніторингу підвищення рівня, одного з ключових пріоритетів політики уряду, який підкреслює цінність і актуальність інструменту. Вперше опублікований у лютому 2022 року в той самий день, коли було опубліковано Білу книгу підвищення рівня. Це забезпечило легкий доступ до показників, згаданих у Білій книзі, і забезпечило прозорість у показниках, які використовуються для оцінки прогресу щодо завдань політики.

Отже є можливість порівняти місцеву владу та середню місцеву владу Великобританії за різними показниками. Можна вибрати кілька місцевих органів влади та одночасно порівняти до трьох інших місцевих органів влади. Якщо вибраний місцевий орган влади більш ніж на одне стандартне відхилення від медіани, можна побачити індикатори, виділені під «кращим за медіану» або «гіршим за медіану». Окремі показники, що мають вищі значення, розташовані ліворуч під «гіршими, ніж медіана», наприклад, відсоток дорослих, які курять, оскільки це більш інтуїтивно зрозуміло.

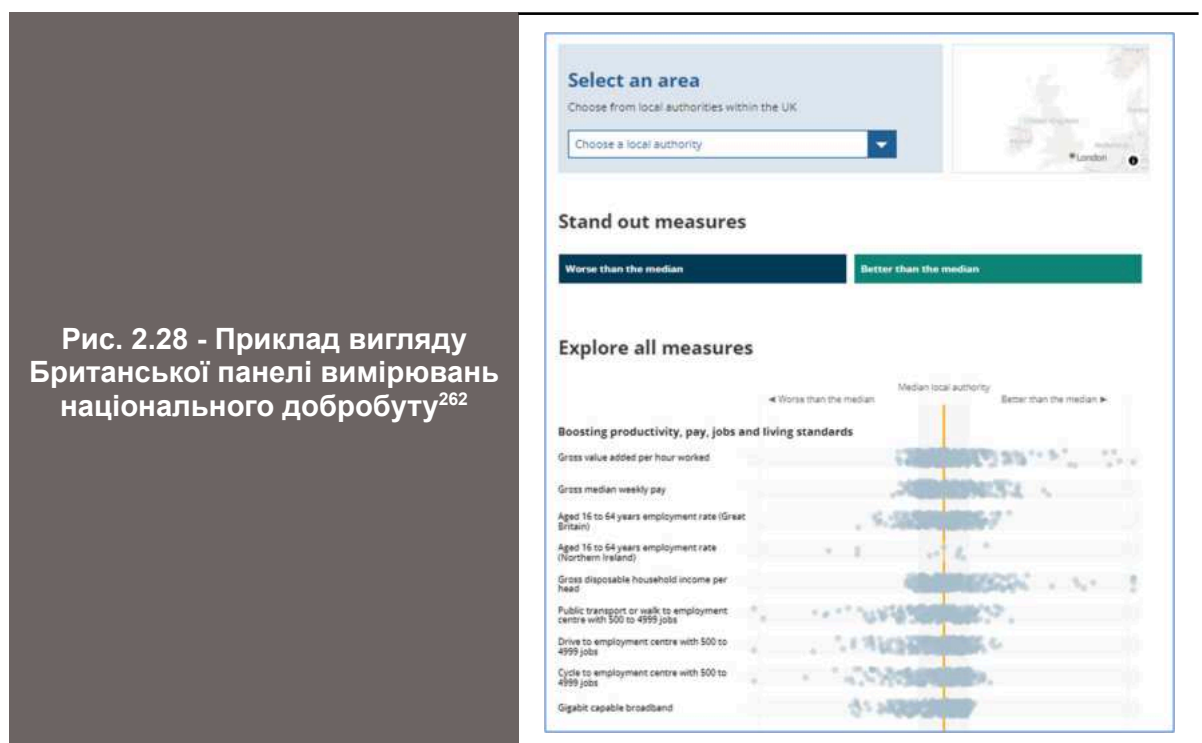

Рис. 2.28 - Приклад вигляду Британської панелі вимірювань національного добробуту²⁶²

Дані для огляду субнаціональних показників надаються у csv форматі.

Усі дані, пов'язані з Дослідником субнаціональних показників – це xls випуски наборів даних. Кожен такий набір містить детальну інформацію про випуск.

Детальна інформація про субнаціональні показники (Subnational indicators explorer), **включена у восьмий випуск Дослідника субнаціональних індикаторів** (Subnational indicators explorer), надається у xls файлі на аркуші «Словник даних»,

262

[https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/ukmeasuresofnationalwellbeing/dashboardMeasures of National Well-being Dashboard](https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/ukmeasuresofnationalwellbeing/dashboardMeasures%20of%20National%20Well-being%20Dashboard)

включаючи посилання на вихідні джерела даних, охоплені роки та географічне охоплення.

Зауважте, що всі оригінальні джерела даних, які використовуються в Subnational indicators explorer, є загальнодоступними.

Восьмий випуск Дослідника субнаціональних індикаторів Subnational indicators explorer²⁶³ відображає **дані для 36 індикаторів**. Дані для ще 8 індикаторів доступні в цьому наборі даних і під час завантаження даних, загалом 44 індикатори. Вони були виключені з Subnational indicators explorer, оскільки характер або розподіл даних несумісні з методологією, яка використовується для відображення даних, надійний показник статистичної дисперсії, який називається середнім абсолютним відхиленням.

Цей інтерактивний інструмент працює в межах районів місцевої влади та унітарних органів влади на 2022 рік.

Якщо вихідне джерело даних включає різні кордони, наприклад округи чи кордони до 2022 року, точки даних для цих географічних регіонів не відобразатимуться в інтерактивному інструменті, але будуть доступні в цьому супровідному наборі даних і під час завантаження даних.

- У рамках створення спроможності та потенціалу для субнаціональної статистики та аналізу, щоб збільшити можливості для аналізу географічних даних, є **онлайн-тренінг Geography for Statistics Training**²⁶⁴, який містить курси та вказівки щодо використання географії та статистики.
- **Портал «Відкрита географія»**²⁶⁵ від Управління національної статистики (ONS) надає безкоштовний і відкритий доступ до остаточного джерела географічних продуктів, веб-додатків, карт історії, послуг і API пов'язаних даних. Весь вміст доступний за ліцензією Open Government License v3.0, якщо не вказано інше.
- **Інтерактивна карта, що показує результати кластерного аналізу**
Результати для кожного кластера представлені за всіма сімома темами. У випадаючому меню можна вибрати органи місцевого самоврядування, які цікавлять, і відобразити текст кластерів.

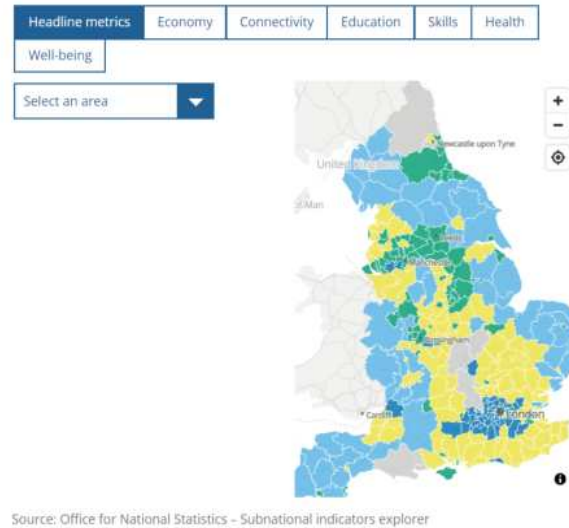
²⁶³

<https://www.ons.gov.uk/file?uri=/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/datasets/subnationalindicatorsdataset/december2023/humanreadable.xlsx>

²⁶⁴ <https://onsgeo.github.io/geospatial-training/>

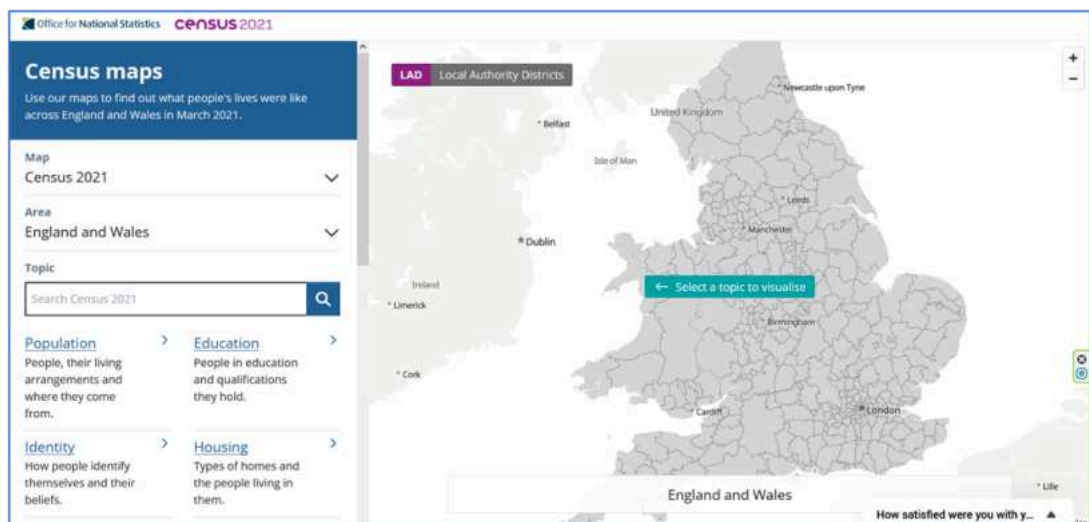
²⁶⁵ <https://geoportal.statistics.gov.uk/>

Рис. 2.31 Результати кластерного аналізу для місцевих органів влади, Англія²⁶⁶

- Карти перепису - Census maps

Рис. 2.32 - Вигляд екрану Census maps²⁶⁷

- Створить профіль групи населення - Create a population group profile

Це інтерактивний інструмент, щоб порівняти різні групи населення на основі перепису 2021 року, а саме, для порівняння вибраної групи населення з усім населенням Англії та Уельсу за різними показниками, включаючи здоров'я, освіту та зайнятість.

²⁶⁶

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/clusteringlocalauthoritiesagainstsubnationalindicatorsengland/2023-02-24#:~:text=We%20have%20grouped%20together%20similar,with%20control%20groups%20for%20investigating>

²⁶⁷ <https://www.ons.gov.uk/census/maps/>

Рис. 2.33 - Вигляд екранів інструменту Create a population group profile²⁶⁸

- На додаток до профіля можна сформувати набір даних²⁶⁹. Інструмент дає змогу користувачам знаходити та завантажувати ті комбінації даних, які їх найбільше цікавлять. Це фантастична інновація для офіційної статистики, яка дозволила публікувати мільярди статистичних даних швидше, ніж будь-коли раніше.

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Великобританії:

- публікація релізів;
- онлайн-сервіси візуалізації та пошуку даних
- надання відкритого доступу до баз даних показників;
- публікація відкритих API даних;
- використання інструментів візуалізації та геоінформаційних систем для наочності.

Висновки. Для України дуже корисним може стати досвід Великобританії щодо трансформації її статистики для місцевих територій. Це, в першу чергу розробка та реалізація *Стратегії субнаціональних даних*, створення *Місцевої служби ONS* - (ONS Local service), організація роботи ONS Local service. Досить потужно виглядає регуляторна база ONS в плані місцевої статистики. Заслуговує на увагу велика різноманітність цікавих цифрових рішень, зокрема для даних Перепису 2021 року. І звичайно великим плюсом є наявність великої кількості тематичних наборів субнаціональних даних з відкритим доступом.

КАНАДА: ОГЛЯД ПРАКТИКИ МІСЦЕВОЇ СТАТИСТИКИ

Регуляторна база. Закон про статистику Канади²⁷⁰ (Statistics Act (R.S.C., 1985, c. S-19)) є затвердженим Парламентом Канади законом, який надає Статистичній службі Канади повноваження «збирати, компіювати, аналізувати, реферувати та публікувати інформацію про економічні, соціальні та загальні умови країни та її громадян», встановлює юридичну вимогу щодо захисту конфіденційності респондентів опитувань. Відповідно до Закону про статистику Статистичне управління Канади забезпечує²⁷¹: **приватність**, збираючи лише ту інформацію, яка потрібна для створення статистики та досліджень; **безпеку** - шляхом захисту даних від несанкціонованого доступу та використання; **конфіденційність** - шляхом нерозголошення інформації, яка може прямо чи опосередковано ідентифікувати осіб, домогосподарства чи підприємства; **прозорість** у всіх процесах.

²⁶⁸ <https://www.ons.gov.uk/visualisations/populationprofiles/>

²⁶⁹ <https://www.ons.gov.uk/datasets/create>

²⁷⁰ <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/S-19/FullText.html>, <https://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/S-19.pdf>

²⁷¹ <https://www.statcan.gc.ca/en/our-data/where/administrative-data>

*Настанови з якості*²⁷² (Statistics Canada Quality Guidelines, Sixth Edition – December 2019) – це документ, який об'єднує вказівки з багатьох питань, які необхідно враховувати для досягнення цілей якості під час виконання статистичної діяльності. Його увага зосереджена на тому, як забезпечити якість на всіх етапах роботи з даними від початку їх збору до оцінки даних, розповсюдження їх та документування. Настави з якості покладені в основу *Системи забезпечення якості Статистичного управління Канади*²⁷³ - Statistics Canada's Quality Assurance Framework, 2017 (QAF). QAF встановлює принципи, якими керується робота Статистичної служби Канади.

До 20.02.2024 року був актуальним ще *Закон Corporations Returns Act*²⁷⁴ щодо звітності з фінансової та іншої статистики (зокрема, про активи, операційні доходи та операційний прибуток) корпорацій, які здійснюють діяльність у Канаді.

Відповідно до Закону Статистичне управління Канади має повноваження²⁷⁵ погоджувати збір інформації. Інформацію можна зібрати безпосередньо від респондентів шляхом проведення обов'язкових опитувань або опосередковано шляхом безпечного отримання документів і записів, які вже є в державних відомствах та інших організаціях.

Статистичне управління Канади проводить понад 350 опитувань і статистичних програм на постійній основі для вимірювання та звітування про стан канадської економіки та суспільства. Щоб заощадити час канадців, зменшивши кількість опитувань, які потрібно заповнити, Статистичне управління Канади також укладає угоди про обмін інформацією з федеральними та провінційними урядовими департаментами та іншими організаціями. Статистичне управління Канади має діючі угоди з понад 100 організаціями.

Використання вже наявних адміністративних даних дозволяє статистичному управлінню Канади покращувати якість даних і задовольняти нові та поточні статистичні потреби, одночасно зменшуючи витрати на збір даних і зусилля канадців, які відповідають на опитування.

Відповідно до розділу 12 Закону про статистику, Статистичне управління Канади має інформувати респондентів під час збору, коли угода про обмін даними застосовується до інформації, яку вони надають, і з якою організацією буде надано їхню інформацію. У більшості ситуацій респонденти мають право вимагати від Статистичного управління Канади не передавати їхню інформацію іншим організаціям.

Існують певні, але обмежені випадки в Законі про статистику, які дозволяють розкривати дані, що стосуються окремої особи, підприємства чи організації. При цьому, такі відомості можуть бути оприлюднені лише за наказом директора управління. Крім того, особисту інформацію можна оприлюднити лише за згодою особи або з дозволу організації, яка спочатку збрала інформацію.

Статистичне управління Канади публікує лише ті дані, які дозволені відповідно до Закону про статистику. Проте фінансова інформація²⁷⁶ всіх муніципалітетів з фінансової звітності вважається «загальнодоступною» через право громадян запитувати у свого муніципалітету фінансову звітність. Для даних, які не вважаються загальнодоступними, муніципалітет повинен підписати відмову, перш ніж Статистичному управлінню Канади буде дозволено публікувати ці набори даних.

Поділ територіальних одиниць для статистики Канади

²⁷² <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/12-539-x/12-539-x2019001-eng.htm>,
<https://www150.statcan.gc.ca/pub/12-539-x/12-539-x2019001-eng.pdf>

²⁷³ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/12-586-x/12-586-x2017001-eng.htm>,
<https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/12-586-x/12-586-x2017001-eng.pdf>

²⁷⁴ <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-43/FullText.html>, <https://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-43.pdf>

²⁷⁵ www.statcan.gc.ca/en/about/accountability?HPA=1

²⁷⁶ <https://www159.statcan.gc.ca/faq-eng.htm>

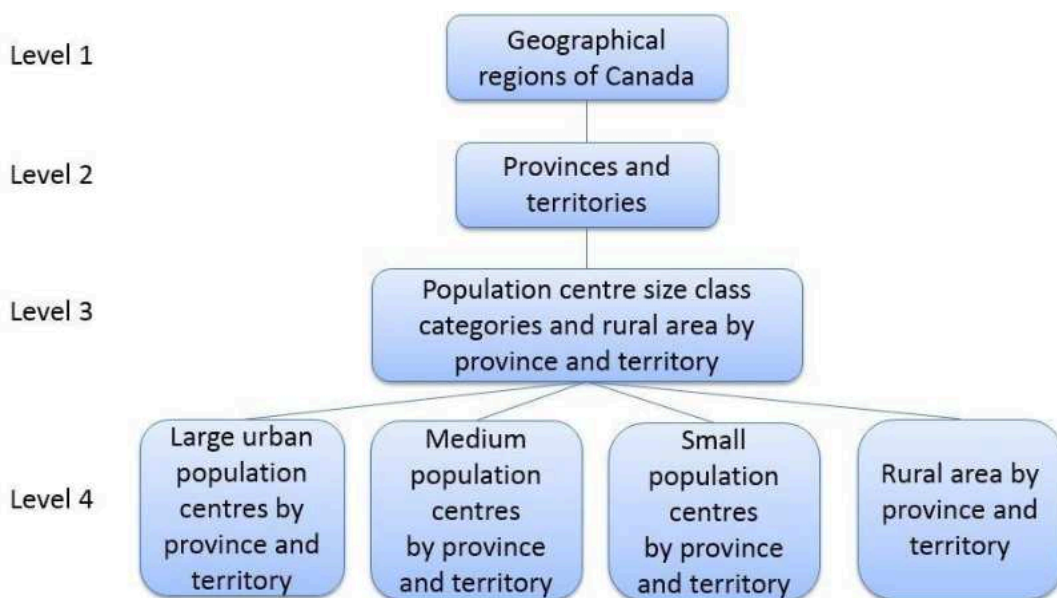
Статистика Канади оперує Класифікацією статистичних територій²⁷⁷ (Statistical Area Classification - SAC), Стандартною географічною класифікацією²⁷⁸ (Standard Geographical Classification - SGC) 2021, Класифікацією населених пунктів та сільських територій 2016 року²⁷⁹ (Population Centre and Rural Area Classification 2016), класифікацією Регіони Здоров'я - Health Regions (HR) 2017²⁸⁰.

Класифікація статистичних територій (SAC) групує підрозділи перепису (CSD) відповідно до того, чи є вони компонентом переписних столичних районів (census metropolitan areas (CMAs)), переписних агломерацій (census agglomerations (CAs)) чи переписної столичної зони впливу (census metropolitan influenced zone (MIZ)).

Стандартна географічна класифікація (SGC) 2021 — це офіційна класифікація географічних територій Канади Статистикою Канади. Вона призначена для створення інтегрованої статистики за географічними областями.

Класифікація містить назви та коди для чотирьох географічних рівнів: географічних регіонів Канади, провінцій - provincis і територій - territory, відділів перепису - census divisions (таких як округи - counties та регіональні муніципалітети - regional municipalities) і підрозділів перепису - census subdivisions (таких як муніципалітети - municipalities). Чотири географічні рівні пов'язані ієрархічно, і для представлення цього зв'язку використовується семизначний код.

Рис.2.34 - Ієрархічна структура географічної класифікації²⁸¹

Класифікація населених пунктів та сільських територій 2016 року містить стандартні назви та коди населених пунктів Канади (population centres - POPCTRs) та сільських районів (Rural areas - RAs).

²⁷⁷ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/92-195-x/2021001/other-autre/sac-css/sac-css-eng.htm>

²⁷⁸ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/92-195-x/2021001/other-autre/sgc-cgt/sgc-cgt-eng.htm>

²⁷⁹ <https://www.statcan.gc.ca/en/subjects/standard/pcrac/2016/introduction>

²⁸⁰ <https://www23.statcan.gc.ca/imdb/p3VD.pl?Function=getVD&TVD=423493>

²⁸¹ <https://www.statcan.gc.ca/en/subjects/standard/pcrac/2016/introduction>

**Таблиця 2.2 - Класифікація населених пунктів і сільських територій 2016,
Класифікаційна структура**

Код	Розмір населеного пункту, класові категорії та сільська місцевість
A	Великі міські населені пункти (Канада)
B	Середні населені пункти (Канада)
C	Малі населені пункти (Канада)
D	Сільська місцевість (Канада)

Класифікація Регіони охорони здоров'я²⁸² містить стандартні назви та коди для регіонів охорони здоров'я Канади. Це законодавчо визначені адміністративні території, визначені міністерствами охорони здоров'я провінцій. Ці адміністративні території представляють географічні зони відповідальності рад лікарень або регіональних органів охорони здоров'я. Регіони охорони здоров'я, будучи провінційними адміністративними районами, можуть бути змінені.

Географічні регіони Канади — це групи провінцій і територій, створені з метою статистичної звітності. Виділяють 6 географічних регіонів Канади: Атлантичний; Квебек; Онтаріо; Прерії; Британська Колумбія; Території.

Провінція і територія відносяться до основних політичних одиниць Канади²⁸³. Канада розділена на 10 провінцій і 3 території. Зі статистичної точки зору, провінція і територія є основними територіями, для яких дані зведені в таблицю.

Місцева ж статистика Канади оперує такими поняттями, як муніципалітети (municipalities), сільські місцевості (RAs), населені пункти (POPCTRs).

Визначення цих та інших понять наведені в ілюстрованому Глосарії²⁸⁴ Перепису населення 2021 (Illustrated Glossary, Census of Population, 2021), схеми та переліки в зображеннях²⁸⁵ і таблицях²⁸⁶ Словника²⁸⁷ Перепису населення 2021 (Dictionary, Census of Population, 2021).

Відповідно до Глосарія підрозділ перепису (CSD) — це загальний термін для муніципалітетів (як визначено провінційним/територіальним законодавством) або територій, які розглядаються як муніципальні еквіваленти для статистичних цілей (наприклад, індіанські заповідники, індіанські поселення та неорганізовані території). Муніципальний статус визначається законами, що діють у кожній провінції та території Канади.

²⁸² <https://www.statcan.gc.ca/en/subjects/standard/sgc/notice/nrhr2017>

²⁸³ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/92-195-x/2021001/geo/prov/prov-eng.htm>

²⁸⁴ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/92-195-x/92-195-x2021001-eng.htm>

²⁸⁵ <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/ref/dict/fig/index-eng.cfm>

²⁸⁶ <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/ref/dict/tab/index-eng.cfm>

²⁸⁷ <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/ref/dict/index-eng.cfm>

Рис. 2.35 - Ілюстрація структури муніципалітету²⁸⁸

Сільська місцевість (RA) включає всю територію, що лежить за межами населених пунктів (POPCTRs).

Населений пункт (POPCTR) має населення не менше 1000 осіб і щільність населення 400 осіб або більше на квадратний кілометр, виходячи з підрахунку населення з поточного перепису населення. Всі райони за межами населених пунктів класифікуються як сільські райони. Разом узяті, населені пункти та сільські райони охоплюють всю Канаду.

Населені пункти поділяються на три групи²⁸⁹, залежно від чисельності населення:

- невеликі населені пункти (small population centres) з населенням від 1 000 до 29 999 осіб;
- середні населені пункти (medium population centres) з населенням від 30 000 до 99 999 осіб;
- великі міські населені пункти (large urban population centres) з населенням 100 000 і більше.

Сільське населення включає все населення, яке проживає в сільській місцевості переписних столичних районів (census metropolitan areas (CMAs)) та переписних агломерацій (census agglomerations (CAs)), а також населення, яке проживає в сільській місцевості за межами CMA та CA.

Населення населених пунктів включає все населення, яке проживає в центральних, вторинних центрах і околицях переписних столичних районів (CMAs) і переписних агломерацій (CAs), а також населення, яке проживає в населених пунктах за межами CMA і CA.

Підходи до формування груп показників

Муніципалітети представляють порядок правління, найближчий до життя людей²⁹⁰. Від великих міських муніципалітетів до менших, сільських або сільськогосподарських районів, дуже важливо, щоб усі рівні влади тісніше співпрацювали, щоб забезпечити доступність даних та ключових показників щодо економічних, соціально-економічних наслідків та впливу на здоров'я та задовольнити потреби різноманітних громад.

У рамках постійного партнерства з Федерацією канадських муніципалітетів (Federation of Canadian Municipalities - FCM) та в контексті Плану дій щодо дезагрегованих даних, Статистичне управління Канади надає дані муніципалітетам.

Статистичне управління Канади пропонує велику кількість інформації зі статистики. На офіційному сайті Статистики Канади найбільш систематизований доступ до неї організовано через каталог даних у рубриці Дані (Data)²⁹¹. **Стосовно муніципалітетів** каталог надає доступ до інтегрованих даних перепису населення (це крос-функціональні показники

²⁸⁸ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/92-195-x/2021001/geo/csd-sdr/csd-sdr-eng.htm>

²⁸⁹ <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/ref/dict/az/definition-eng.cfm?ID=geo049a>

²⁹⁰ <https://www159.statcan.gc.ca/index-eng.htm>

²⁹¹ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/type/data?MM=1>

Статистичного управління Канади та таблиці з різних обстежень, доступних на рівнях Перепису населення Агломерації, Переписної агломерації та Переписного підрозділу²⁹²), а також до даних статистики житла, охорони здоров'я, злочинності тощо.

Якщо задати фільтр «муніципальні та місцеві дані (municipal and local data)» щодо даних²⁹³, тоді на сторінці каталогу відображається відповідний муніципальним та місцевим даним повний перелік присутніх на сайті таблиць. Загальна їх кількість – 491 або без таблиць з архіву - 320. Також відразу можна побачити кількість переписних таблиць (19) та кількість таблиць залежно від вибраного тематичного, географічного розрізу, періодичності інформації (річних – 202), згідно виду опитувань або статистичної програми, а також залежно від їх вмісту. Кожна таблиця у рамках Статистики Канади має свій унікальний код. Таблиці об'єднують групи показників. Зазвичай це тематичні або комбіновані групи показників. На основі груп показників цих таблиць створені численні дашборди та візуалізації. Їх метадані обов'язково включають перелік використаних таблиць та лінки на ці таблиці.

При відображенні переписних таблиць біля назви території можна побачити слово карта (map) з лінком на картографічне представлення меж присутньої в таблиці території²⁹⁴.

Рис. 2.36 - Приклад картографічного представлення меж присутньої в таблиці території

При деталізації до населеного пункту (population centre) у каталозі даних відображається лише одна таблиця за результатами переписів 2016 та 2021 років:

- **Кількість населення та житла: Канада та населені пункти**²⁹⁵ (див. Рис. 2.37)
Географія: Канада, Провінція або територія, Населений пункт, Частина населеного пункту

Охоплення: Усі особи, переписи населення 2021 та 2016 років – 100% даних

Показники:

- Кількість населення за 2021 та 2016 роки
- Відсоткова зміна чисельності населення між 2016 і 2021 роками
- Кількість житла за 2021 рік
- Площа землі в квадратних кілометрах, 2021 рік
- Щільність населення на квадратний кілометр, 2021 рік

²⁹² <https://www159.statcan.gc.ca/faq-eng.htm>

²⁹³ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/type/data?text=%22municipal+and+local+data%22&count=50>

²⁹⁴ <https://www150.statcan.gc.ca/t1/tbl1/en/tv.action?pid=1710014201>

²⁹⁵ <https://www150.statcan.gc.ca/t1/tbl1/en/tv.action?pid=9810001101>

Рис. 2.37 - Вигляд таблиці “Кількість населення та житла: Канада та населені пункти”

Population and dwelling counts: Canada and population centres¹

Frequency: Occasional Help

Table: 98-10-0011-01 Save my customizations

Release date: 2022-02-09

Geography: Canada, Province or territory, Population centre, Population centre part

Universe: All persons, 2021 and 2016 censuses – 100% data

Variable List: Population and dwelling counts (7)

Add/Remove data Download options

Showing 1,048 records Filter Reset

Population and dwelling counts (7)			Population, 2021	Population, 2016	Population percentage change, 2016 to 2021	Total private dwellings, 2021	Private dwellings occupied by usual residents, 2021	Land area in square kilometres, 2021	Population density per square kilometre, 2021
Geographic name ↑↓	Geographic area type ↑↓	Province or territory abbreviation ↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓
Canada ² (map)	Country	---	36,991,981	35,151,728	5.2	16,284,235	14,978,941	8,788,702.80	4.2
Newfoundland and Labrador (map)	Province	N.L.	510,550	519,716	-1.8	269,184	223,253	358,170.37	1.4
Bay Roberts (map)	Small population centre	N.L.	6,897	6,896 ^f	0.0	3,184	2,888	16.88	408.5
Bishop's Falls (map)	Small population centre	N.L.	3,006	3,087 ^f	-2.6	1,498	1,386	6.89	436.1
Bonavista (map)	Small population centre	N.L.	2,979	3,140	-5.1	1,628	1,379	4.36	683.1

Джерела даних:

- обов'язкові спостереження та опитування²⁹⁶ - охоплюють різні галузі економіки та сфери діяльності;
- переписи населення²⁹⁷ - проводяться раз на 5 років, забезпечують дані з розподілом по території;
- сільськогосподарські переписи²⁹⁸ - проводяться раз на 5 років, забезпечують дані з розподілом по території;
- дані прямих опитувань²⁹⁹ (дані опитувань на папері, через краудсорсинг або онлайн-опитування, а також телефоном або особисто);
- наявні дані (адміністративні дані, веб-збір/веб-скрейпінг даних, відкриті дані та мікродані);
- поєднані дані з різних джерел.

Цифрові рішення:

²⁹⁶

https://www-statcan-gc-ca.translate.google.com/en/about/accountability/surveys?_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=wapp

²⁹⁷ <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/index-eng.cfm?MM=1>

²⁹⁸ <https://www.statcan.gc.ca/en/census-agriculture?MM=1>

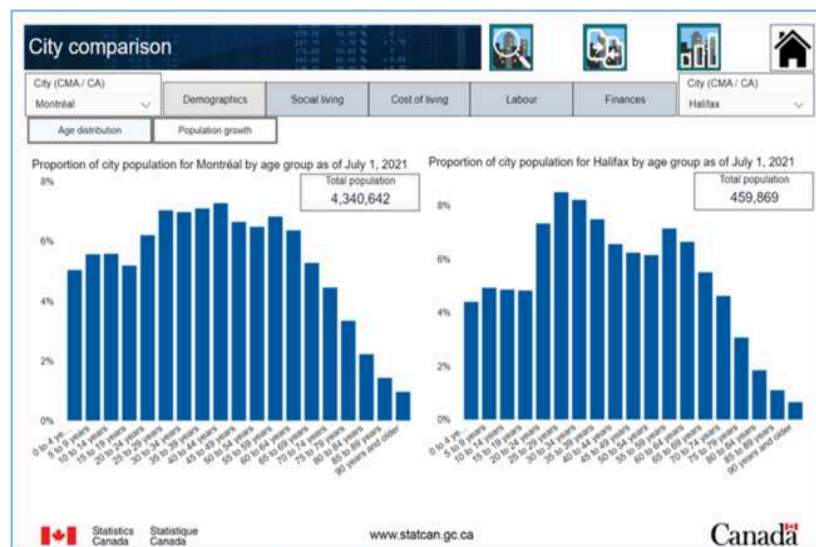
²⁹⁹ <https://www.statcan.gc.ca/en/our-data/where?MM=as>

- Інформаційна панель муніципальних фінансових та соціально-економічних даних³⁰⁰. Панель включає багато різних фінансових та соціально-економічних показників щодо вибраних міст Канади та дозволяє порівнювати їх на рівні міста (див. Рис. 2.38-2.39).

Рис.2.38 - Домашня сторінка інформаційної панелі

Рис. 2.39 - Приклад роботи інформаційної панелі

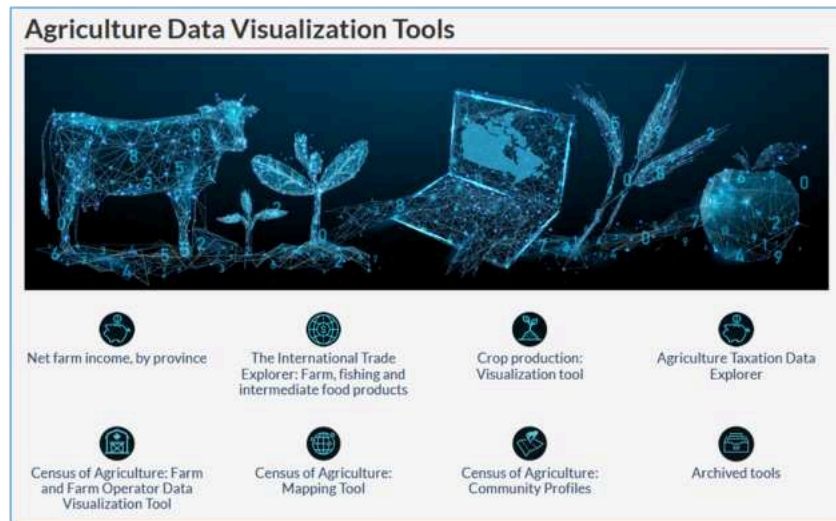
Для створення цієї інтерактивної панелі використані дані з таких таблиць:

1. Статистика урядових фінансів Канади для окремих муніципалітетів та інших місцевих державних адміністрацій
2. Канадська класифікація функцій уряду для окремих муніципалітетів та інших місцевих державних адміністрацій
3. Характеристика робочої сили, річна
4. Зайнятість за галузями промисловості, перепис столичних районів, рік (x 1000)
5. Індекс споживчих цін, місячний, сезонно не скоригований
6. Індекс цін на нове житло, місячний
7. Статистика злочинності на основі інцидентів, за детальними порушеннями, Канада, провінції, території та переписні агломерації
8. Індекс тяжкості злочинів і зважені показники ліквідації, Канада, провінції, території та переписні агломерації

³⁰⁰ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/71-607-x/71-607-x2022004-eng.htm>

9. Оцінки чисельності населення на 1 липня за переписною агломерацією та переписною агломерацією, межі 2016 року
 10. Оцінка чисельності населення на 1 липня за підрозділами перепису, межі 2016 р.
- Інструменти візуалізації даних сільського господарства.

Рис. 2.40 - Веб-сторінка Agriculture Data Visualization Tools³⁰¹

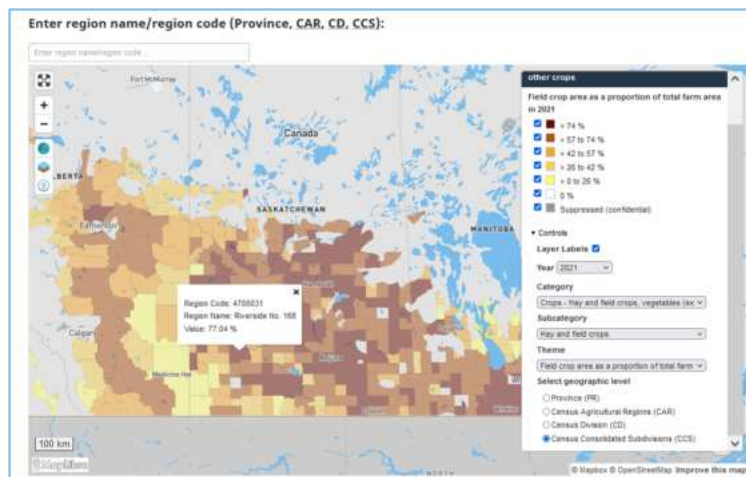
Хоча це серія дашбордів з візуалізації даних сільського господарства на рівні провінції, для місцевої статистики цікавим є використаний перелік показників. Зокрема, розглядаються:

- дані щодо загальних грошових надходжень ферми, включаючи виплати, чистий грошовий дохід, реалізований чистий прибуток і загальний чистий дохід;
- дані рослинництва, починаючи з 1908 року, про площі, виробництво та реалізацію різної сільськогосподарської продукції. Дані розбиті за типом сільськогосподарських культур;
- оцінки операційних доходів ферми, операційних витрат ферми, чистого операційного прибутку та кількості ферм. Інформація розбита за базовим роком, географією, типом ферми, класом доходу, типом оцінки та категорією оцінки;
- перепис сільського господарства: дані ферми за типом ферми.

Серед інструментів візуалізації присутнє картографічне представлення Перепису сільського господарства на рівні провінцій і територій, сільськогосподарських регіонів перепису (CAR), підрозділів перепису (CD) і консолідованих підрозділів перепису (CCS), а також сільськогосподарської ойкумени.

³⁰¹ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/71-607-x/agri-eng.htm>

Рис. 2.41 - Приклад картографічного представлення³⁰²

- У профілях переписів населення представлено інформацію з переписів населення для різних географічних рівнів, зокрема провінцій і територій, переписних столичних районів, громад і переписних ділянок. GeoSearch — це інтерактивна картографічна програма, яка дозволяє легко знаходити географічні райони в Канаді, для яких доступні дані профілю перепису.

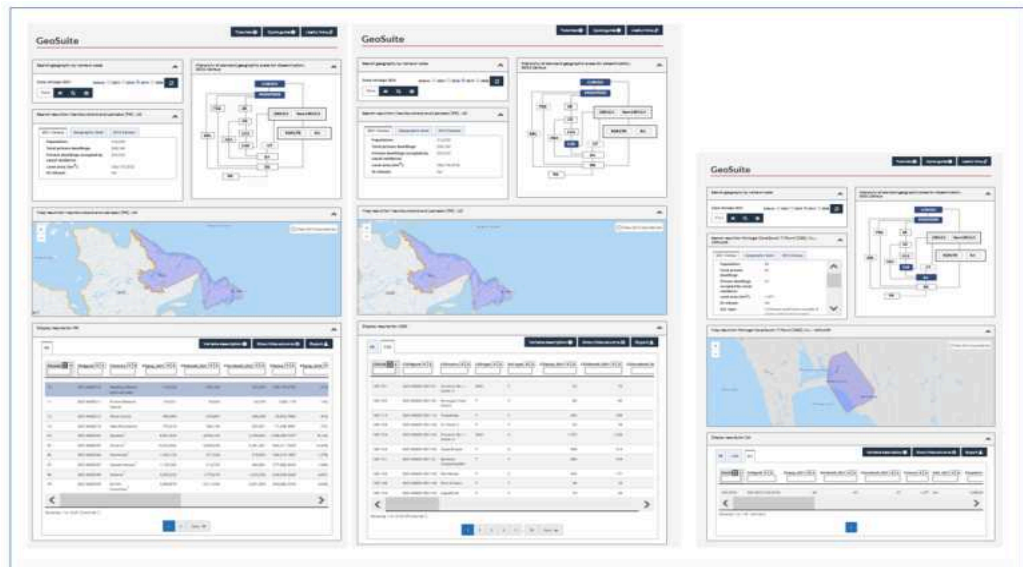
Щоб знайти потрібне місце, користувачі можуть клацнути та збільшити карту Канади або виконати пошук за назвою місця чи поштовим кодом. Посилання на продукти даних, аналітичні продукти та карти, які доступні для вибраної області, перераховані під картою.

³⁰² <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/32-26-0003/322600032016001-eng.htm>
³⁰³

<https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/geo/maps-cartes/geosearch-georecherche/index2021-eng.cfm?LANG=E&client=census&DGUID=2021A000011124>

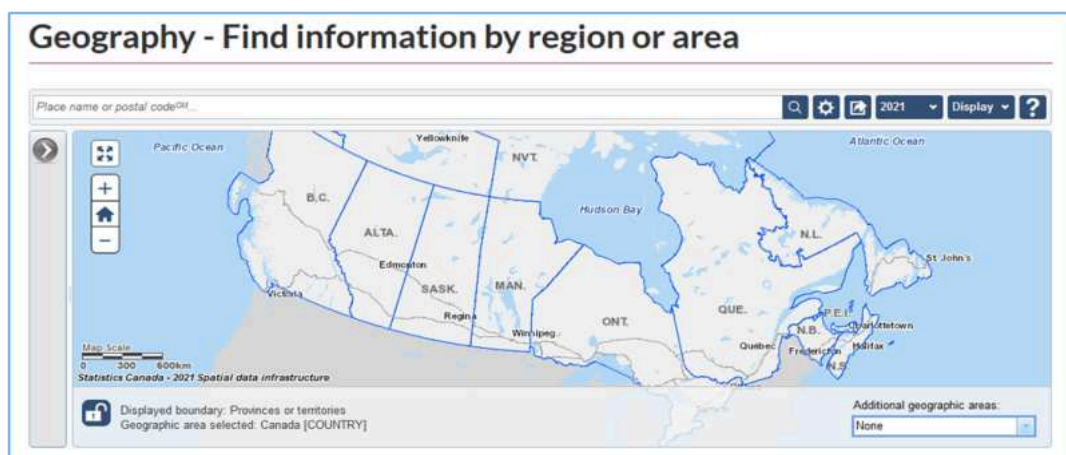
- GeoSuite³⁰⁴ - це потужний інструмент пошуку на основі стандартних географічних районів перепису. За допомогою GeoSuite користувачі можуть отримувати та запитувати дані, досліджувати зв'язки між географічними областями, отримувати інформацію про ці території та виводити дані в табличному форматі. Доступна інформація включає дані поточного перепису населення та житла, репрезентативні координати точки, площу землі, географічні коди, назви та, у деяких випадках, дані попереднього перепису населення.

Рис. 2.43 - Результати роботи з GeoSuite на прикладі Перепису 2021³⁰⁵

- Щоб знайти статистичні продукти за географією можна ще скористатися на офіційному сайті статистики Канади розділом Географія - Знайти інформацію за регіоном або областю. При цьому додатково можна задати географічний розріз із 19 запропонованих.

Рис. 2.44 - Веб-сторінка розділу Географія³⁰⁶

- Інтерактивні додатки і візуалізації³⁰⁷;

³⁰⁴ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/catalogue/92-150-X>

³⁰⁵ <https://geosuite.statcan.gc.ca/geosuite/en/index>

³⁰⁶ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/geo?geotext=Canada%20%5BCountry%5D&geocode=A00001124>

³⁰⁷ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/catalogue/71-607-X>

- Середовище підключених відкритих даних (Linkable Open Data Environment - LODE) - ініціатива, спрямована на покращення використання та гармонізацію відкритих мікроданих, насамперед із муніципальних, провінційних і федеральних джерел. LODE реалізовано Лабораторією дослідження та інтеграції даних (Data Exploration and Integration Lab - DEIL).

LODE має чотири складові.

По-перше, відкриті бази даних, випущені за ліцензією Open Government of Canada. Відкриті бази даних - це **колекція наборів даних у форматі csv або shape, опублікована за єдиною ліцензією на відкриті дані** (Open Government License – Canada).

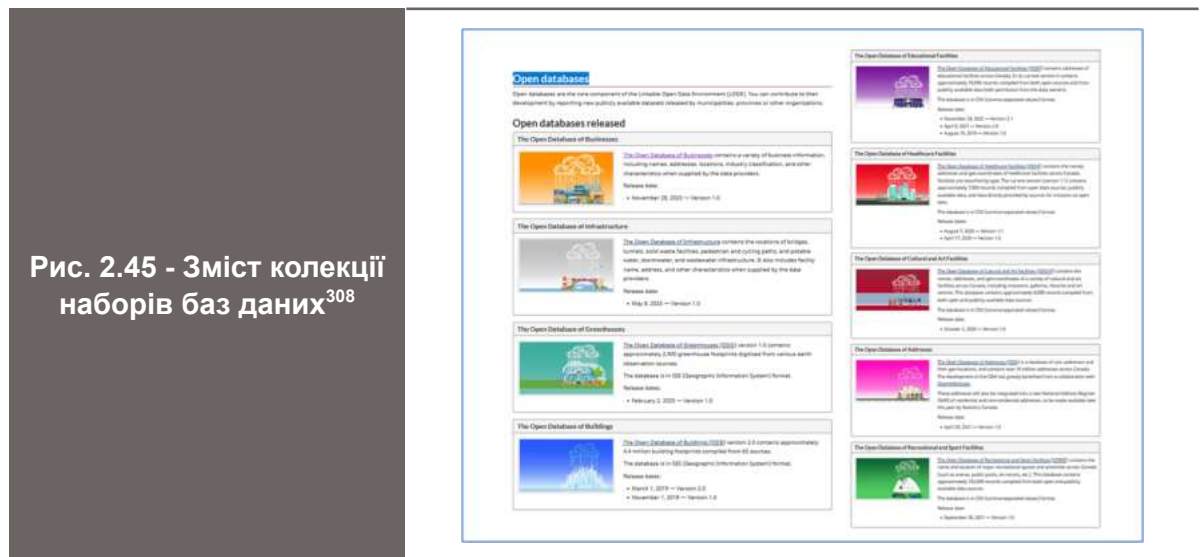
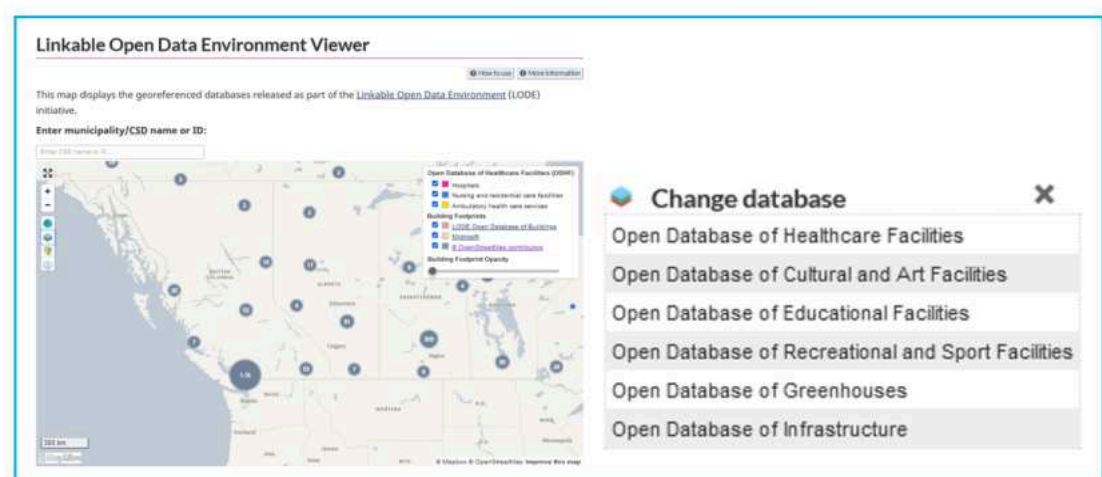

Рис. 2.45 - Зміст колекції наборів баз даних³⁰⁸

По-друге, інструменти з відкритим кодом, розроблені для обробки та зв'язування цих баз даних. **По-третє**, співпраця з розробки та використання відкритих даних і відкритих інструментів. **По-четверте**, Linkable Open Data Environment **Viewer**: карта, яка відображає зміст вибраних баз даних.

Рис. 2.44 - Вигляд LODE Viewer³⁰⁹

- Профіль корінного населення - Перепис населення 2021 (Indigenous Population Profile, 2021 Census of Population)

³⁰⁸ <https://www.statcan.gc.ca/en/lode/databases>

³⁰⁹ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/71-607-x/71-607-x2020014-eng.htm>

Профіль представлено у вигляді наборів даних у форматі csv, tab, ivt (див. Рис. 2.45)

Рис. 2.45 - Вигляд переліку наборів Профілю корінного населення (Перепис населення 2021)³¹⁰

Geographic level	File format					
	Population			Dwellings / Households		
	CSV	TAB	IVT	CSV	TAB	IVT
Canada, provinces and territories	CSV 37,776 KB	TAB 36,725 KB	IVT 11,819 KB	CSV 39 KB	TAB 39 KB	IVT 40 KB
Census metropolitan areas and census agglomerations	CSV 125,866 KB	TAB 122,170 KB	IVT 25,599 KB	CSV 277 KB	TAB 270 KB	IVT 163 KB
Canada, provinces, territories, census divisions and census subdivisions (Atlantic only)	CSV 330,377 KB	TAB 322,240 KB	IVT 26,523 KB	CSV 1,022 KB	TAB 995 KB	IVT 417 KB
Canada, provinces, territories, census divisions and census subdivisions (Quebec only)	CSV 504,231 KB	TAB 492,265 KB	IVT 44,506 KB	CSV 1,603 KB	TAB 1,571 KB	IVT 661 KB
Canada, provinces, territories, census divisions and census subdivisions (Ontario only)	CSV 247,475 KB	TAB 241,344 KB	IVT 32,704 KB	CSV 816 KB	TAB 792 KB	IVT 406 KB
Canada, provinces, territories, census divisions and census subdivisions (Prairies only)	CSV 573,625 KB	TAB 562,164 KB	IVT 45,046 KB	CSV 1,732 KB	TAB 1,690 KB	IVT 673 KB
Canada, provinces, territories, census divisions and census subdivisions (British Columbia only)	CSV 229,565 KB	TAB 223,557 KB	IVT 23,963 KB	CSV 733 KB	TAB 705 KB	IVT 328 KB
Canada, provinces, territories, census divisions and census subdivisions (Territories only)	CSV 38,465 KB	TAB 37,332 KB	IVT 4,720 KB	CSV 129 KB	TAB 124 KB	IVT 72 KB
Métis settlements	CSV 6,585 KB	TAB 6,458 KB	IVT 481 KB	CSV 23 KB	TAB 23 KB	IVT 24 KB
Inuit regions	CSV 3,070 KB	TAB 2,975 KB	IVT 607 KB	CSV 19 KB	TAB 18 KB	IVT 24 KB
First Nation or Indian band and Tribal Council areas	CSV 265,812 KB	TAB 257,924 KB	IVT 17,299 KB	CSV 744 KB	TAB 702 KB	IVT 225 KB

Розширення файлу ivt пов'язане з програмним забезпеченням³¹¹ Olap Publishing з Beyond 20/20 Inc. Файл ivt містить дані сукупності таблиці.

- Сервіс Delta File Дельта-файл³¹² - це файл, який містить усі дані та метадані, що публікуються щодня Статистичним управлінням Канади. Це кращий механізм для користувачів, які хочуть отримувати великі оновлення даних Статистичного управління Канади.

Сервіс Delta File забезпечує доступ до серії пакетів Delta File. Кожний пакет Delta File має вигляд zip-архіву, у складі якого є три (3) файли: файл даних у форматі значень, розділених комами (CSV), файл метаданих у форматі XML і файл набору коду у форматі XML.

Основні способи поширення та забезпечення доступу до даних місцевої статистики у Канаді

³¹⁰

https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/dp-pd/ipp-ppa/details/download-telecharger/comp/page_dl-tc-oc.m?Lang=E

³¹¹ <https://www.statcan.gc.ca/en/public/beyond20-20>

³¹² <https://www.statcan.gc.ca/en/developers/df>

- Через Каталог даних.
До 2018 року CANSIM була основною соціально-економічною базою даних Статистичного управління Канади. Щоденно оновлюваний CANSIM охоплював широкий діапазон останніх статистичних даних, доступних для Канади.
У червні 2018 року Статистичне управління Канади оновило свій веб-сайт. Таблиці CANSIM були замінені таблицями DATA з таким самим або подібним вмістом³¹³. Відповідно ідентифікатори таблиць (Product IDs - PID) узгоджені з номерами таблиць CANSIM.

Поширення таблиць DATA та доступ до них здійснюються через Каталог даних.

Крім того, Каталог даних надає доступ до Профілю громади/регіону, тематичних карт, мікроданих та візуалізацій;

- Через відкриті дані (API, географічні, зокрема у вигляді баз наборів даних, дельта-файлів);
- Через сервіс The Daily
The Daily³¹⁴ - це офіційний бюлетень Статистичного управління Канади, перша лінія зв'язку Агентства зі ЗМІ та громадськістю. Щоденна газета випускає випуски новин про поточний соціально-економічний стан і анонсує свої нові продукти у вигляді релізів, таблиць з основними індикаторами. В The Daily сотні індикаторів, які відображаються в таблицях, ще доступні тут у форматі JSON. The Daily містить вичерпний огляд нової інформації, доступної на національному рівні від Статистичної служби Канади. The Daily виходить кожного робочого дня з 1932 року, а в Інтернеті – з червня 1995 року.
- Через публікації у StatsCAN Plus³¹⁵ та у мобільному додатку³¹⁶ StatsCAN.

Висновки. Канада цікава тим, **це друга за площею країна світу, яка займає 9 млн 976 тисяч км², що у 16 разів більше площі України.** І хоча простори її безкрайньої півночі переважно малолюдні, Україні можливо слід врахувати підходи до побудови **територіальних класифікацій** Канади.

Також варта уваги співпраця³¹⁷ Статистики Канади з Федерацією канадських муніципалітетів (FCM, The Federation of Canadian Municipalities)³¹⁸, яка, до речі, об'єднує 2100 органів місцевого самоврядування на національному рівні, що представляє понад 90 відсотків канадців у кожній провінції та території. Ще й до того ж, вже цього року FCM звернулася до всіх органів влади об'єднатися та розробити Рамкову програму розвитку муніципалітету. Партнерство з FCM має на меті³¹⁹ забезпечити підвищення обізнаності місцевих органів влади та використання даних Статистичного управління Канади; розширити розуміння управління місцевих проблем і пріоритетів, щоб визначити потенційні нові можливості, пов'язані з даними; заповнити прогалини в даних на муніципальному рівні тощо. Все це підкреслює, наскільки важливою стає питання розвитку статистики муніципалітетів у сучасній Канаді.

І звичайно, що не можна обійти увагою різноманітні рішення Статистики Канади у представленні та поширенні на своєму офіційному сайті статистичних даних щодо муніципалітетів³²⁰. Особливо вражають гео-продукти та візуалізації.

2.3 ВИСНОВКИ

³¹³ Statistics Canada Socioeconomic Data (previously called CANSIM). - <https://www.trentu.ca/library/madgic/CANSIM>

³¹⁴ <https://www150.statcan.gc.ca/n1/dai-quo/info1-eng.htm>

³¹⁵ <https://www.statcan.gc.ca/o1/en/plus?HPA=1>

³¹⁶ <https://www.statcan.gc.ca/eng/sc/mobile-applications?HPA=1>

³¹⁷ <https://www159.statcan.gc.ca/about-apercu-eng.htm>

³¹⁸ <https://fcm.ca/en/news-media/news-release/mayors-call-federal-government-urgent-investment-infrastructure>

³¹⁹ <https://www159.statcan.gc.ca/about-apercu-eng.htm>

³²⁰ <https://www159.statcan.gc.ca/index-eng.htm>

- На основі аналізу міжнародних практик країн можна навести такі узагальнені дані:

Таблиця - Узагальнені дані щодо практик міжнародних країн							
Країна	Нормативна база	Замовники	Виконавці	Підходи до групування	Джерела даних	Цифрові рішення	Доступ до даних
Польща	Закон про державну статистику	Центральні органи виконавчої влади	Центральний та регіональні статоргани, галузеві міністерства та відомства	Адміністративно-територіальний поділ, галузі, тематичні групи	Переписи, реєстри, вибіркові спостереження	Електронний збір і обробка даних, ГІС, відкриті дані	Статзбірники, онлайн-сервіси, відкриті дані
Німеччина	Федеральний закон про статистику, закони земель	Федеральні та земельні органи виконавчої влади	Федеральне та земельні статвідомства, галузеві міністерства та відомства	Адміністративний поділ, галузі, тематичні групи	Переписи, звітність, вибіркові спостереження	Електронний збір і обробка даних, відкриті дані	Публікації, статбази даних, відкриті дані
Австрія	Закон про федеральну статистику 2000 року	Федеральні та земельні органи виконавчої влади	Центральний та інші федеральні органи влади, статистичні служби федеральних земель та муніципалітетів	Адміністративний поділ, галузі, тематичні групи	Реєстри, адміндані, обстеження	Електронний збір і обробка даних, відкриті дані, візуалізація	Публікації, статбази даних, відкриті дані
Швеція	Закон про офіційну статистику	Уряд та центральні органи виконавчої влади	Статбюро Швеції, галузеві міністерства та відомства	Тематичні групи, галузі, регіони	Реєстри, адміндані, обстеження	Відкриті дані, API, візуалізація	Веб-портал статистики, відкриті дані, публікації
Данія	Закон про статистику	Уряд та центральні органи виконавчої влади	Статбюро Данії, галузеві міністерства та відомства	Галузі, тематичні групи, регіони	Реєстри, звітність, обстеження	Відкриті дані, API, візуалізація	Статпортал, відкриті дані, публікації
Фінляндія	Закон про статистику	Уряд та центральні органи виконавчої влади	Статбюро Фінляндії, галузеві міністерства та відомства	Тематичні групи, регіони	Звітність, реєстри, обстеження	Відкриті дані, ГІС, візуалізація	Статпортал, відкриті дані, публікації

Таблиця - Узагальнені дані щодо практик міжнародних країн

Країна	Нормативна база	Замовники	Виконавці	Підходи до групування	Джерела даних	Цифрові рішення	Доступ до даних
Франція	Закон 1951 року та Закон про захист даних	Уряд та центральні органи виконавчої влади	Національний інститут статистики та економічних досліджень, галузеві міністерства та відомства	Тематичні групи, регіони	Переписи, звітність, обстеження	Електронний збір, відкриті дані, візуалізація	Публікації, база даних, відкриті дані
Велика Британія	Кодекс практики для статистики	Уряд та центральні органи виконавчої влади	Національне статистичне управління Великої Британії	за Стратегією субнацданих	Переписи, опитування, інноваційні дослідження, адміндані	Відкриті дані, ГІС, візуалізація	Релізи, набори даних, відкриті дані
Канада	Закон про статистику Канади	Уряд та центральні органи виконавчої влади	Статистичне управління Канади	тематичний, географічний розріз, періодичність інформації	Переписи, звітність, обстеження	Відкриті дані, ГІС, візуалізація	Публікації, таблиці, відкриті дані

- Також з урахуванням аналізу міжнародних практик розглянутих країн ЄС, проведених глибинних інтерв'ю з міжнародними експертами окремих країн ЄС та аналізу міжнародного досвіду Великобританії та Канади у сфері муніципальної та регіональної статистики необхідно зазначити, що:
 - Спільними рисами для розглянутих країн є наявність спеціального статистичного законодавства, центральних статистичних органів, використання відкритих даних.
 - Зарубіжний досвід цих країн свідчить, що муніципальна статистика є невід'ємною складовою державної статистики.
 - Статистичні дані на місцевому рівні доступні на статистичних сайтах країн. Для прикладу, на сайтах вони публікуються в онлайн статистичних базах даних, представлені у різного роду доступних онлайн продуктах (інформаційні панелі, інтерактивні атласи / карти, геопортали, інфографіка), подаються як відкриті API-дані, присутні в електронних публікаціях у розрізі регіональних досліджень тощо.
 - Загальні підходи до організації місцевої статистики часто є подібними та відповідають міжнародним стандартам.
 - Основна робота щодо стимулювання й координації такої статистики проводиться на місцевому рівні та покладається на територіальні органи управління.
 - Також цікавими є приклади спеціальних координаційних центрів (служб, рад, федерацій тощо), як от, наприклад: у Швеції - Ради сприяння муніципальному аналізу, у Канаді - Федерації канадських муніципалітетів, у Великобританії - Місцевої службу ONS, у Польщі - з ініціативи окремих міст.
 - Обов'язковим принципом, що дотримується розглянутими країнами, є узгодження адміністративної розбивки територій для країн ЄС з Номенклатурою

територіальних одиниць статистики NUTS, для інших, зокрема Великобританії - з географією міжнародних територіальних рівнів.

- Є певні особливості в розподілі функцій між органами статистики та державними органами (галузевими міністерствами) як відповідальних за офіційну статистику (виробників офіційної статистики).
- Важливим є використання реєстрів у практичній діяльності статистичних органів країн. Існування повноцінних та якісних реєстрів та використання їх у статистичних цілях³²¹ вже на рівні муніципалітетів суттєво знижує статистичне навантаження на респондентів: як фізичних, так і юридичних осіб.
- Невід'ємними пріоритетами у практиці розглянутих країн залишаються питання конфіденційності статистичних даних, їх захисту - особливо на рівні місцевої статистики, а також питання забезпечення своєчасності та якості такої інформації. Попри це спостерігається загальна тенденція - до покращення охоплення статистики на місцевому рівні.

2.4 РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. **Використовувати міжнародний досвід розглянутих країн** для реформування місцевої статистики в Україні.
2. Врахувати, що у розглянутих прикладах країн ЄС зберігаються відмінності в організації місцевої статистики, **що не дозволяє сформувати з них якусь єдину модель, яку можна було б напряму впровадити в Україні**. Розглянуті країни, загалом, розвивають місцеву статистику виходячи з власних можливостей та функціональної доцільності.
3. Доцільно **проводити використання закордонного досвіду** для реформування місцевої статистики **без його прямого копіювання** з урахуванням диференціації регіональних особливостей, економічного розвитку та наявних ІТ-ресурсів.
4. **Рекомендувати** Державній службі статистики України **в рамках реалізації Державної програми формування місцевої статистики в Україні розглянути можливість створення Центру статистики місцевого самоврядування**, зокрема у структурі одного з Головних управлінь статистики, спираючись на досвід країн щодо роботи спеціальних координаційних центрів (служб, рад, федерацій тощо) в офіційній статистиці та/або їх співпраці з органами статистики, для реалізації Державної програми формування місцевої статистики в Україні.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1.1

Проекти та програми Міжнародної технічної допомоги

³²¹ Електронні реєстри: європейський досвід створення та використання: кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. - Київ, 2021, URL: <https://idss.org.ua/arhiv/registers.pdf>

з питань підтримки розвитку місцевого самоврядування в Україні та відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення ³²²

№	Програма/ Проект	Області	Громади	Дата початку	Дата завершення	Сума допомоги
1.	Програма U-LEAD	Усі області	Усі громади	01.01.2016	31.12.2023	176 млн EUR
2.	Програма USAID DOBRE	10	60	08.06.2016	30.09.2025	107 млн USD
3.	Проект USAID "ГОВЕРЛА"	12	101	19.03.2021	20.03.2026	74 млн USD
4.	Програма Ради Європи	Усі області	Усі громади	01.01.2023	31.12.2024	1,4 млн EUR
5.	Проект DECIDE	5	20	01.02.2020	31.05.2025	11,7 млн CHF
6.	SALAR International	Усі області	Усі громади	08.09.2014	31.01.2024	79,95 млн SEK
7.	Проект PROSTO	Усі області	Усі громади	13.09.2021	31.01.2024	47 млн SEK
8.	Проект UCORD	4		01.12.2022	30.11.2026	8,74 млн CHF
9.	Проект SURGe	12		01.10.2019	31.12.2024	не розголо-ш ується

³²² "Децентралізація в Україні", <https://decentralization.gov.ua/donors>

Перелік розділів та показників Збірника статистичних вимог ЄС (2023 р.)^{323 324}

1.1	Population	Населення
1.1.1	Demography, migration and projections	Демографія, міграція та прогнози
1.1.2	Population Census, Asylum and Managed Migration statistics	Статистика перепису населення, надання притулку та керованої міграції
1.2	Labour and labour cost	Робоча сила та вартість робочої сили
1.2.1	Employment and unemployment	Зайнятість та безробіття
1.2.2.	Earnings and labour costs	Заробіток і витрати на оплату праці
1.3	Education and training	Освіта та навчання
1.3.1	Education	Освіта
1.3.2	Vocational training and lifelong learning statistics	Статистика професійного навчання та навчання впродовж життя
1.4	Health	Здоров'я
1.4.1	Public Health	Громадське здоров'я
1.4.2	Health and safety at work	Здоров'я та безпека на робочому місці
1.5	Income and consumption	Доходи та споживання
1.5.1	Household budget surveys and harmonised European time use surveys	Обстеження бюджетів домогосподарств та гармонізовані європейські дослідження використання часу
1.5.2.	Income, social inclusion and living conditions	Дохід, соціальна інтеграція та умови життя
1.5.3	Quality of life	Якість життя
1.6	Social protection	Соціальний захист
1.6.1	Social protection (ESSPROS)	Соціальний захист (ESSPROS)
1.7	Justice and crime	Правосуддя і злочинність
1.7.1	Safety and Crime	Безпека та злочинність
1.7.2	Gender Based Violence	Гендерно зумовлене насильство
1.8	Culture	Культура

³²³ Statistical requirements compendium, 2022 edition, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14649643/KS-GQ-22-009-EN-N.pdf/011d6791-9971-229b-da9c-e7013deeabf9?t=1652367485303>

³²⁴ Statistical requirements compendium, 2023 edition, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/16262350/KS-GQ-23-008-EN-N.pdf/ad5a933a-307b-11e0-f3a7-2f49fee3c32?version=2.0&t=1679934347406>

1.8.1	Culture and sport	Культура і спорт
2	Economic statistics	Економічна статистика
2.1	Macroeconomics	Макроекономіка
2.2	Euroindicators/PEEIs	Євроіндикатори/PEEI
2.2.1	Macroeconomic Imbalance Procedure (MIP)	Процедура макроекономічного дисбалансу (MIP)
2.2.2	European system of accounts	Європейська система рахунків
2.2.3	Annual sector accounts	Річні галузеві звіти
2.2.4	Quarterly sector accounts	Квартальні галузеві рахунки
2.2.5	Quarterly and annual National accounts: main aggregates	Квартальні та річні національні рахунки: основні агрегати
2.2.6	Supply, use and input-output tables	Таблиці поставок, використання та витрат-випуску
2.2.7	Regional accounts	Регіональні рахунки
2.2.8	Monitoring own resources GNI	Моніторинг власних рахунків ВНД
2.2.9	Monitoring own resources value added tax (VAT)	Моніторинг власних ресурсів Податок на додану вартість (ПДВ)
2.2.10	<u>Remuneration and pensions of EU Staff</u>	Винагорода та пенсії персоналу ЄС
2.3	Excessive Deficit Procedure and Government Finance Statistics; financial statistics	Процедура надмірного дефіциту та статистика державних фінансів; фінансова статистика
2.3.1	Financial accounts – methodology	Фінансові рахунки - методологія
2.3.2	Financial accounts — data production	Фінансові рахунки - виробництво даних
2.3.3	Pensions in social insurance	Пенсії в соціальному страхуванні
2.3.4	Monetary and financial indicators	Монетарні та фінансові показники
2.3.5	Government finance statistics — Methodology	Статистика державних фінансів - Методологія
2.3.6	Government finance statistics — Data production	Статистика державних фінансів - Виробництво даних
2.3.7	Government finance statistics – Methodology II	Статистика державних фінансів - Методологія II
2.4	Business statistics	Бізнес статистика
2.4.1	Business registers and statistical	Бізнес-реєстри та статистичні одиниці

	units	
2.4.2	StructurProdcomal business statistics	Структурна бізнес-статистика
2.4.3	Prodcom	Надає статистику виробництва промислових товарів підприємствами на національній території країн, що звітують . Термін походить від французького «PRODUCTION COMMUNAUTAIRE» (виробництво спільноти)
2.4.4	Short-term business statistics	Короткострокова бізнес-статистика
2.5	International trade and Balance of Payments	Міжнародна торгівля та платіжний баланс
2.5.1.	Balance of Payments	Платіжний баланс
2.5.2	Foreign affiliates statistics (FATS)	Статистика закордонних філій (FATS)
2.5.3	Foreign direct investment	Прямі іноземні інвестиції
2.5.4	International trade in services	Міжнародна торгівля послугами
2.5.5	International trade in goods	Міжнародна торгівля товарами
2.5.6	Classifications for trade in goods statistics	Класифікації для статистики торгівлі товарами
2.6	Prices	Ціни
2.6.1	Harmonised consumer price indices	Гармонізовані індекси споживчих цін
2.6.2	Spatial price comparisons	Просторове порівняння цін
2.6.3	Housing statistics	Житлова статистика
3	Sectoral statistics	Галузева статистика
3.1	Agriculture, forestry, fisheries	Сільське господарство, лісове господарство, рибальство
3.1.1	Forestry statistics and accounts	Лісова статистика та звітність
3.1.2	Agricultural statistics a) Crop statistics b) Livestock, meat and egg statistics c) Milk and milk products statistics d) Integrated farm statistics e) Agricultural Accounts and Prices	Сільськогосподарська статистика a) Статистика посівів b) Статистика поголів'я худоби, м'яса та яєць c) Статистика молока та молочних продуктів d) Інтегрована статистика ферм e) Сільськогосподарські рахунки та ціни
3.1.3	Fisheries statistics	Статистика рибальства

3.1.4	Organic production and farming	Органічне виробництво та фермерство
3.1.5	Agro-environmental indicators	Агроекологічні показники
3.2	Energy	Енергія
3.2.1	Energy statistics – production	Енергетична статистика - виробництво
3.2.2	Energy statistics — methodology and developments	Енергетична статистика - методологія та розробки
3.3	Transport	Транспорт
3.3.1	Transport Statistics a) Road freight b) Transport statistics – Rail c) Transport statistics - Maritime d) Transport statistics - Inland waterways e) Transport statistics – Air Transport statistics f) Eurostat/ITF/UNECE Common Questionnaire on Inland Transport statistics g) Transport statistics – Regional	Транспортна статистика a) Автомобільні перевезення b) Транспортна статистика – залізниця c) Транспортна статистика - Морський транспорт d) Транспортна статистика - Внутрішні водні шляхи e) Транспортна статистика - Повітряний транспорт f) Спільний запитальник Євростату/МТФ/ЄЕК ООН зі статистики внутрішнього транспорту g) Транспортна статистика - Регіональна
3.3.2	Development activities to support new transport policies a) Passenger mobility, road traffic b) Transport safety statistics	Заходи з розвитку на підтримку нової транспортної політики a) Пасажирська мобільність, дорожній рух b) Статистика безпеки на транспорті
3.4	Tourism	Туризм
3.4.1	Tourism statistics	Статистика туризму
3.5	Science, technology and innovation	Наука, технології та інновації
3.5.1	Statistics on science and technology	Статистичні дані про науку і технології
3.5.2	Statistics on business innovation	Статистика бізнес-інновацій
3.5.3	Statistics on information and communication technologies	Статистика інформаційно-комунікаційних технологій
4	Environment and multi-domain statistics	Навколишнє середовище та багатодоменна статистика
4.1	Environment	Навколишнє середовище
4.1.1	Monetary environmental accounts	Монетарні екологічні рахунки
4.1.2	Physical environmental accounts	Фізичні рахунки навколишнього середовища
4.1.3	Statistics on waste	Статистика відходів

4.1.4	Water statistics	Водна статистика
4.1.5	Biodiversity	Біорізноманіття
4.2	Regional and geospatial statistical information	Регіональна та геопросторова статистична інформація
4.2.1	Regional statistics and their coordination a) Regional labour market statistics b) Regional statistics by typologies c) Agriculture statistics d) Business statistics e) Environmental statistics f) Science and technology g) Tourism statistics h) Public health i) Education j) Demography and migration statistics k) Information society statistics	Регіональна статистика та її координація a) Регіональна статистика ринку праці b) Регіональна статистика за типологіями c) Статистика сільського господарства d) Бізнес-статистика e) Екологічна статистика f) Наука і технології g) Статистика туризму h) Охорона здоров'я i) Освіта j) Демографічна та міграційна статистика k) Статистика інформаційного суспільства
4.2.2	City statistics	Статистика міста
4.2.3	GISCO	Геоінформаційна система Комісії (GISCO)
4.2.4	Management of the NUTS classification	Управління класифікацією NUTS
4.2.5	Land use and land cover statistics	Статистика землекористування та земного покриву
4.3	Sustainable development indicators	Показники сталого розвитку
4.3.1	EU SDG indicators: production and dissemination	Індикатори ЦСР ЄС: розробка та поширення
5.	Methodology of data collection, processing, dissemination and analysis	Методологія збору, обробки, розповсюдження та аналізу даних
5.1	Metadata and Classifications	Метадані та класифікації
5.1.1	Statistical standards for data and metadata (incl. classifications)	Статистичні стандарти до даних та метаданих (включаючи класифікації)
5.2	Statistical confidentiality and disclosure protection	Статистична конфіденційність і захист від розголошення
5.2.1	Coordination for statistical confidentiality and micro data access	Координація статистичної конфіденційності та доступу до мікроданих

Перелік індикаторів для міського аудиту

Довідковий посібник з міського аудиту (збір даних за 2003/2004 рр.) (Urban Audit Reference Guide (2003/2004 data collection), European Commission, 2007) пропонує такий перелік індикаторів як ³²⁵:

Частина 1: Просторовий рівень міста

Демографія: Населення

Демографія: Національність

Демографія: Структура домогосподарств

Соціальні аспекти: Житло

Соціальні аспекти: Охорона здоров'я

Соціальні аспекти: Злочинність

Економічні аспекти: Ринок праці

Економічні аспекти: Економічна діяльність

Економічні аспекти: Нерівність у доходах та бідність

Громадянська участь: Громадянська участь

Громадська участь: Місцева адміністрація

Навчання та освіта: Освіта та забезпечення підготовки

Навчання та освіта: Освітні кваліфікації

Навколишнє середовище: Клімат і географія

Навколишнє середовище: Якість повітря та шум

Навколишнє середовище: Вода

Навколишнє середовище: Управління відходами

Навколишнє середовище: Землекористування

Навколишнє середовище: Використання енергії

Подорожі та транспорт: Моделі подорожей

Інформаційне суспільство: Користувачі та інфраструктура

Інформаційне суспільство: Міське електронне урядування

Інформаційне суспільство: ІКТ-сектор

Культура та відпочинок: Культура та відпочинок

Культура та Відпочинок: Туризм

Частина 2: Просторовий рівень великої міської зони

³²⁵ Urban Audit Reference Guide (2003/2004 data collection), European Commission, 2007, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902753/KS-RA-07-016-EN.PDF/pdf/23b5af3c-3348-4155-bab9-f79b89c44dd6?t=1414781479000>

Демографія: Населення
Демографія: Національність
Демографія: Структура домогосподарства
Соціальні аспекти: Житло
Соціальні аспекти: Охорона здоров'я
Соціальні аспекти: Злочинність
Економічні аспекти: Ринок праці
Економічні аспекти: Економічна діяльність
Економічні аспекти : Розбіжності в доходах і бідність
Навчання та освіта: Освіта та Навчання
Навчання та освіта: Освітня кваліфікація
Навколишнє середовище: землекористування
Подорожі та транспорт: моделі подорожей

Частина 3: Просторовий рівень підміського району

Демографія: Населення
Демографія: Національність
Демографія: Структура домогосподарств
Соціальні аспекти: Житло
Соціальні аспекти: Охорона
Соціальні аспекти: Злочинність
Економічні аспекти: Ринок праці
Економічні аспекти: Нерівність доходів і бідність
Навчання та освіта: Надання освіти та навчання
Навчання та освіта : Освітня кваліфікація

Про ONS Local service

З липня 2022 року по березень 2023 року ONS Local³²⁶ зосереджувався на залученні, спільному проектуванні сервісу та створенні присутності в місцях по всій Великобританії. Було проведено регіональні дискусії за круглим столом, у ході яких були отримані відгуки від місцевих зацікавлених сторін щодо їхніх аналітичних, статистичних даних і потреб у даних, щоб допомогти їм прийняти обґрунтовану політику та операційні рішення. У середньому від 30 до 40 представників місцевої влади відвідували ці круглі столи, особисто чи віртуально, забезпечуючи участь регіональних і місцевих зацікавлених сторін у розробці ONS Local.

Протягом цього періоду, коли було набрано регіональних лідерів, ONS Local надала неповну послугу, яка покращила та розвинула пропозицію «ONS-to-manu». Це включало оновлення інформаційного бюлетеня та створення віртуальних форумів для навчання, проведення понад 130 подій, у середньому близько 70 учасників на кожній. Під час цього початкового етапу служба підтримувала виконання понад 100 запитів зацікавлених сторін, у результаті чого ONS обмінювалася інформацією, знаннями та вказівками. Щомісячний інформаційний бюлетень ONS Local тепер надсилається приблизно 430 людям (збільшення на 186%). Найпопулярнішими темами були ринок праці, населення, бізнес, продуктивність, туризм та здоров'я.

ONS Local запущено в усіх регіонах Англії в березні 2023 року. Тут команда вже підтримує користувачів порадами та вказівками щодо субнаціональних продуктів і послуг, доступних через ONS Local, ONS загалом і в уряді. Команда також зосередилася на тому, щоб добре розуміти потреби місцевих користувачів, застосовувавши гнучкий підхід у реагуванні на них і працюючи з Державною статистичною службою, щоб висвітлити прогалини в даних.

ONS Local продовжує розробляти свою спеціалізовану службу разом із децентралізованими адміністраціями, з кінцевою метою запустити її на території Великобританії у 2024 році. Для цього ONS Local тісно співпрацює з делегованими урядами, щоб зрозуміти, як можна найкраще підтримувати існуючі структури в Шотландії, Уельсі та Північній Ірландії.

У рамках служби ONS Local було запроваджено серію вебінарів ONS Local presents³²⁷, щоб поділитися останніми розробками в субнаціональній статистиці та аналізі, а також серію семінарів «Як користуватися»³²⁸, щоб надати більше практичних порад нашим користувачам і допомогти розвинути можливості на місцевому рівні.

Служба продовжує реагувати на запити користувачів, розробила регіональні робочі плани та починає надавати більш суттєві результати. аналітичні проекти.

Здійснюється діяльність з оцінки ONS Local, щоб дізнатися, чи ONS Local допоміг:

- місцевим органам влади легше знаходити субнаціональні дані;
- у покращенні можливостей локального аналізу;
- у тому, що місцеві рішення частіше базуються на даних.

Перші відгуки показали, що зацікавлені сторони позитивно використовують нові інструменти та послуги, зокрема:

- дослідник субнаціональних показників;
- експериментальні оцінки місцевої валової доданої вартості (ВДВ);
- взаємодія з ONS Local, наприклад, через відвідування вебінарів або взаємодія з регіональними лідерами.

³²⁶

https://www-ons-gov-uk/aboutus/transparencyandgovernance/onsevaluationstrategy/onsevaluation/levellingupsubnationaldatapointmonitoringupdateukapril2022tojune2023?_x_tr_sl=auto&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=wapp

³²⁷ <https://www.eventbrite.co.uk/o/ons-local-55676082413>

³²⁸ <https://www.slideshare.net/statisticsONS/ons-local-and-data-science-community-workshop-1-how-to-use-apis>

Плюсом зворотного зв'язку є те, що зацікавлені сторони отримують вигоду від наявності більш детальних субнаціональних даних.

Однак відгуки також підкреслюють, що ще не всі потреби зацікавлених сторін задовольняються, часто тому, що вони виграють від даних із меншим географічним поділом. Наприклад, респонденти в місцевих органах влади зазначають, що, незважаючи на те, що було корисно мати доступ до ефективності вирівнювання показників у часовому ряді, мати більше субнаціональних показників на місцевих органах влади та комбінованих географічних рівнях влади було б більш корисним. Інша пропозиція щодо функціональних можливостей полягає в тому, щоб розширити поєднання даних за різними темами, наприклад, «подорожі, економіка, населення та освіта».

Усі відгуки фіксуються та враховуються у потребах користувачів для майбутнього розвитку. Подальший збір відгуків та оцінка планується для визначення потреб і бар'єрів зацікавлених сторін, що використовують субнаціональні дані більш широко.

Подкаст ONS: Огляд 2023 року (ONS: Year in Review 2023)

Короткий витяг з подкасту епізоду³²⁹ з національним статистиком Великобританії професором Ян Даймондом про насичений і трансформаційний рік в ONS

Перепис населення – це дійсно прекрасна річ. Але в той же час останній перепис проведено 21 березня 2021 року. Перепис населення за власною природою є обмеженим набором даних. Під час перепису ніколи не були готові запитати, наприклад, про дохід, але це одне з найбільш затребуваних питань. Такі питання є надто чутливими. І ще є багато, багато, багато питань, які не можна поставити на переписі. А є ще багато питань, які не можна поставити в тій деталізації, яка потрібна.

І тому, хоча перепис є неймовірно красивою річчю, стає зрозумілим, що з плином часу нові технології та більша доступність даних дозволяють пов'язувати дані. І це стає набагато більш чудовою можливістю.

Чи можна використовувати адміністративні дані в майбутньому для надання більш своєчасних, більш гнучких і більш доступних даних?

Рівень відповідей у всьому світі є проблемою, і рівень відповідей у всьому світі, не лише у питаннях національної статистики, але й в організаціях приватного сектора, які також збирають дані, є проблемою.

Частина цього полягає в тому, що історично раніше можна було знайти людей вдома, постукати в двері, поговорити з людьми, проте, можливо, після пандемії люди менш охочі розмовляти вдома. Крім того, люди дуже зайняті. Вони працюють за кількома професіями. Вони не завжди вдома, вони живуть у житлі, доступ до якого стає дедалі важчим.

Існують також певні проблеми, пов'язані з правильними постановками запитань.

Соціальні мережі є неймовірно цікавим і важливим джерелом даних. Питання в якості цих даних і в тому, яку кількість населення представляють ці дані.

Дані телефонії, дані із супутників, дані карток як сучасні можливості спостереження за цінами для вимірювання інфляції, залучення нових джерел даних останнім часом з автомобільної промисловості, а також із залізничної галузі - питання, які з цих джерел даних є найкращим способом отримання відповідей. Також потрібно робити це надзвичайно обережно щодо того, які метадані з ними пов'язані, яке їх охоплення, чому їх слід використовувати та чи є вони кращими за те, що робили раніше.

Статистиці Великобританії вдалося налагодити партнерські відносини з величезним сектором платіжного сектору. У чому полягає особлива цінність цього?

Розуміння того, на що споживач витрачає гроші, розуміння того, на що споживач не витрачає гроші є надзвичайно важливими для реалізації політики, яка дуже позитивно впливає на всіх співгромадян.

Цифрові платежі надають майже щоденну наглядну інформацію про стан споживчих витрат, а заодно з цим, очевидно, і про стан економіки в цілому. При отриманні таких даних центральним моментом є забезпечення етичності та повної конфіденційності. Усі ці дані анонімні та зведені, і жодна особа ніколи не зможе ідентифікувати себе чи бути ідентифікованою за цими даними про швидкі платежі, які, звичайно, допомагають у формуванні економічної політики.

³²⁹ <https://sites.libsyn.com/397223/website/ons-year-in-review-2023>

Запуск локального ONS (Local ONS) - місцеві дані для місцевих лідерів для прийняття рішень на місцевому рівні, і це надзвичайно важливо, тому що питання, які люди хочуть поставити, різні в різних частинах країни.

ONS була центральною частиною кампанії One Big Thing. Ця велика ініціатива, яка залучила всіх, не лише статистиків і аналітиків, а й усіх на державній службі до участі у тому, щоб витратити час на вивчення даних, які важливі для використання.

Головна мета всього цього в тому, що не потрібно, щоб кожен державний службовець був блискучим статистиком, але потрібно, щоб кожен державний службовець володів інформацією. Потрібно, щоб кожен державний службовець міг розуміти дані, а найкраща політика виходить, коли аналітики, політики та потенційні бенефіціари працюють разом. А для цього потрібно, щоб всі могли вести грамотну розмову з даними. Саме тому One Big Thing - це чудова річ.